

T.C.

İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI

**ORTAOKUL 5.SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE
YER ALAN "KÜRESEL BAĞLANTILAR" ÖĞRENME
ALANININ ÖĞRETİMİNDE GÖRSEL
MATERYALLERDEN YARARLANMANIN ÖĞRENCİ
BAŞARISI ÜZERİNE ETKİSİ
(İSTANBUL İLİ ESENLER İLÇE ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ali ÇAKIR

İstanbul

Haziran, 2019

T.C.

İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI

**ORTAOKUL 5.SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE YER
ALAN "KÜRESEL BAĞLANTILAR" ÖĞRENME ALANININ
ÖĞRETİMİNDE GÖRSEL MATERYALLERDEN
YARARLANMANIN ÖĞRENCİ BAŞARISI ÜZERİNE ETKİSİ
(İSTANBUL İLİ ESENLER İLÇE ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ali ÇAKIR

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Ertuğrul ORAL

İstanbul

Haziran, 2019

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman Dr. Öğr. Üyesi Ertuğrul ORAL

Üye Doç. Dr. Bilal YILDIRIM

Üye Prof. Dr. Ali YILMAZ

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

Prof. Dr. Ömer ÇAHA
Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım “Ortaokul 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Alan ‘Küresel Bağlantılar’ Öğrenme Alanının Öğretiminde Görsel Materyallerden Yararlanmanın Öğrenci Başarısı Üzerine Etkisi (İstanbul İli Esenler İlçe Örneği)” adlı çalışmanın sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, proje içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, proje yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

ALİ ÇAKIR

ÖNSÖZ

Eğitim, toplumların ayakta kalmasını ve ilerlemesini sağlayan en önemli faktörlerden biridir. Günümüz ülkeleri varoluşlarını eğitime borçludur ve eğitim seviyesi düşük bir milletin kalkınması olanaksızdır. İlkokul ve ortaokullar öğrencilerin temel eğitimlerini almalarını sağlarken aynı zamanda onları yaşama karşı da hazırlar. Kuşkusuz ki hayata hazırlama konusunda en önemli pay sosyal bilgiler dersine aittir. Sosyal bilgiler dersi birçok disiplini bir arada öğretmesinin yanında öğrenciyi de hayata karşı hazırlamaktadır.

Teknoloji ve bilim ilerledikçe dünya ülkelerinde eğitim sürekli olarak değişmekte ve gelişmektedir. Doğal olarak ülkemiz de bu gelişmelerden etkilenmektedir. Öğretmen ve öğrencilerin yaşanan bu gelişmelere karşı ayak uydurmaları zorunlu hale gelmiştir. Ülkelerin tamamına yakını ülkemizde olduğu gibi derslerde materyal kullanımını arttırmaktadır. Öğrencilerin derse aktif olarak katılımlarını sağlayan, onları derse karşı güdüleyen ve kalıcı öğrenmelerine sebep olan görsel materyaller günümüz eğitim sistemlerinin vazgeçilmez unsurları olmuşlardır. Öğrencilerin yaşama hazırlanmasındaki en büyük paya sahip olan sosyal bilgiler dersinde de materyal kullanımı büyük öneme sahiptir.

Bu çalışmada Ortaokul 5.sınıf sosyal bilgiler dersi “Küresel Bağlantılar” öğrenme alanında görsel materyal kullanımının öğrenci başarısı üzerinde ne derece etkili olduğunu görmeye çalıştık.

Araştırma konumun seçiminde ve araştırmanın her aşamasında bana şefkatli bir şekilde yardımcı olan değerli danışman hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Ertuğrul ORAL’a sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca tez yazım sürecinde ve eğitim hayatım boyunca maddi manevi bana her zaman destek olan annem Sevim DURGUN’a, ablam Demet Çakır KALEM’e, ağabeyim Mehmet Kemal ÇAKIR’a, eniştem Cihan KALEM’e, tezimin uygulama sürecinde bana yardımcı olan sevgili öğrencilerime sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ali ÇAKIR

ÖZET

ORTAOKUL 5.SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE YER ALAN "KÜRESEL BAĞLANTILAR" ÖĞRENME ALANININ ÖĞRETİMİNDE GÖRSEL MATERYALLERDEN YARARLANMANIN ÖĞRENCİ BAŞARISI ÜZERİNE ETKİSİ

Ali ÇAKIR

Yüksek Lisans, Eğitim Yönetimi

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Ertuğrul ORAL

Mayıs – 2019, 122 Sayfa

Bu araştırmada ortaokul 5.sınıf sosyal bilgiler dersinde yer alan "Küresel Bağlantılar" öğrenme alanının öğretiminde görsel materyallerden faydalanmanın öğrenci başarısı üzerine etkisini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır.

Araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili Esenler ilçesine bağlı 125.Yıl Ortaokulunda öğrenim gören 5. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem 5/A (35) ve 5/B (35) sınıflarındaki toplam 70 öğrenciden meydana gelmektedir. 5/A sınıfı deney, 5/B sınıfı ise kontrol grubunu oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında "Küresel Bağlantılar" öğrenme alanı deney grubunda görsel materyal destekli, kontrol grubunda ise görsel materyal desteği olmadan işlenmiştir.

Araştırmada ön test-son test kontrol gruplu desen uygulanmıştır. Ön test-son test verilerinin analizinde t testinden faydalanılmıştır.

Araştırmanın sonucunda "Küresel Bağlantılar" öğrenme alanında görsel materyal destekli öğretim yapılan deney grubu öğrencilerinin görsel materyal kullanılmadan öğretim yapılan kontrol grubu öğrencilerden daha başarılı oldukları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ortaokul, Sosyal Bilgiler, Küresel Bağlantılar, Görsel Materyaller, Başarı

ABSTRACT

THE EFFECT OF BENEFITING FROM VISUAL MATERIALS IN TEACHING “GLOBAL RELATIONSHIPS” LEARNING DOMAIN WHICH INCLUDED IN SOCIAL STUDIES CLASS OF SECONDARY SCHOOL 5TH GRADE ON STUDENT SUCCESS

Ali ÇAKIR

Master’s Degree, Educational Administration

Thesis Supervisor, Dr. Ertuğrul ORAL

May-2019, 122 Pages

The aim of this study is to reveal the effect of benefiting from visual materials in teaching the learning domain of “Global Relationships” which included in social studies class of 5th grade on student success.

The target group of the study is 5th graders of Istanbul Esenler 125. Yıl Secondary School. The sample group consists of 70 students in 5/A and 5/B classes of 2018-2019 academic year. 5/A class is an experimental group and 5/B class is a control group. In the scope of research, the learning domain of “Global Relationships” is taught with visual materials in the experimental group and by traditional method in the control group.

In the study, pre-test and post-test control group method is applied. T-test is used in the analysis of pre-test and post-test data.

In the end of the study it is established that the experimental group students learning the domain of “Global Relationships” with visual materials are more successful than the control group students learning the domain without visual materials

Key Words: Secondary School, Social Studies, Global Relationships, Visual Materials, Success

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI	i
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ	x
GÖRÜNTÜLER LİSTESİ	xi
KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ	xiv
BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.1.1. Problem Cümlesi.....	3
1.1.2. Alt Problemler.....	3
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi.....	4
1.4. Sınırlılıklar.....	5
1.5. Tanımlar.....	5
BÖLÜM II	7
KURAMSAL ÇERÇEVE	7
2.1. Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler Kavramları.....	7
2.1.1. Sosyal Bilimlerin Tanımı.....	7
2.1.2. Sosyal Bilgilerin Tanımı.....	7

2.1.3. Dünyada Sosyal Bilgiler Kavramı.....	8
2.1.4. Türkiye’de Sosyal Bilgiler Kavramı.....	9
2.1.5. Sosyal Bilgilerin Amaçları.....	10
2.1.6. Sosyal Bilgiler Öğrenme Alanları.....	11
2.1.7. Sosyal Bilgiler Kazanımları.....	13
2.2. Küreselleşme ve Sosyal Bilgiler.....	14
2.2.1. Küreselleşme Kavramı.....	14
2.2.2. Sosyal Bilgiler Eğitiminde Küreselleşme ve Küresel Eğitim.....	16
2.2.3. Küresel Bağlantılar Öğrenme Alanı.....	18
2.2.4. Küresel Bağlantılar Öğrenme Alanının Kazanımları.....	21
2.3. Eğitim ve Araç-Gereç İlişkisi.....	25
2.3.1. Eğitimde Araç-Gereç Kullanımı.....	25
2.3.2. Eğitimde Araç-Gereç Kullanımında Öğretmen ve Öğrencinin Önemi....	28
2.3.3. Sosyal Bilgiler Dersinde Araç-Gereç Kullanımı.....	31
2.3.4. Sosyal Bilgiler Dersinde Görsel Araç-Gereç Kullanımı.....	33
2.3.5. Küresel Bağlantılar Öğrenme Alanında Görsel -Araç Gereç Kullanımı...	41
2.4. İlgili Araştırmalar.....	42
2.4.1. Kitaplar.....	42
2.4.2. Makaleler.....	44
2.4.3. Tezler.....	46
BÖLÜM III.....	49
YÖNTEM.....	49
3.1. Araştırmanın Modeli.....	49
3.2. Çalışma Grubu.....	50
3.3. Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması.....	52
3.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması.....	54
BÖLÜM IV.....	55
BULGULAR VE YORUM.....	55

BÖLÜM V.....	88
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	88
5.1. Sonuç.....	88
5.2. Öneriler.....	91
KAYNAKÇA.....	94
EKLER.....	102
EK 1. MEB UYGULAMA İZİN BELGESİ.....	102
EK 2. BAŞARI TESTİ ÖLÇEĞİ.....	103
ÖZGEÇMİŞ.....	108

TABLolar LİSTESİ

Tablo 2.1: Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı Öğrenme Alanları ve Süreleri...	12
Tablo 2.2: Küresel Bağlantılar Öğrenme Alanı 4. Sınıf Düzeyi Kazanımları.....	22
Tablo 2.3: Küresel Bağlantılar Öğrenme Alanı 5. Sınıf Düzeyi Kazanımları.....	23
Tablo 2.4: Küresel Bağlantılar Öğrenme Alanı 6. Sınıf Düzeyi Kazanımları.....	24
Tablo 2.5: Küresel Bağlantılar Öğrenme Alanı 7. Sınıf Düzeyi Kazanımları.....	24
Tablo 2.6: Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri.....	30
Tablo 3.1: Araştırma Modeli.....	49
Tablo 3.2: Araştırmanın Örneklemi.....	51
Tablo 3.3: Deney ve Kontrol Gruplarının Ön Test Puanları.....	52
Tablo 4.1: Deney ve Kontrol Gruplarının Ön Test Puanlarına İlişkin t Testi Sonuçları.....	56
Tablo 4.2: Deney Grubunun Ön Test ve Son Test Puanlara Ait t Testi Sonuçlarının Karşılaştırılması.....	57
Tablo 4.3: Kontrol Grubunun Ön Test ve Son Test Puanlara Ait t Testi Sonuçlarının Karşılaştırılması.....	58
Tablo 4.4: Deney ve Kontrol Gruplarının Son Test Puanlarına İlişkin t Testi Sonuçları.....	59

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1: Dale'nin Yaşantı Konisi..... 26

GÖRÜNTÜLER LİSTESİ

Öğrencilerin Evlerinden Getirdikleri Hazır Maket Süs Eşyaları	
Görüntü 4.1:.....	61
Görüntü 4.2:.....	62
Öğrencilerin Farklı Ülkelerdeki Miras Eserlerinden Yaptıkları Maketler	
Görüntü 4.3:.....	62
Öğrencilerin Türkiye'deki Miras Eserlerinden Yaptıkları Maketler	
Görüntü 4.4:	63
Öğrencilerin Yaptıkları 15 Temmuz Şehitler Köprüsü (İstanbul) Maketleri	
Görüntü 4.5:	64
Öğrencilerin Yaptıkları Galata Kulesi (İstanbul) Maketleri	
Görüntü 4.6:	64
Öğrencileri Yaptıkları Safranbolu Evleri (Karabük) Maketleri	
Görüntü 4.7:	65
Öğrencileri Yaptıkları Kız Kulesi (İstanbul) Maketleri	
Görüntü 4.8:	65
Öğrencilerin Yaptıkları Divriği Ulu Camii (Sivas) Maketleri	
Görüntü 4.9:	66
Öğrencilerin Yaptıkları Pamukkale Travertenleri (Denizli) Maketleri	
Görüntü 4.10:	66
Öğrencilerin Yaptıkları Truva Atı (Çanakkale) Maketleri	
Görüntü 4.11:	67
Öğrencilerin Yaptıkları Çanakkale Şehitleri Anıtı Maketleri	
Görüntü 4.12:	67
Öğrencilerin Yaptıkları Anıtkabir (Ankara) Maketleri	
Görüntü 4.13:	68
Öğrencilerin Yaptıkları Mısır Piramitleri Maketleri	
Görüntü 4.14:	68
Öğrencilerin Hazırladıkları Bilim İnsanları Posterleri	
Görüntü 4.15:	69
Öğrencilerin Yaptıkları Türk ve Yabancı Düşünür Posterleri	
Görüntü 4.16:	70
Görüntü 4.17:	70

Görüntü 4.18:	70
Görüntü 4.19:	70
Görüntü 4.20:	70
Öğrenme Ortamına Getirilen Türk ve Dünya Klasiklerinden Seçmeler	
Görüntü 4.21:	71
Görüntü 4.22:	71
Ülkeler Arası Alışverişte (İthalat-İhracat) Ulaşımın Önemini Kavratılmak İçin Öğrenme Ortamına Getirilen Ulaşım Araçları Maketleri	
Görüntü 4.23:	72
Ürünlerin Üretim Yerlerini İncelemek İçin Öğrenme Ortamına Getirilen Çeşitli Eşyalar	
Görüntü 4.24:	73
Anadolu ve Mezopotamya Medeniyetlerine (2.ünite ile de bağlantılı) Ait Eserlerin İstanbul Arkeoloji Müzesinde Çekilmiş Fotoğrafları	
Görüntü 4.25:	74
Görüntü 4.26:	74
Görüntü 4.27:	74
Görüntü 4.28:	74
Görüntü 4.29:	74
Görüntü 4.30:	74
Akıllı Tahta Sunuları İle Paylaşılan Bilgi Yazıları, Harita, Resim, Grafik ve Fotoğraflar	
Görüntü 4.31:	75
Görüntü 4.32:	76
Görüntü 4.33:	76
Görüntü 4.34:	77
Görüntü 4.35:	77
Görüntü 4.36:	78
Görüntü 4.37:	78
Görüntü 4.38:	79
Görüntü 4.39:	79
Görüntü 4.40:	80
Görüntü 4.41:	80
Görüntü 4.42:	81

Görüntü 4.43:	81
Görüntü 4.44:	82
Görüntü 4.45:	82
Görüntü 4.46:	83
Görüntü 4.47:	83
Görüntü 4.48:	84
UNESCO Tarafından Koruma Altına Alınan Dünya Miras Listemizdeki 18	
Eserimize İlişkin Video Gösterimi	
Görüntü 4.49:	85
Görüntü 4.50:	85
Görüntü 4.51:	85
Görüntü 4.52:	85
Görüntü 4.53:	85
Görüntü 4.54:	85
Görüntü 4.55:	86
Görüntü 4.56:	86
Görüntü 4.57:	86
Görüntü 4.58:	86
Görüntü 4.59:	86
Görüntü 4.60:	86
Görüntü 4.61:	87
Görüntü 4.62:	87
Görüntü 4.63:	87
Görüntü 4.64:	87
Görüntü 4.65:	87
Görüntü 4.66:	87

KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ

vd. :	Ve Diğerleri
EBA:	Eğitim Bilişim Ağı
MEB:	Milli Eğitim Bakanlığı
NCSS:	Amerika Birleşik Devletleri Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi
SPSS:	Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı
SB:	Sosyal Bilgiler Ders Kodu
s.:	Sayfa
n:	Denek Sayısı
\bar{X} :	Aritmetik Ortalama
p:	Anlamlılık Düzeyi
t:	T Testi Değeri
SS:	Standart Sapma
Sd:	Serbestlik Derecesi
% :	Yüzde

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, problem cümlesi ve alt problemlerinin yanı sıra araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, varsayımlar, sınırlılıklar, tanımlar ve ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

Ortaokullarda Sosyal bilgiler, temel derslerden birini oluşturmaktadır. Sosyal bilgiler vatandaşlık eğitimi amacıyla insan ilişkileri ile ilgili bilgi ve tecrübelerin birleştirilmesidir (Barr, Barth ve Shermis, 1977: 69). Sosyal bilgiler, bünyesinde birçok dersi bir arada bulundurmaktadır. Sosyal bilgiler dersinin öğretiminde en önemli amaç öğrenciye "toplumsal kişilik" kazandırmaktır. Toplumsal kişiliğin de en önemli özelliği "iyi bir yurttaş" olmaktır. Sosyal bilgiler dersinin amacı öğrencileri çevreye karşı duyarlı, dünyadaki yenilikleri takip eden, geçmişi bilip geleceğe umutla bakabilen bireyler olarak yetiştirebilmektir. Bu ders kapsamında öğrenciler kendi ülkelerine yarar sağlarken, diğer uluslara da saygı ile bakabilmektedir.

1.1. Problem Durumu

Sosyal bilgiler dersi ortaokullarda 5., 6. ve 7.sınıf düzeylerinde öğretilmektedir. Üç sınıf düzeyinde de 7. öğrenme alanı olan "Küresel Bağlantılar" öğrenme alanı öğrencilerin diğer toplumları tanımaları, dünyadaki doğal ve tarihi varlıkları öğrenmeleri, dünyadaki ortak miras öğelerini anlamaları ve turizmin dünya milletlerine katkısını bilmeleri açısından çok önemlidir. Küresel Bağlantılar öğrenme alanı; NCSS tarafından şu şekilde ifade edilmiştir: "Dünya toplumları arasında gittikçe önemli ve çeşitli hale gelen küresel bağlantıların anlaşılabilmesi için öncelikle, küresel bağımlılığın gerçekliklerinin tanınmasına, süregelen ve yeni ortaya çıkan küresel sorunlara olası çözümlerin geliştirilmesine imkân tanıyan analizler yapılmalıdır" (Farris, 2007: 13). Küresel Bağlantılar öğrenme alanı öğrencilere dünya ticareti, insanlığın ortak mirası, turizm konularında bilgi vermekle beraber onların yaratıcı ve etik düşünme becerilerine de katkı sağlamaktadır. Kültürel işbirliği, ortak miras gibi konularda dayanışma ve yardımlaşmayı öğrenen öğrenciler bir yandan da ihracat, ithalat, alışveriş gibi konularda ülkeler arası rekabetin önemini kavramaktadır.

Küresel Bağlantılar tema içeriğinin öğrencilerin görsel zekâlarına da hitap etmesi ve daha kalıcı bir öğrenme açısından materyal destekli verilmesi önemlidir. Öğrencilerde bilgi, beceri ve değerleri geliştirmede kullanılan bütün araç-gereçlere öğretim materyali denir (Demirel vd., 2002). Öğretim sürecinde yararlanılan araç gereçler soyut şeyleri somutlaştırır, öğrencilerin ilgisini çeker, zamandan tasarruf sağlar, emniyetli gözlem yapma olanağı verir. Araç gereçler sayesinde ihtiyaçlarını karşılayan öğrenciler, araç gereçleri tekrar tekrar kullanabilir ve öğrendiklerini hatırlama seviyeleri yükselir (Yalın, 2000: 79-80).

Öğrencilerin görme duyu organına hitap eden öğretim araçları görsel araç gereçlerdir. Dale'nin yaşantı konisinin görsel sembollerle edinilen yaşantılar evresindeki öğrenmeler görsel araçlarla elde edilir. Görsel araç gereçlerden; sunumu kolaylaştırmak, düşünmeyi canlandırmak, kilit yerlere vurgu yapmak, sayısal bilgilerin kavranabilirliğini arttırmak, mukayese etmek, bağlantıları açıklamak, yeni kavramları ve ayrıntıları göstermek, varlıkların nitel durumlarını öne çıkarmak amacıyla yararlanılır. Görsel materyaller öğrencilerin dikkatini çekme, konuya odaklama, farklı bakış açıları kazandırma özelliklerinden dolayı eğitimsel etkinliklerde kullanılmaktadırlar (Çelik, 2009: 44).

Görsel materyaller öğreticilerin en büyük yardımcılarıdır. Birçok duyu organına hitap etmek, öğretim sürecinde materyal kullanımını mecburi hale getirir (Çelik, 2007: 31). Öğrenmeyle ilgili yapılan çalışmalara göre öğrenme sürecinde kullanılan duyu organlarının sayısı arttıkça öğrenilenlerin kalıcılığı da artmaktadır. "Okuma yoluyla edinilen bilgilerin %10'u, işitme yoluyla edinilen bilgilerin %20'si, görme yoluyla elde edinilen bilgilerin %30'u, görme ve işitme yoluyla elde edinilen bilgilerin %50'si, söyleme yoluyla elde edinilen bilgilerin %70'i, yapma ve söyleme yoluyla elde edinilen bilgilerin ise %90'ı hatırlanmaktadır" (Yiğit vd., 2005: 75). Yapılan araştırmalar öğrenmenin meydana gelmesinde görsel materyallerin yüksek bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Görsel öğeler sayesinde öğrenciler konuya daha iyi motive olup etkili öğrenme gerçekleştirmektedir. Özellikle sosyal bilgiler dersinde görsel materyalleri kullanmak soyut kavramları öğretmede büyük fayda sağlamaktadır.

Kalıcı bir öğrenmenin sağlanması için öğrenme ortamının görsel materyaller ile donatılması gerekmektedir. Öğrenciler Küresel Bağlantılar öğrenme alanını işitsel

ve görsel olarak çok daha iyi algılayacak ve hatırlamaları kolay olacaktır. Bu şekilde öğrencilerin başarı seviyeleri de artacak ve öğrendiklerini günlük hayatta daha kolay uygulayabileceklerdir. Yeterli nitelik ve niceliğe sahip olan araç-gereçler yerinde ve zamanında kullanıldıkları takdirde, bilgiler daha kolay anlaşılakta ve kalıcı olmaktadır (Büyükkaragöz ve Çivi, 199).

Araştırma kapsamında seviye olarak birbirine denk iki sınıfa ön test ve son test uygulaması yapılmıştır. Ön test ve son test sonuçları birbirleri ile karşılaştırılmıştır. Amaç görsel materyallerle desteklenen çağdaş öğrenmenin materyal desteksiz geleneksel öğrenmeden daha etkili olacağını ortaya koymaktır. Görsel materyal kullanımı ile görme duyu organının öğrenim sürecine dâhil olması sosyal bilgiler dersinde araç-gereç kullanımının ve öğretim teknolojilerinin önemini ortaya çıkarabilir.

Problem Cümlesi

Ortaokul 5.sınıf sosyal bilgiler dersinde yer alan "Küresel Bağlantılar" öğrenme alanının öğretiminde görsel materyallerden yararlanmanın öğrenci başarısı üzerine etkisi nedir?

1.1.1. Alt Problemler

- 1- Görsel materyal kullanılmayan kontrol grubu ve görsel materyal kullanılan deney grubu birbirine denk olan sınıflardan seçilmiş midir ve bu iki grubun ön test sonuçları birbirine yakın mıdır?
- 2- Görsel materyal kullanılan deney grubunun ön test ile son test sonuçları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 3- Görsel materyal kullanılmayan kontrol grubunun ön test ile son test sonuçları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 4- Görsel materyal kullanılmayan kontrol grubu ve görsel materyal kullanılan deney grubu son test sonuçları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 5- Sosyal bilgiler dersinde yer alan "Küresel Bağlantılar" öğrenme alanının öğretiminde kullanılan etkili materyaller nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı

21. yüzyılda teknoloji sürekli gelişmektedir. Eğitim sürecinde görsel materyal kullanımının etkisi de giderek artmaktadır. Bu süreç ışığında gerçekleştirilen araştırmada görsel materyallerden faydalanan bir öğretim ile görsel materyal kullanılmayan öğretim arasındaki fark incelenmek istenmiştir. Varılan sonuçlar ile öneriler geliştirmek hedeflenmiştir. Bu araştırmanın temel amacı; ortaokul 5.sınıf sosyal bilgiler dersinde yer alan "Küresel Bağlantılar" öğrenme alanının öğretiminde görsel materyallerden faydalanmanın öğrenci başarısı üzerine etkisini araştırmaktır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Eğitimin temel amacı, hedeflenen kazanımları öğrenciye kazandırmak için gereken mekân ve materyalleri sağlamaktır. Okullarda öğrencilere sağlanan tüm araç ve gereçler öğrencilere bu hedefleri kazandırmak için vardır.

Eğitim araç gereçleri bilgilerin öğretmenler tarafından öğretilmesi ve öğrencilerin öğrenmesinde kolaylık sağladığı için etkili bir öğretim olanağı sağlar. Bu sebeple ders sıkıcı olmak yerine ilgi çekici ve heyecanlı bir hal alır (Nas, 2003: 235).

Eğitim araçları içerisinde görsel materyallerin ayrı bir yeri vardır. Çünkü bilgilerin çoğu görme yoluyla elde edilmektedir. Görsel materyaller kullanılarak yapılan öğretim faaliyetleri görsel materyal kullanılmayan öğretime göre öğrencilere çok yönlü bir öğrenme ortamı sağlamakta ve öğrenmeleri daha da kalıcı hale getirmektedir. Görsel materyaller:

1. Öğrencileri çeşitli uyarıcılar yardımı ile güdüler.
2. Öğrencilerin dikkatlerini canlı tutar.
3. Duygusal tepkiler vermelerini sağlar.
4. Kavramları somut hale getirir.
5. Öğrencilerin zorluk yaşadığı kavramları kolaylaştırır.
6. Şekiller yardımı ile bilginin düzenli olarak elde edilmesini sağlar.
7. Bir kavramla ilgili öğeler arasındaki bağlantıları örgüt şemaları ve akış şemaları

sayesinde basit bir şekilde verebilir.

8. Öğrenen bireylere kaçırmaları mümkün bölümleri görsel araç-gereçler yardımıyla yakalama fırsatı verir. (Demirel vd., 2001: 27).

Hayatımızın her evresinde ve yaşadığımız çevrede görsellik çok önemli bir öğedir. Son yıllarda görsel unsurlara öğrenme ortamında çok fazla yer verilmektedir. Günümüzde görsel materyaller ile desteklenen eğitimin görme duyusuna da hitap edeceği göz önüne alındığından çok daha etkili olacağı görüşü önem kazanmıştır. Yapılandırmacı eğitim yaklaşımının da etkisiyle görsel materyallere verilen önem giderek artmaktadır.

Bu araştırma, genelde, ortaokul sosyal bilgiler dersinin öğretiminde, özelde ise 5.sınıf sosyal bilgiler dersinde yer alan "Küresel Bağlantılar" öğrenme alanının öğretiminde görsel materyallerin rolünü saptamak bakımından önemlidir. Çalışma sosyal bilgiler öğretmen ve öğretmen adayları için yol gösterici olabilir.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma:

1. 2018 - 2019 öğretim yılı ile
2. İstanbul ili Esenler 125.Yıl Ortaokulu 5/A ve 5/B öğrencileri,
3. 5.sınıf sosyal bilgiler dersindeki "Küresel Bağlantılar" öğrenme alanı,
4. "Küresel Bağlantılar" öğrenme alanı için ayrılan 12 ders saati (4 hafta)
5. Deney grubu için görsel materyallerin kullanıldığı anlatım yöntemi, kontrol grubu için düz anlatım ile
6. Veri toplama aracı olarak "Küresel Bağlantılar" başarı testiyle sınırlı tutulmuştur.

1.5. Tanımlar

Eğitim: Eğitim, önceden belirlenmiş amaçlar dâhilinde insanların davranışlarında önemli ilerlemeler gerçekleştirmeye katkı sağlayan planlı etkiler dizisidir (Oğuzkan, 1993).

Öğretim: Öğrenmenin meydana gelmesi ve bireyde kazanılması beklenen davranışların gerçekleşmesi için uygulanan süreçlerin bütünüdür (Güngördü, 2002: 7).

Sosyal Bilgiler: "Bireyin toplumsal var oluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, antropoloji, ekonomi, felsefe, psikoloji, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren, insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği, toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir" (MEB, 2005a: 56).

Küresel Bağlantılar: Gelişen dünyanın gündemini takip eden, karşılaştığı sorunlara çözüm üretebilen etkin ve sorumlu Türk vatandaşları yetiştirmeyi amaçlayan sosyal bilgiler dersi öğrenme alanlarından bir tanesidir. (MEB, 2018)

Ders Materyali: "Bir ders ile ilgili canlı, cansız, pratik ve teorik bilgi ve varlıkların hepsi ders materyali olarak adlandırılır" (Uşun, 2006: 8).

Araç-Gereç: "Malzeme, materyal veya öğretim materyali anlamlarında kullanılmaktadır. Öğretim faaliyetlerini etkinliğini arttırarak, daha üst düzeyde bir öğrenmenin gerçekleşmesine yardımcı olmak için kullanılan her türlü malzeme olarak adlandırılabilir" (Yiğit ve vd., 2005: 55).

Çağdaş Yöntem: Öğrenci merkezli, öğretmenin rehber olduğu ve öğrencinin etkin kılındığı öğretim yöntemi (Çiftçi, 2002).

Ön test: Araştırmaya başlamadan önce deney ve kontrol gruplarına uygulanacak programda kazanılması gereken amaçlar ve davranışlar yönünde hazırlanmış soruları içeren ölçme aracıdır (Özkan, 2005: 12).

Son Test: Uygulanan program tamamlandıktan sonra öğrencilerin kazanması gereken amaç ve davranışları ne düzeyde kazandıklarını ölçen ölçme aracıdır (Özkan, 2005: 12).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler Kavramları

2.1.1. Sosyal Bilimlerin Tanımı

Sosyal bilimler toplumlari bilimsel bir bakış açısıyla inceler ve bu bakımdan geniş bir içeriğe sahiptir. Tarih, coğrafya, hukuk, psikoloji, sosyoloji, ekonomi, antropoloji, felsefe, filoloji, edebiyat, nümizmatik ve eğitim sosyal bilimler kapsamına girmektedir. Sosyal bilimler bu geniş içerik kapsamında toplumun içinde yer alan birey ve bireyin toplumdaki konumunu odaklanmaktadır.

Sosyal bilimler bu bakımdan birey tarafından ortaya çıkarılan gerçekle ilgilenir. Bireyin gerçeklik ile ilgili algısını şekillendiren etmenler; toplumsal olguların yanı sıra kişinin diğer kişi ve kurumlarla etkileşiminin ürünleri olarak görülebilir (Sönmez, 2005: 454).

Meydan (2001: 12), sosyal bilimler ile ilgili görüşünde “insanlar tarafından gerçekleşen doğumdan ölüme, evlenmeden boşanmaya, savaştan barışa, devlet kurmadan yıkmaya kadar pek çok olgunun” bu bilim çerçevesinde yer aldığını belirtmiştir.

Sosyal bilimler insanın içinde bulunduğu tüm olguları ele alan geniş bir bilim alanıdır ve sosyal bilgileri de içine alan kapsayıcı bir özelliği vardır.

2.1.2. Sosyal Bilgilerin Tanımı

Sosyal bilgilerin ne olduğu ile ilgili uzun yıllar birbirinden farklı tanımlar yapılmıştır.

“Sosyal bilgiler pedagojik amaçlarla basitleştirilmiş sosyal bilimlerdir” (Wesley, 1950’den akt.: Shug ve Beery, 1987: 7). “Sosyal bilgiler vatandaşlık eğitimi amacıyla sosyal bilimler ve beşeri bilimlerin kaynaştırılmasıdır” (Barr vd., 1978: 18). Sosyal bilgiler, sosyal bilimler alanında geçmişten günümüze yapılan akademik çalışmalarla ortaya çıkarılmış bilimsel bilgiyi, özel bir öğretimin

sunulması gereken öğrenenlerle paylaşmayı amaç edinmiştir (Kabapınar, 2007: 2). Sosyal bilgiler bireylerin vatandaşlık yeterliliklerini geliştirmeyi amaçlamaktadır ve bu gelişimi sosyal bilimlerden beslenerek bireylere sunulan eğitim öğretim ile sağlayabilir.

Daha kapsamlı incelenecek olursa sosyal bilgiler, insan ve sosyal ile bağlantılı diğer bilimlerin içerik ve yöntemlerinden faydalanarak, bireyin sosyal ve fiziksel çevresiyle etkileşimini zaman derinliğinde disiplinler arası olarak inceleyen bir alandır. Sosyal bilgiler, zamanla küreselleşen dünyada hayatla ilgili temel, demokrasi eğitimi almış, düşünen ve becerikli vatandaşlar yetiştirmeyi hedefler (Doğanay, 2005: 19).

Bireyin yaşadığı topluma uyum sağlaması için gerek duyduğu bilgi, beceri ve değeri kazandırmak eğitimin temel amaçlarından. İnsanlar tarafından gerçekleştirilen tüm olguları kapsayan sosyal bilim kavramının içindeki sosyal bilgiler, bireylerin sosyal olarak yaşamını sürdürmesini, toplum içinde bulunduğu konumu anlayabilmesini sağlayan “coğrafya, tarih, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, felsefe, psikoloji, siyaset bilimi, hukuk, vatandaşlık bilgisi” gibi bilim dallarını öğreten, bireylerin çevresi ile etkileşimini konu alan bir derstir (MEB, 2006: 46).

Sosyal bilgiler kavramının önemi bireyin sosyalleşmesi ve hayata hazırlanması açısından herkes tarafından kabul edilmiş durumdadır. Sosyal bilgiler bireyin toplumu oluşturan diğer insanlarla olan insani ilişkilerini göz önünde bulundurarak bireylerin toplumsal ve fiziki çevreleriyle olan etkileşimini inceler (Parmaksız ve Şahin, 2004: 2). Bu açıdan Sosyal bilgiler dersini sadece bir ders olarak görmemiz doğru olmaz. Sosyal bilgiler, okullarda okutulan bir ders olmasının yanında kişiyi hayata hazırlama özelliğine de sahiptir.

Dünyada sosyal bilgiler öğretimi birbirinden farklı disiplinler ve yöntemlerle yapılmaktadır. Bunun sebebi olarak ise her ülkenin toplumsal olarak yaşadığı ve içinde bulunduğu olgularının birbirinden farklı olduğu söylenebilir.

2.1.3. Dünyada Sosyal Bilgiler Kavramı

İnsanlık var olduğu andan itibaren bir isimlendirme yapılmamış olsa da sosyal bilgiler, dünyadaki tüm insanların yaşamlarını sürdürdükleri her an kendi tanımına uygun olarak varlığını sürdürmüştür. İnsanın toplumsal bir varlık olduğu

gerçeğinden hareketle sosyal bilgiler kavramının insanlık tarihi kadar eski olduğunu söyleyebiliriz. Dünyada yaşanan tüm olgularla birlikte zamanla sosyal bilgiler kavramı değişikliklere uğrayarak gelişmeye devam etmiştir.

“İlkçağlarda sosyal bilgiler, Türklerde ve Çinlilerde eğitim ve uygulama olarak kendini gösterirken, Mısırlılar ve Perslerde eğitim olarak yer almayıp yaşam içerisinde uygulamaya dönük bir kazanım olarak yer almıştır” (Sagay, 2007: 19-20). İlerleyen süreçte dini koşullardan etkilenmiş, farklı uygarlıkların kendi yaşam tarzlarına uygun olarak kavramlar ortaya çıkmıştır. “Sosyal bilgiler, bir ders ya da konu alanı olarak, Amerika Birleşik Devletleri’nde eğitim kurumlarına XX. yüzyılın başlarında girmiştir. Eğitimde yeniden kurmacılık ve çocuk merkezli anlayışı savunan eğitimciler 1930’lu ve 1940’lı yıllarda sosyal bilgiler programının gerçekleşmesine çaba göstermişlerdir” (Erden, 2000: 6). ABD’de de sosyal bilgiler programlarının, sosyal yapılandırıcılık kuramına bağlı, disiplinler arası bir yapıda olduğu, problem çözme becerisi ve işbirlikli öğrenmeyi desteklediği gözlemlenmiştir.

“Diğer ülkelere göre daha oturmuş bir anlayışına sahip olan İngiltere, sosyal bilgiler eğitiminde geleneksel anlayışı savunmuş ve sosyal bilgiler kapsamında yer alan derslerin (tarih, coğrafya) vatandaşlık eğitimi açısından ayrı ayrı olarak ilköğretimin her sınıf seviyesinde okutulmasını benimsemiştir” (Nalçacı, 2006: 32).

Zaman içerisinde eğitim anlayışları ülkelere göre değişmiş olsa da tüm toplumların katkılarıyla sosyal bilgiler kavramı günümüzdeki haline bir bilim alanı olarak ulaşmıştır. Her ülkede farklı şekillerde öğretim alanı oluşturulmuştur.

2.1.4. Türkiye’de Sosyal Bilgiler Kavramı

Sosyal bilgiler dersi bu isimle “Türkiye’de ilk kez 1968 ilkokul programı ile birlikte okutulmaya başlanmıştır” (Güngördü, 2002; Gökkaya, 2003; Öztürk ve Otluoğlu, 2005; Sönmez, 2005; Tay, 2011). “Cumhuriyetin ilanı ile birlikte sosyal bilgiler kapsamına giren konular tarih, coğrafya ve yurt bilgisi dersleri ile 1924, 1926, 1930, 1932, 1936 ve 1948 programlarında tek disiplin anlayışı ile ayrı ayrı okutulmuştur” (Öztürk ve Dilek, 2005; Öztürk ve Otluoğlu, 2005; Sönmez, 2005). Geçmişten günümüze uygulanan bu programlarda ilerlemecilik temel felsefe olarak

kabul edilmiştir. Bunun yanında toplu tedris (öğretim) ilkesinin izinden gidildiği görülmüştür. (Akyüz, 2005).

Sosyal bilgisi dersi programlarının 2005 yılına kadar ilerlemecilik ve yeniden kurmacılık felsefesi ile hazırlandığı fakat dersin işleniş biçimleri incelendiğinde esasıcılık ve daimicilik anlayışı ile eğitim-öğretim süreçlerinin yürütüldüğü görülmüştür. Öğrenme alanı, beceri, değer, ilişkilendirme, ara disiplinler ve yapılandırmacı değerlendirmenin de 2005 Sosyal Bilgiler Programı ile diğer programların önemli farklılıklarını oluşturduğu belirtilebilir (Tay, 2017: 467).

2.1.5. Sosyal Bilgilerin Amaçları

Geçmişten günümüze sosyal bilgiler dersinin öğretiminin nasıl olacağına yönelik, hangi amaçlar çerçevesinde kalınacağına dair araştırmacıların ve öğretmenlerin farklı görüşleri olmuştur. NCSS, bu farklı görüşlerle ilgili ortak bir sonuç çıkarmayı amaçlamış ve 1970 yılında şu dört amacı belirlemiştir: “ (a) bireyin geçmişteki, gelecekteki ve bugünkü durumu ile ilgili *bilgi edinme* becerisini kazandırma; (b) *bilgiyi işleme* için gereken becerileri geliştirme; (c) *inanç ve değerleri yorumlama* becerisini geliştirme; (d) bir ülkenin vatandaşı olarak *sosyal katılım için bilgileri işleyebilme*” (Barth, 1991: 8).

Tüm dünyada belirlenmeye çalışan ortak amaçlar da göz önünde bulundurularak Türkiye’de öğretim programları, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 2. maddesinde belirtilen "Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları" ile “Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri” dikkate alınarak hazırlanmıştır. Öğretim programlarında sosyal bilgiler dersini alan bir ortaokul öğrencisinin ortaokulu bitirdiğinde sahip olması gereken özellikler, şu amaç ile belirlenmiştir: “Ortaokulu tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle millî ve manevi değerleri benimsemiş, haklarını kullanan ve sorumluluklarını yerine getiren, Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi’nde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış bireyler olmalarını sağlamak” (MEB, 2018: 3).

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu’nda yer alan “Türk Millî Eğitimi’nin Genel Amaçları ve Temel İlkelerine” bağlı kalınarak sosyal bilgiler dersi için özel amaçlar belirlenmiştir (MEB, 2018: 8).

Son düzenlenen öğretim programında 18 tane özel amaç belirlenmiş olmakla birlikte özel amaçlardan bazıları sosyal bilgiler dersinin tüm öğrenme alanlarını kapsayıcı bir özelliğe sahip olmakla birlikte bazı özel amaçlar daha çok bir öğrenme alanına odaklanılıp hazırlanmıştır.

“Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, millî bilince sahip birer vatandaş olarak yetişmeleri” amacı öğretim programında sosyal bilgiler dersinin tüm öğrenme alanlarında öğrencilere kazandırılmaya çalışılan bir amaçtır. Öğretmenler tarafından ders işleme sürecinde bu özel amacın öğrencilere devamlılıkla kazandırılması istenmektedir.

2.1.6. Sosyal Bilgiler Öğrenme Alanları

2004 yılında yayımlanan ve 2004-2005 yılında pilot olarak uygulanan Sosyal Bilgiler Öğretim Programı tamamen öğrenci ve etkinlik merkezli olarak hazırlanmıştır. Bu programın öncelikle ABD olmak üzere gelişmiş özelliğe sahip birçok ülkede uygulanan programlarla çok yakın benzerlik taşıdığı ve oluşturmacı (constructivizm) yaklaşımla hazırlandığı görülmüştür (Keskin, 2008). Program 2005-2006 öğretim yılında ülkedeki bütün okullarda uygulamaya konulmuştur.

2006 yılında yayımlanan sosyal bilgiler dersi öğretim programı “kazanım, öğrenme alanı, beceri, kavram ve değer öğretimi, etkinlik, ara disiplinler ve ilişkilendirme” gibi çoğu daha önce programlarda yer almamış kavramlardan oluşmuştur (Ata, 2007).

Sosyal bilgiler dersi öğretim programı incelendiğinde, bu dersin dokuz öğrenme alanı çerçevesinde oluşturulduğu belirlenmektedir (MEB, 2005).

1. Birey ve Toplum
2. Kültür ve Miras
3. İnsanlar, Yerler ve Çevreler
4. Üretim, Dağıtım ve Tüketim
5. Zaman, Süreklilik ve Değişim

6. Bilim, Teknoloji ve Toplum

7. Gruplar, Kurumlar ve Sosyal Örgütler

8. Güç, Yönetim ve Toplum

9. Küresel Bağlantılar

Kendi döneminin koşullarındaki ihtiyaçları karşılamak için hazırlanan programlar, zaman içinde gelişme ve değişimlere bağlı olarak dönemin ihtiyaçlarını karşılayamaz hâle gelmektedir. Söz konusu ihtiyaçların giderilmesi için tüm programlar ilerleyen zaman içerisinde aralıklı olarak değerlendirilmelidir. Bu sebeplerden 2017 yılında taslak olarak, 2018 yılında ise tüm ülkede uygulanacak şekilde yeni öğretim programı yayımlanmıştır. 2018 yılında yayımlanan Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nın yapısına bakıldığında öğrenme alanı kavramının "birbiri ile ilişkili bilgi, beceri ve değerlerin bir bütün olarak görülebildiği, öğrenmeyi organize eden disiplinler arası bir yapı" olduğu görülür. 2006 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı kapsamında görülen öğrenme alanları 9 taneyken 2018 yılındaki Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı 7 öğrenme alanı çerçevesinde oluşturulmuştur. Öğretim programının içeriği belirlenen öğrenme alanları dâhilinde hazırlanmıştır. 2018 yılındaki Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda öğrenme alanları ve süreleri tablodaki şekliyle belirtilmiştir (MEB, 2018: 11).

Tablo 2.1.: Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı Öğrenme Alanları ve Süreleri

Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı Öğrenme Alanları ve Süreleri

SINIFLAR	4. SINIF			5. SINIF			6. SINIF			7. SINIF		
	Kazanım	Süre Oranı (%)	Ders Saati	Kazanım	Süre Oranı (%)	Ders Saati	Kazanım	Süre Oranı (%)	Ders Saati	Kazanım	Süre Oranı (%)	Ders Saati
BİREY VE TOPLUM	5	11,1	12	4	13	14	5	11,1	12	4	11,1	12
KÜLTÜR VE MİRAS	4	13	14	5	16,6	18	5	20,4	22	5	27,8	30
İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER	6	18,5	20	5	16,6	18	4	13	14	4	13,9	15
BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM	5	14,8	16	5	13	14	4	11,1	12	4	11,1	12
ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM	5	16,6	18	6	16,6	18	6	16,6	18	6	13,9	15
ETKİN VATANDAŞLIK	4	13	14	4	11,1	12	6	14,8	16	4	11,1	12
KÜRESEL BAĞLANTILAR	4	13	14	4	13	14	4	13	14	4	11,1	12
TOPLAM	33	100	108	33	100	108	34	100	108	31	100	108

(MEB, 2018)

2018 yılında yayımlanan yeni öğretim programının esas amacı değerlerimiz ve yetkinliklerle harmanlanmış bilgi, beceri ve davranışlara sahip insanları topluma kazandırmaktır. Bu amaç doğrultusunda bilgi, beceri ve davranışlar söz konusu öğretim programlarıyla öğrencilere kazandırılmaya çalışılmıştır. Değerlerimizin ve yetkinliklerin bu bilgi, beceri ve davranışların arasındaki bütünlüğü kuran bağlantı ve ufuk görevi görmesi amaçlanmıştır. 2018 Öğrenme alanlarıyla ilgili tablo incelendiğinde 2006'daki programda yer alan "Zaman, Süreklilik ve Değişim", "Gruplar, Kurumlar ve Sosyal Örgütler", "Güç, Yönetim ve Toplum" öğrenme alanlarının yenilenen programda yer almadığı görülmüştür. 6 öğrenme alanı aynı kalmış ancak "Etkin Vatandaşlık" başlıklı yeni bir öğrenme alanı da eklenmiştir.

Sosyal bilgiler dersi öğrenme alanlarının her biri bireyin toplumdaki konumunu, çevreyle olan iletişimini, dünya düzeni içerisinde edindiği bilgi ve becerisini kazandırmak adına önemlidir. Özellikle dünya düzenini takip eden, çevresinde yaşananların bilincinde olan öğrencilerin yetişmesi adına "Küresel Bağlantılar" öğrenme alanı önemli bir yerde sayılabilir.

2.1.7. Sosyal Bilgiler Kazanımları

2005 yılı öncesinde sosyal bilgiler dersi için hazırlanan öğretim programlarında davranışsal bir öğretim anlayışı ile hedef ve davranış ifadelerinin olduğu belirlenmişken, yeni düzenlenen öğretim programlarında ise kazanım ifadeleri görülmüştür. Yeni öğretim programında kazanım ifadesi, öğretmenin rehberliğinde öğrencinin yaparak yaşayarak öğrendiği yapılandırmacı bir anlayışla kullanılmıştır. Kazanım, "öğrenme süreci içerisinde planlanmış ve düzenlenmiş yaşantılar sayesinde öğrencide görülmesi beklenen bilgi, beceri ve tutumlar" olarak tanımlanmaktadır. Öğrencilerin ulaşması amaçlanan seviyelerine uygun bilgi, beceri ve tutumlar yeni programda yerini almıştır (Ata, 2010: 37).

2018 yılında hazırlanan programda ise Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda mevcut kazanımlar, öğrenme alanlarına göre numaralandırılarak gösterilmiştir. Dersin kodu, sınıf düzeyi, öğrenme alanı numarası ve kazanım numarası kazanımın bu programdaki yeni halidir. Kazanımlarla ilgili sınırlamalar ve açıklamalar, ilgili kazanımın devamındaki satırda belirtilmiştir.

SB. 5. 2. 1. şeklinde belirtilen bir kazanımda SB: dersin kodu, 5:sınıf düzeyi, 2: öğrenme alanı numarası, 1: kazanım numarasıdır. SB. 5.2.1. ifadesi sosyal bilgiler dersini alan 5. Sınıf seviyesindeki öğrenciye, Kültür ve Miras öğrenme alanında “Somut kalıntılarından yola çıkarak Anadolu ve Mezopotamya uygarlıklarının insanlık tarihine önemli katkılarını fark eder.” kazanımının kazandırılmak istenmesi anlamına gelmektedir.

2.2. Küreselleşme ve Sosyal Bilgiler

2.2.1. Küreselleşme Kavramı

Dünyada pek çok alanda büyük değişimler ve gelişmeler meydana gelmektedir. Tüm bu değişimleri yaşayan, etkilenen bireyler farkındalıklarının sonucunda bu değişim ve gelişimlere kavramsal olarak karşılık bulmaya çalışmıştır. Ekonomik, siyasal, sosyal ve teknolojik alanlarda yaşanan bu süreç küreselleşme kavramının ortaya çıkmasını sağlamıştır. Küreselleşmenin tek bir tanımı olmadığı araştırmalar incelendiğinde görülebilir.

Ekonomi, siyaset, kültür, sosyal alanlar, coğrafi temalar, teknoloji ve daha birçok alanda yaygın olarak kullanılan küreselleşme kavramının tanımı; bakış açısına, izlenen felsefeye, içerisinde yaşanan zamana, hukuka, sosyo-ekonomik faaliyetlere, siyasi ideolojilere ve bilimsel disiplinlere göre farklılık göstermektedir (Robertson, 1999: 10).

Küreselleşme; birbirinden farklı kültürel yapılara sahip, farklı düzenleri olan birden çok dünya toplumunun tek bir küresel sistem içerisinde bir araya toplanma süreci olarak tanımlanabilir (Modelski, Devezas ve Thompson, 2008: 75). Küreselleşme; toplumlar arasındaki ilişkinin yaşanan farklı zamanlarda ya da aynı zaman dilimlerinde karşılıklı olarak çeşitli yollarla artmasıdır (Giddens, 2010: 63). Görüldüğü gibi küreselleşme hakkında farklı araştırmacılar tarafından çeşitli tanımlar yapılsa da genel olarak küreselleşme, toplumların kendi içlerinde değişim ve gelişimleri yaşamasının dışında diğer toplumlardan da haberdar olması olarak tanımlanmıştır. Küresel bir dünya düzeninde birbiriyle bağlantı toplumların yeni yüzyılda ortaya çıktığı söylenebilir.

Küreselleşme, modernliğin sonucu olarak görülmekte ve modernliğin yapısal olarak küreselleştirici bir özelliği olduğu belirtilmektedir. Hayatımızın her alanında, “burada” olup; hayatımızın özel ve bireysel yönlerini etkilemektedir. “Küreselleşme; dünya üzerinde, içinde artık başkalarının olmadığı yeni karşılıklı bağımlılık biçimlerini ortaya çıkarmaktadır” (Giddens, 2004: 174).

Dünya üzerinde yaşayan insanlar bilinçli olarak sosyal hareketler ile küresel değişimlere uymaktadırlar. Küreselleşme, bu yapısı ile evrenselliğin boyutlarını değiştirmekte ve partikularizmin toplumlarda yıkılışını ifade etmektedir (Waters, 2001). Toplumlar tarafından kurulan ilişkiler tesadüfi olarak gerçekleşmemekte, ilişkiler birbirinin devamı şeklinde sürmekte, toplumlar sürekli hareketli bir yapıda varlıklarını sürdürmektedirler (Held vd., 2006: 186).

Küreselleşme toplumda var olan her türlü değişim, gelişimle ilgili olduğu için toplumsal olguların her boyutundan etkilenmiştir. İkinci Dünya Savaşı sonrası meydana gelen ekonomik, sosyal, teknolojik, politik gelişmeler ve bu gelişmelerin kültürel ürünleri küreselleşmenin boyutlarını belirlemiştir (Smith, 1990).

Küreselleşmenin boyutları “*sosyokültürel boyut, hukuki boyut, askeri-siyasi küreselleşme, çevresel boyut, ekonomik boyut, teknolojik boyut, ideolojik boyut*” olarak 7 başlık altında toplanmıştır (Körükçü, 2015: 12-15).

Küreselleşmenin “*sosyokültürel boyutu*” söz konusu olduğunda tüm dünyayı ilgilendiren demokrasi, insan hakları, eşitlik, çevre sorunları, uyuşturucu, AIDS, terörizm v.b. gibi herkes tarafından ortak hedefte olan ve çözüm bekleyen kavramlar öne çıkmaktadır (Aktan, 2002). Aynı zamanda toplumsal küreselleşmenin en önemli olgularından biri göç konusudur. Toplumlar göç halinde kendi ülkelerini bırakırken farklı bir ülkeye giderek o ülkenin toplumsal düzenini etkileyecek küresel bir bağlantı kurar ve bu durum sosyokültürel açıdan küreselleşmenin bir boyutunu oluşturur.

Küresel hukuk sistemi, uluslararası anlaşmalar ve sözleşmeler küreselleşmenin *hukuki boyutunu*, karşılıklı bağımlılık ağları içerisinde gücün kullanılarak stratejik ittifakların kurulması ve “biz” ile herkesi ortak tutarken bölgesel anlamda da “biz ve onlar” ayrımının ülkeler tarafından oluşturulması küreselleşmenin *askeri küreselleşme* boyutunu, insanın gündelik hayatındaki

hastalıklar, çölleşme, tarım ürünlerindeki düşüş gibi toplumu ilgilendiren olaylar ise çevresel boyutu oluşturmuştur. Küreselleşmeyi oluşturan diğer boyutlara bakıldığında *ekonomik boyut*, *teknolojik boyut*, *ideolojik boyut* da diğerleri gibi tüm toplumları yakından ilgilendiren, zamana yayıldığında etkileme ihtimali olan olguları içermektedir.

Küreselleşmenin insanları bireysel olarak etkileyen ve toplumları kendi içinde ve aynı zamanda küresel anlamda da ilgilendiren bu boyutlarının olumsuz ya da olumlu sonuçları hakkında toplumların bilinçlendirilmesi yeni dünya düzeni içerisinde bir ihtiyaç haline gelmiştir. Bu bilinçlilik hali küreselleşmenin boyutlarının eğitim aracılığı ile küçük yaşlardan itibaren bireylere kazandırılması ile mümkün olabilir.

2.2.2. Sosyal Bilgiler Eğitiminde Küreselleşme ve Küresel Eğitim

Küreselleşmenin ne olduğu hakkında bilgi sahibi olmak bireylere günlük hayatlarında, aldıkları kararlarda kolaylık sağlarken aynı zamanda olumsuz durumlara karşı önlem almalarını da gerekli kılar. Örneğin; bireyin teknolojik gelişmelerden haberdar olması, toplum sağlığını etkileyen bir hastalık hakkında bilgi sahibi olması, demokratik süreçlerden ya da anayasal haklarla ilgili gelişmeleri takip etmesi genel olarak bilgiyi elinde tutma, bilginin peşinden gitmenin bilincinde olması küresel eğitimi almış bir bireyin özelliği sayılabilir.

Küresel eğitim; ulusal sınırları aşan problemler ve konular ile kültürel, ekolojik, ekonomik, politik ve teknolojik sistemlerin öğrenilmesidir. Küresel eğitim dört ana temadan oluşmaktadır. Bu temalar;

- Çoklu bakış açısına sahibi olma,
- Farklı kültürlerin bilincine varma ve onlara saygı gösterme,
- Küresel boyutlu sorunlar hakkında bilgilenme,
- Dünyanın iç içe bağlantılı bir sistem olduğunun farkına varmadır. (Kirkwood, 2001).

Küreselleşme sonucunda; açlık, terör, çevre kirliliği gibi tüm insanları etkileyen küresel sorunlar ortaya çıkmıştır. Küresel eğitim yaklaşımı bu küresel

sorunları ve dünya kültürlerini öğrencilere tanıtmayı hedeflemektedir (Kirkwood, 2001).

Küresel eğitimin öğrencilere kazandırılmasının hangi bakış açısıyla, hangi yöntemle yapılacağı araştırmacılar ve öğretmenler tarafından farklı şekillerde yorumlanmıştır. Bu yüzden araştırmacılar bazı amaçlar belirlemiştir.

Akçay'ın (2003) "küryerel" olarak adlandırdığı kavramla ulaşılmaması hedeflenen; milli kültüründen bağlarını koparmadan küresel kültürü algılayan dünya vatandaşları yetiştirmeyi başarmaktır. Öğrencilerin zihinlerinde ortak dil, ortak inanç ve ortak yaşam alanları oluşturularak farklı toplumsal kimliklerin birer zenginlik olduğunu düşünmelerini sağlamaktır.

Küresel eğitimin amaçları 5 maddede toplamıştır. Küresel eğitim:

1. Bireye sistematik ve bütüncül düşünme yeteneği sağlar.
2. Bireye farklı dünya görüşlerini ve kültürlerini tanıtarak onlara karşı saygılı olunması gerektiği bilincini aşılar.
3. Dünyada meydana gelen olaylarla ilgili gelişmelerde görüş sahibi olmayı sağlar.
4. Öğrencilere haklarını öğretir, katılımlı seçmenlik bilincine ulaştırır.
5. Bireylerin fikir ve görüşlerini değişime ve yeniliklere açık hale getirir (Körükçü, 2015: 12-15).

Küresel eğitim sürecinde eğitimi uygulayan ve yöneten kişilere önemli görevler düşmektedir. Öğretmenler ve yöneticiler "birey-toplum-çevre" uyumunu gözeterek; insanlık, ılımlılık, sorumluluk, koruma, çeşitlilik ve vatandaşlık ilkeleri ile hareket etmelidir (Doğan, 2002: 95).

Dünya üzerinde yaşanan her olayın dinamik bir yapıda olduğu bu düzende fikirler, felaketler, imajlar, moda, radyasyon, iklim olayları, müzik, para, filmler, mülteciler, göçmenler, turistler, internet, öğrenciler, ders kitapları, silahlar, savaşlar, sanat anlayışı, hastalıklar, vb. uzaklıkları ve zaman algısını aşmaktadır. Yerel olanın küresel olana bağımlı hale gelmesi, her alanda standartlaşmış bir sistemin varlığının hissedilmesi küresel kültürün etkisinden kaçmanın olanaksız olduğunu göstermektedir (Morgül, 2010).

Bu kaçınılmaz etkileşim hali tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de küresel eğitimin önemsenmesini sağlamıştır. Gelişmelerden haberdar olan, önlem alan, bilgiyi elde etmek için uğraşan bir nesil için sosyal bilgiler dersi içinde küresel boyutlu bir eğitim verilmeye çalışılmıştır.

2.2.3. Küresel Bağlantılar Öğrenme Alanı

Toplumsal olguların tümünden etkilenen ve toplumsal olguları etkileyen sosyal bilimler alanı eğitim öğretim süreçlerinde sosyal bilgiler dersiyle aktarılmaktadır. Sosyal olgular bütüncül bir yapıdadır ve iç içe geçmiş olaylardan oluşur. Birçok açıdan olgular birbirinden keskin çizgilerle ayıramadığı gibi bir olgunun bittiği yerde diğer olgu başlar, birbiriyle iç içedir. Bu özellik de sosyal bilgiler dersine disiplinler arası bir özellik kazandırmıştır (Doğanay, 2002).

Dünya’da her an iletişim ve ulaşım ağındaki gelişmeler ile ekonomik, siyasal ve sosyal yapıdaki olumlu değişimlerin de birbirinden bağımsız ve habersiz olmaması küreselleşme kavramını ortaya çıkarmıştır. Bireye bütünüyle küresel eğitimi verecek olan ders ise iyi bir vatandaş olmayı, toplumsallaşmayı kazandırmayı hedefleyen sosyal bilgiler dersidir (Meydan, 2010).

Küresel süreçlerle birlikte sosyal bilgiler eğitimi ulusal sınırları aşan ve evrensel sınırlara ulaşan bir yapıya bürünmek durumunda kalmıştır. Bu etkilenmenin sonucu 2005 yılında hazırlanan İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nda açıkça görülmektedir. Yapılandırmacı anlayışla hazırlanan programda sosyal bilgiler dersi, öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema çatısında birleştirilmesini ifade eden; bireyin sosyal ve fizikî çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek kapsamında ele alındığı; toplu öğretim anlayışından hareketle yapılandırılmış bir ders olarak tanımlanmıştır. Sosyal bilgiler dersinin disiplinler arası bir ders olduğuna dikkat çekilmiştir. Sosyal bilgiler öğretiminin temel amacı; demokratik değerleri benimsemiş, yaşadığı topluma uyumlu, bilgiyi hayata geçiren öğrencilerin yetiştirilmesi şeklinde ifade edilmiştir (MEB, 2005a).

Sosyal bilgiler dersi bireyi her yönüyle topluma kazandırmak, onu toplumsal olarak bilinçli ve bilgi çağının getirilerinden haberdar hale getirmekle ilgilenir. Bilgi çağındaki hızlı bilgi akışının hızı, bireye verilen eğitimi de etkilemektedir.

Küreselleşen bir toplum yapısında verilecek eğitimin de bu yeni gelişmeye göre kendini yenilemesi, düzenlemesi gereklidir. Bu yöndeki değişim bireyi toplumsal olarak yetiştirmekle ilgilenen sosyal bilgiler dersini yakından ilgilendirmektedir.

Küresel Dünya yaratıcı ve sorgulayan bireylere ihtiyaç duymakta, küresel eğitim de bu ihtiyacı karşılamak için programlarda değişikliklerin yapılmasını öngörmektedir. Beceriler; toplumun sosyal ihtiyaçlarını karşılayan, bireyler açısından iyi olduğuna inanılan, genel ve soyut nitelik taşıyan ölçütlerdir (MEB, 2005a).

Milli Eğitim Bakanlığı 2005 yılında yaptığı yenilenmeyi dünyada yaşanan değişim ve gelişmeler uzantısında, Avrupa Birliği'nin değişim ilkelerini ve eğitim anlayışını, ihtiyaç analizi sonuçlarını inceleyerek ve dikkate alarak tasarlamıştır. Küreselleşme ile ilgili İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda mevcut olan kısımlar (MEB, 2005a):

□ Öğrencilerin bir birey olarak kendilerine has bir yapısı olduğu kabul edilmiştir. Öğrencilerin duygusal ve bedensel olarak sağlıklı ve mutlu bireyler olarak yetiştirilmesi hedeflenmiştir.

□ Temel olarak öğrenmeyi öğrenmenin alındığı; bilgi, beceri, değer ve kavramlar yer almaktadır.

□ Öğrenciler; düşünmeye, meraklı olmaya, araştırmaya ve sorular sormaya yönlendirilmektedir.

□ Milli değerlerin yanı sıra evrensel değerlerin de öğrenilerek benimsenmesi önemsenmiştir.

□ Toplumsal sorunlara karşı haklarını bilen, duyarlı ve sorumluluklarını yerine getiren bireylerin yetiştirilmesi hedeflenmiştir.

□ Öğrenme sürecinde öğrencilerin kendi tecrübelerinden faydalanmaları ve çevre ile etkin iletişim kurmalarına imkân tanınmaktadır.

□ Öğrencilerin kendi kültürel değerleri çerçevesinde ruhsal, ahlaki ve sosyal boyutta ilerlemesi hedeflenmektedir.

Bilimsel ve teknolojik gelişmelerle birlikte toplumlar arasındaki zaman ve mekân sınırı kalkmış, ilişkiler yoğunlaşmıştır. Farklı bölgelerde ve coğrafi alanlarda

yaşayan insanların ekonomik, sosyal, siyasi ve kültürel ilişkileri artmıştır. Bu ilişkiler karşısında öğrencilerin belirli bir bilince sahip olmaları gerekmektedir (Körükçü, 2018).

Yeni öğretim programlarıyla birlikte küreselleşmenin eğitimde yerini aldığı açıkça görülebilir. İnsan yaşamının sürekli olarak ulusal ve kültürlerarası etkileşimden etkilenmesi eğitimde yok sayılmayacak bir öneme sahiptir. Sosyal bilgiler dersi kapsamında tüm bu küresel etkilerden ve etkileşimlerden öğrencilerin haberdar olması sağlanmak istenmiştir. Bu sebeple sosyal bilgiler dersi genel amaçlarına bağlı kalınarak "Küresel Bağlantılar" öğrenme alanı ders kapsamındaki öğrenme alanlarından biri olarak programda yer almıştır.

2005 yılında uygulanmaya başlayan Öğretim Programı içerisinde "Küresel Bağlantılar" öğrenme alanının kapsamında İlkokul 4. sınıf ve ortaokul 5. sınıf düzeyi öğrencileri dünya üzerinde var olan birbirinden farklı özelliklere sahip ülkeleri tanıyabilecektir. Bunun yanında öğrenciler farklı ülkelerin genel özellikleri ile kendi ülkesinin özelliklerini karşılaştırmaya da imkân bulacaktır. Aynı zamanda bu ülkelere saygı duyması gerektiğinin de bilincine varabilecektir. Ülkesinin ekonomik kaynaklarının diğer ülkelerle yapılan ticarete, ekonomik açıdan yerini keşfedecektir. Ülkeler arasında yaşanan ekonomik ilişkilerin sebeplerini ve sonuçlarını sorgulayabileceklerdir. Dünya üzerindeki diğer toplumdaki bireylerin kendi kültürlerine ait fikirler edinerek farklı ülkelerin kültürleri ile kendi kültürleri arasındaki benzerlik ve zıtlıkları belirleyebilecek, diğer insanların yaşamları ile ilgili olarak empati becerilerini geliştirebileceklerdir (MEB, 2005b).

Ortaokul 6. ve 7. sınıf düzeyi öğrencileri Küresel Bağlantılar Öğrenme Alanı sayesinde evrensel sanat eserlerini, düşünce akımlarını, uluslararası etkinliklerin toplumlar arası etkileşimdeki önemini öğrenecektir. Öğrenciler ülkelerinin ekonomik ve doğal kaynakları ile diğer ülkelerle olan ekonomik ilişkileri hakkında bilgi edinebilmektir. Küresel Bağlantılar Öğrenme Alanı 6. ve 7.sınıf düzeyindeki öğrencilerin tüm dünyayı ilgilendiren çevre, sağlık, güvenlik gibi alanlarda meydana gelen olayların sebepleri ve sonuçları hakkında fikir geliştirmelerini, uluslararası kuruluşların amaçlarını ve işlevlerini kavramalarını amaçlamaktadır. Popüler kültürlerin bizim kültürümüzü etkilemesini sorgulayabilen bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Diğer tüm öğrenme alanlarıyla ilişkili olan Küresel Bağlantılar

Öğrenme Alanı ile öğrenciler, günümüz dünyasının gündeminden uzak olmayan, karşılaştığı sorunlar karşısında çözüm üretebilen bilinçli insan niteliğine sahip olacaklardır (MEB, 2005c).

2018 yılında uygulanmaya başlayan Öğretim Programı içerisinde ise Küresel Bağlantılar Öğrenme Alanı'nın kapsamından şu şekilde bahsedilmiştir:

“Günümüzde inançlar, fikirler, insanlar, sermaye, bilgi, teknoloji, kültürel ve siyasi sınırları aşarak küresel boyutta hareket halindedir. Böyle bir dönemde devletler de kendisi dışındakilerle bir yandan iş birliği yaparken diğer taraftan rekabet etmektedirler. Öğrencilerin bu ilişkileri kavrama ve değerlendirme konusunda bilinçli olmaları gerekmektedir. Küresel Bağlantılar Öğrenme Alanı ile gelişen dünyanın gündemini takip eden, karşılaştığı sorunlara çözüm üretebilen etkin ve sorumlu Türk vatandaşları yetiştirmek amaçlanmaktadır” (MEB, 2018).

2018 yılındaki programda Küresel Bağlantılar Öğrenme Alanı'na eğitim-öğretim yılı boyunca 4., 5., 6. sınıf düzeylerinde 14 saatlik bir süre belirlenmiştir. 7. Sınıf düzeyinde ise 12 saat olarak belirlenmiştir. Her sınıf düzeyinde ise 4 kazanımın bir eğitim-öğretim yılı içinde kazandırılması amaçlanmıştır.

2.2.4. Küresel Bağlantılar Öğrenme Alanının Kazanımları

Bu bölümde son hazırlanan programdan hareketle Küresel Bağlantılar öğrenme alanına ait tüm kazanımlar gösterilecektir.

“4. sınıf düzeyi kapsamında öğrenme alanı işlenirken kültürel mirasa duyarlılık ve saygı gibi değerlerle araştırma ve empati gibi becerilerin de öğrenciler tarafından kazanılması sağlanmalıdır” (MEB, 2018).

Tablo 2.2: Küresel Bağlantılar Öğrenme Alanı 4. Sınıf Düzeyi Kazanımları

7. KÜRESEL BAĞLANTILAR
<p>Bu öğrenme alanı işlenirken kültürel mirasa duyarlılık ve saygı gibi değerlerle araştırma ve empati gibi becerilerin de öğrenciler tarafından edinilmesi sağlanmalıdır.</p>
<p>SB.4.7.1. Dünya üzerindeki çeşitli ülkeleri tanıtır.</p> <p><i>Araştırdığı bir ülkenin önemli özelliklerini görsel materyaller kullanarak sınıfta tanıtması sağlanır.</i></p>
<p>SB.4.7.2. Türkiye'nin komşuları ve diğer Türk Cumhuriyetleri ile olan ilişkilerini kavrar.</p>
<p>SB.4.7.3. Farklı ülkelere ait kültürel unsurlarla ülkemizin sahip olduğu kültürel unsurları karşılaştırır.</p> <p><i>Görsel ve yazılı iletişim araçları ile kültürel unsurlardan kıyafet, yemek, oyun, aile ilişkileri gibi konular üzerinde durulur.</i></p>
<p>SB.4.7.4. Farklı kültürlerle saygı gösterir.</p>

(MEB, 2018)

Programda 4. sınıf düzeyinde 1. ve 3. kazanımlara bakıldığında Küresel Bağlantılar Öğrenme Alanının görsel ve yazılı materyallere içerik bakımından uygun olduğu söylenebilir. 1. kazanımda öğrencinin bir ülkeyi tanıtmak için görsellere ihtiyaç duyduğu ve bu şekilde daha akılda kalıcı bir öğrenme ve bilgi aktarımı olacağı görülmektedir. Bununla birlikte 3. kazanımda hem öğretmenin hem de öğrencinin kendi kültürel unsurları ile başka ülkelerin kültürel unsurlarını anlatabilmek, anlayabilmek ve karşılaştırma yapmak için görsel materyallere ihtiyaç duyduğu, bu şekilde daha kalıcı bir öğrenme olacağı programın içinde yer alan kazanım altı açıklamalardan da görülebilir.

“Beşinci sınıf düzeyi kapsamında öğrenme alanı işlenirken kültürel mirasa duyarlılık değerleriyle araştırma ve yaratıcılık gibi becerilerin de öğrenciler tarafından edinilmesi sağlanmalıdır” (MEB, 2018).

Programın 5. sınıf düzeyinde belirtilen 1., 2. ve 3. numaralı kazanımlarına bakıldığında “tarım, sanayi, turizm, ulaşım, eğitim, kültür endüstrisi” gibi ekonomik faaliyetlerden bahsedilmiştir. Bu başlıkların öğretilmesi konusunda öğretmenlerin görsel materyal kullanması kaçınılmazdır. Kazanımlar, öğrencilerin görsel öğrenmesine uygun bir içeriğe sahiptir. Öğrenciler birçok görsel grafik, tablo ve şekil sayesinde konuyu daha kalıcı bir şekilde öğrenebilir. Turizm hakkında ayrıntılı bir bilgiye sahibi olmayan öğrenci görseller sayesinde kalıcı bir öğrenme yaşayabilir. Metro, uçak vb. ulaşım araçlarını daha önce görmemiş, bu araçları kullanmamış bir öğrenci görsel kaynaklar ya maketler sayesinde daha etkili bir öğrenme yaşayabilir.

Öğrenciler, 5.sınıf 1.kazanımı işlenirken derse getirdikleri çeşitli ürünleri inceleyerek o ürünlerin nerede yapılmış olduğunu öğrenir ve küresel alışverişin önemini farkına varır. 5.sınıf 3. kazanımında ise öğrenciler akıllı tahta üzerinden veya sınıfa getirecekleri Türk ve yabancı kültürlerle ait gıda ürünleri sayesinde kültür zenginliğini yakından inceleyebilir. Bu kazanım düzeyinde Türkiye ve diğer ülkelere ait paralar da sınıfa getirilerek kültürel ilişkiler incelenebilir.

5. sınıf düzeyindeki 4. kazanımda ise “Ülkemizden ve dünyanın farklı ülkelerinden örnekler seçilerek ortak mirasın anlamı üzerinde durulur” açıklaması yapılmıştır. Ortak mirasların öğrenciler tarafından tam olarak algılanması, zihinlerinde şekillenmesi ancak görerek sağlanabilir. Bu durumda ortak miraslarla ilgili örneklerin görsel materyaller aracılığı ile verilmesi daha kalıcı bir öğrenme sağlayabilir. Örneğin Türk ve yabancı düşünörlere ait bilgi içerikli görsel afişler, Türk roman klasiklerinden seçmeler, yabancı yazarlara ilişkin klasiklerden seçmeler, UNESCO’nun koruma altına aldığı doğal ve tarihi güzelliklerin maketleri öğrenme sürecinde görsel olarak öğrencilerin öğrenmelerine katkı sağlayacaktır.

Tablo 2.3: *Küresel Bağlantılar Öğrenme Alanı 5. Sınıf Düzeyi Kazanımları*

7. KÜRESEL BAĞLANTILAR
<p>Bu öğrenme alanı işlenirken kültürel mirasa duyarlılık değeriyle araştırma ve yaratıcılık gibi becerilerin de öğrenciler tarafından edinilmesi sağlanmalıdır.</p>
<p>SB.5.7.1. Yaşadığı yer ve çevresinin ülkemiz ile diğer ülkeler arasındaki ekonomik ilişkilerdeki rolünü araştırır.</p>
<p><i>Tarım, sanayi, turizm, ulaşım, eğitim, kültür endüstrisi gibi ekonomik faaliyet alanlarından uygun olanlara değinilir.</i></p>
<p>SB.5.7.2. Ülkeler arasındaki ekonomik ilişkilerde iletişim ve ulaşım teknolojisinin etkisini tartışır.</p>
<p>SB.5.7.3. Turizmin uluslararası ilişkilerdeki önemini açıklar.</p>
<p><i>Farklı ülke toplumlarının birbirini daha yakından tanınmasının, kültürel zenginliklerini görmesinin ve karşılıklı ön yargılarını fark etmesinin sağladığı kazanımlar üzerinde durulacaktır.</i></p>
<p>SB.5.7.4. Çeşitli ülkelerde bulunan ortak miras öğelerine örnekler verir.</p>
<p><i>Ülkemizden ve dünyanın farklı ülkelerinden örnekler seçilerek ortak mirasın anlamı üzerinde durulur.</i></p>

(MEB, 2018)

“6. sınıf düzeyi kapsamında öğrenme alanı işlenirken kültürel mirasa duyarlılık değeriyle araştırma ve eleştirel düşünme gibi becerilerin de öğrenciler tarafından edinilmesi sağlanmalıdır” (MEB, 2018).

Programın 6. sınıf düzeyinde belirtilen 4. kazanımındaki “*Kültürümüze ait olmayan unsurların, medya araçları yoluyla toplum hayatını nasıl etkilediği fark ettirilir*” ifadesinde bu unsurların fark ettirilme yolu olarak görsel araçların kullanılması etkili öğrenme açısından doğru bir seçenek olabilir. Medya araçlarının toplum hayatını nasıl etkilediği ancak görecelik, izleyerek anlamlandırılabilir.

Tablo 2.4: *Küresel Bağlantılar Öğrenme Alanı 6. Sınıf Düzeyi Kazanımları*

7. KÜRESEL BAĞLANTILAR
<p>Bu öğrenme alanı işlenirken kültürel mirasa duyarlılık değeriyle araştırma ve eleştirel düşünme gibi becerilerin de öğrenciler tarafından edinilmesi sağlanmalıdır.</p>
<p>SB.6.7.1. Ülkemizin Türk Cumhuriyetleri ve komşu devletlerle olan kültürel, sosyal, siyasi ve ekonomik ilişkilerini analiz eder.</p>
<p>SB.6.7.2. Ülkemizin diğer ülkelerle olan ekonomik ilişkilerini analiz eder.</p> <p><i>Konu kaynaklar ve ihtiyaçlar açısından ele alınır.</i></p>
<p>SB.6.7.3. Ülkemizin sahip olduğu siyasi, askerî, ekonomik ve kültürel özelliklere bağlı olarak uluslararası alanda üstlendiği rolleri analiz eder.</p>
<p>SB.6.7.4. Popüler kültürün, kültürümüz üzerindeki etkilerini sorgular.</p> <p><i>Kültürümüze ait olmayan unsurların, medya araçları yoluyla toplum hayatını nasıl etkilediği fark ettirilir.</i></p>

(MEB, 2018)

“7. sınıf düzeyi kapsamında öğrenme alanı işlenirken barış ve saygı gibi değerlerle iş birliği, problem çözme ile kalıp yargı ve ön yargıyı fark etme gibi becerilerin de öğrenciler tarafından edinilmesi sağlanmalıdır” (MEB, 2018).

Tablo 2.5: *Küresel Bağlantılar Öğrenme Alanı 7. Sınıf Düzeyi Kazanımları*

7. KÜRESEL BAĞLANTILAR
<p>Bu öğrenme alanı işlenirken barış ve saygı gibi değerlerle iş birliği, problem çözme ile kalıp yargı ve ön yargıyı fark etme gibi becerilerin de öğrenciler tarafından edinilmesi sağlanmalıdır.</p>
<p>SB.7.7.1. Türkiye'nin üyesi olduğu uluslararası kuruluşlara örnekler verir.</p>
<p>SB.7.7.2. Türkiye'nin ilişkide olduğu ekonomik bölge ve kuruluşları tanıtır.</p>
<p>SB.7.7.3. Çeşitli kültürlerle yönelik kalıp yargıları sorgular.</p>
<p>SB.7.7.4. Arkadaşlarıyla birlikte küresel sorunların çözümüne yönelik fikir önerileri geliştirir.</p> <p><i>Küresel iklim değişimi, doğal afetler, açlık, terör ve göç konuları ele alınacaktır.</i></p>

(MEB,2018)

Programın 7. sınıf düzeyinde belirtilen 1. kazanımında uluslararası kuruluşları öğretmek için bu kuruluşların amblemleri, kurum görüntüleri görseller aracılığıyla ile öğrencilere sunulabilir.

4. kazanımda ise belirtilen “*Küresel iklim değişimi, doğal afetler, açlık, terör ve göç konuları ele alınacaktır.*” ifadesinde belirtilen konuların öğretiminde de görsel afişleri kullanmak çok faydalı olabilir.

2.3. Eğitim ve Araç-Gereç İlişkisi

Eğitimin daha kalıcı hala gelmesi için geçmişten günümüze farklı zamanlarda birçok araç-gereç kullanılmıştır. Öğretimde kullanılan araç-gereçler diğer adıyla materyaller, öğretim etkinliklerinin kalitesini arttırmak sebebiyle kalıcı ve etkili bir öğrenmenin kazandırılmasına hizmet etmeye yarayan her türlü malzeme şeklinde açıklanabilir. Eğitime katkısı bakımından araç gereçlerin eğitimle bir etkileşimi olduğu kabul edilebilir (Yiğit vd., 2005: 55).

2.3.1. Eğitimde Araç-Gereç Kullanımı

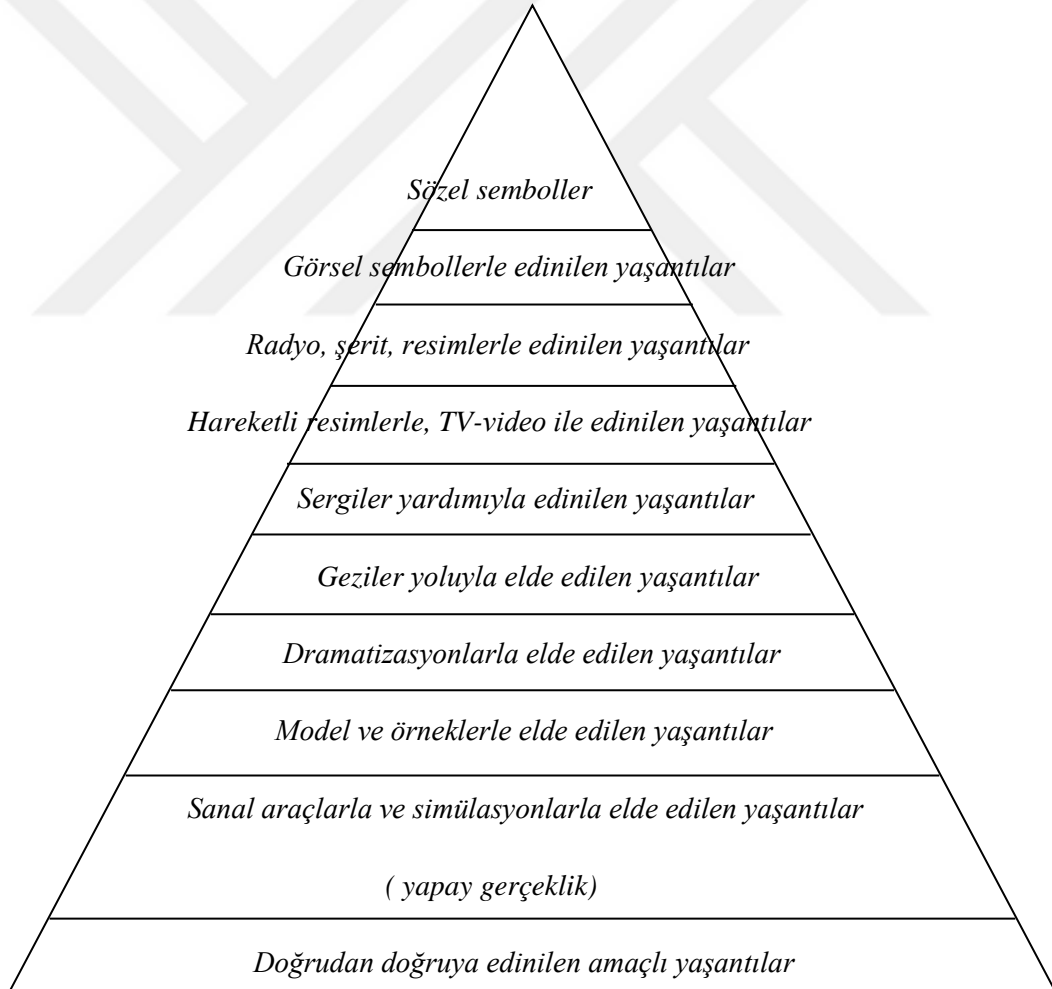
Araç gereçlerin öğrenme-öğretme sürecindeki temel görevi sürecin daha etkili bir şekilde ilerlemesini sağlamaktır. Öğrenme-öğretme sürecinin başarılı olması doğru zamanda, doğru öğrenme alanı için doğru araç gerecin kullanılmasına bağlıdır. Araç gereçler konuların öğretiminde uygun yöntem ve tekniklerle kullanılırsa öğrenciye somut yaşantı sağlanmış olacak ve daha kalıcı bir öğrenme yaşanacaktır (Yaşar ve Gültekin, 2010).

Yapılandırmacı eğitim anlayışının olmadığı geleneksel eğitim-öğretimin devam ettiği sınıflarda, öğretmen ve ders kitabı sınıf içindeki temel öğeler olarak kabul edilmekteydi. İlerlemeci bakış açısı ele alındığında ise eğitim ortamı kavram ve çerçevesinde birçok farklılıklar görülür. “Bugün yeni eğitim ortamlarını oluşturan insan gücünde, tesis ve donatımda, araç-gereçte çeşit ve nitelik yönünden geleneksel ortamlara kıyasla bir hayli değişme ve gelişme meydana gelmiştir” (Alkan, 2005: 127).

Değişen ve sürekli aşama kaydeden dünyada insanların bilgiyi tek bir kaynaktan alan ve ezberleyen değil, bilgiye sahip olma yollarının fakında olan, bu bilgiyi doğru zamanda kullanan insanların yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. İnsanların

bu özelliklere sahip olmalarında ve öğretmenlerin aktif aynı zamanda etkileşimli öğrenme ortamlarını hazırlamalarında, öğretim teknolojileri normlarına uygun şekilde hazırlanmış öğretim materyallerinin kullanımı ayrı bir önem taşımaktadır (Yanpar Şahin ve Yıldırım, 2001: 1).

Araç-gereçler öğrencilerin daha zengin yaşantıları kazanmalarına yardımcı olmaktadır. Araç-gereçlerin öğrenme sürecine daha fazla duyu organının katılmasını sağladığı birçok araştırmada ulaşılan genel sonuçtur. Edgar Dale'nin 1969 yılında duyu organları ile öğrenme arasındaki ilişki üzerine yaptığı çalışma incelenmiş ve Dale'nin ulaştığı sonuçlar çerçevesinde herkes tarafından "Dale'nin Yaşantı Konisi" ismiyle bildiği koni şeklinde bir tablo ortaya çıkmıştır.

Şekil 1.1: Dale'nin Yaşantı Konisi

(Demirel ve Altun, 2009:39)

Bu çalışmadan hareketle dört temel sonuç çıkarılmıştır. Bunlar;

- a. Öğrenme sürecinde yer alan duyu organlarımızın sayısı ne kadar çok ise, o derece iyi öğrenir ve öğrendiklerimiz o derece kalıcı olur.
- b. En kalıcı öğrendiğimiz bilgiler, kendi kendimize yaparak elde ettiğimiz bilgilerdir.
- c. En iyi öğretim somuttan soyuta ve basitten karmaşığa şeklinde olan öğretimdir.
- d. İnsan kendi kendine diğer kişilerin desteğiyle öğrendiğinden daha fazla ve kalıcı öğrenir (Çallı vd., 2006).

Milli Eğitim Bakanlığı'nın okullardaki eğitim araç ve gereçler hakkında gerçekleştirdiği araştırmada öğretmenlerin hemen hemen yüzde ellisinin özellikle sosyal bilgiler dersinde araç-gereçlerden yararlanmadıkları görülmüştür. Ayrıca araç-gereçte yararlanan sınıflarda öğrencilerin daha iyi ve kalıcı öğrendikleri gözlemlenmiştir. Bunun sebebi öğrencilerin yaşantı yoluyla öğrenmelerini geliştirmesidir. Öğretim ne kadar somut örnekli yapılırsa, öğrencinin öğrenmesi de o kadar kolay ve kalıcı olmaktadır (Barth ve Demirtaş, 1997: 61).

Elde edilen bu bilgilerden hareketle araç-gereç kullanımının öğretim sürecine sağladığı birçok yarardan söz edilebilir. Araç-gereç kullanımının sağladığı yararlar şu şekilde sıralanabilir: "Farklı öğrenme ihtiyaçlarını karşılama, dikkat çekme, hatırlamayı kolaylaştırma, soyut durumları somutlaştırma, zamandan tasarruf sağlama, güvenli gözlem yapma, içeriği tutarlı bir şekilde sunma, tekrar tekrar kullanabilme, içeriği basitleştirme" (Yalın, 2010: 82-90).

Araç gereç kullanımının sağladığı yararlar hakkında farklı araştırmacıların görüşleri de vardır. Farklı yazarların görüşleri de şu şekilde sıralanabilir (Yalın, 2000; Demirel, Seferoğlu ve Yağcı, 2003; Yaşar, 2005):

- Araç gereç aracılığıyla öğrencilerin güdülenme düzeyleri artar ve eğitim-öğretime etkin katılımları sağlanır.
- Öğrenme-öğretme ortamını zenginleştirir ve çeşitlilik sağlar.
- Öğrenme zamanından tasarruf sağlar.
- Öğrenen ve öğretenin güvenli gözleyebilmesini sağlar.

- İçeriğin düzenli bir biçimde sunulmasını sağlar.
- Öğretimde bireysel özelliklerin dikkate alınmasını sağlar.
- ğretimi verimli ve zevkli kılar.
- Soyut özellikteki içeriğin somutlaştırılarak anlaşılmasını sağlar.
- Daha önceden öğrenilen bilginin akılda kalma seviyesini arttırır.
- Öğrenilecek içerik üzerinde daha verimli alıştırma ve uygulama yapma imkânı sunar.

Öğretimde bu araç-gereç kullanımlarından istenilen yarara ulaşabilmek, öğretmenlerin araç-gereçleri iyi tanınması ve öğrenme ortamlarında onları doğru ve etkili şekilde kullanmalarına bağlıdır. Öğretmenlerin araç-gereç kullanımında teşvik edilmeleri de önemlidir.

2.3.2. Eğitimde Araç-Gereç Kullanımında ğretmen ve öğrencinin önemi

Öğretim esnasında kullanılacak araç-gereçlerin seçiminde ve kullanımında dikkat edilmesi gereken özellikler vardır. İlköğretim ağındaki ocuk, yetişkinlere göre somut işlemler döneminden soyut işlemler döneminde yeni geçmeye başladığı için öğrenimleri esnasında somut yaşantılara ihtiyaç duymaktadır. Özellikle ilk defa karşılaştıkları kavramları öğrenecekleri zaman öğrencilerin gerçek yaşamla bağlantı kurmalarını, somutlaştırma yapmalarını sağlamak gereklidir. Araç-gereç kullanımı somutlaştırmaya olanak sağlayan ortamların ğretmen tarafından hazırlanmasına yardımcı olunmalıdır. Bu süreçte araç-gereç kullanımında dikkatli bir planlama gerekmektedir (Yaşar ve Gültekin, 2010: 335).

Öğretim sırasında kullanılacak araç-gereçlerin en kısa sürede en etkili şekilde ve en az çaba ile ğretimi gerçekleştirmeyi sağlaması beklenir. Bu nedenle araç-gereçlerde kullanılan nesnelere uyumlu, bütünlük içinde ve kullanışlı bir özelliğe sahip olmalıdır. Öğretimin açık ve net olmasını da sağlamalıdır (Yanpar şahin ve Yıldırım, 2001).

Öğrenme ve öğretme sürecinde kullanılacak araç-gereçlerin üzerinde düşünülmeden rastgele seçilip kullanılmasının eğitime faydadan çok zararı olabilir. Öğretim araç-gereçlerinin belirlenmesinde birtakım faktörlere dikkat edilmelidir. Bu faktörler şu şekilde sıralanabilir (Kaptan, 1998; Yaşar, 2005):

- ✓ Öğrencinin özellikleri
- ✓ Konunun özellikleri
- ✓ Öğretimin amaçları
- ✓ Öğrenci sayısı
- ✓ Fiziksel koşullar
- ✓ Öğretmenin özellikleri

Belirtilen etmenlerin tümüne dikkat edilerek seçilecek bir araç-gereç, eğitimin daha kaliteli olmasını sağlayacaktır. Örneğin meslek seçimleri konusu için meslek dalları ile ilgili ekipmanların sınıfa getirilmesi anlamlı bir araç-gereç seçimi olabilir. Ulaşım sistemlerini öğretirken gerçek nesnelere getirmek olanaksız bir seçim olacaktır. O konuya uygun bir araç-gereç seçimi olarak maket getirilebilir. Aynı zamanda öğretim sırasında seçilecek araç-gereçlerin öğrencilerin bilişsel, devinimsel ve duyuşsal gelişim düzeyleri ile hazır bulunuşluk durumlarına da uygun olması gerekmektedir.

Öğretim araç-gereçlerinin seçiminde önemli etmenlerden biri öğrenci özellikleridir. Öğrencilere kazandırılmak istenen davranışları öğretmen öğretim programına uygun şekilde seçebilir. Ancak öğretmenin öğrenci özelliklerini seçme durumu yoktur. Bu nedenle öğrenci özelliklerini dikkate almadan yapılacak bir öğretimin kalitesi azalabilir. Öğrenciler “*genel özellikler, giriş davranışları ve öğrenme stili*” açısından aynı özelliklere sahip değildir. Hedef davranışı kazandırmak için araç-gereç seçimi yaparken öğrencilerin “*yaş, sağlık durumu, okuma dinleme yeteneği, sosyo-kültürel yapı, ekonomik yapı*” gibi genel özelliklerine dikkat edilmelidir (Çelik, 2009: 35).

Öğretim araç-gereçleri tercihinde doğru zamanda, doğru konuda, doğru araç-gerecin seçimi konusunda en belirleyici olan etmen öğretmendir. “Çok iyi bir

öğretim programı işe yaramaz, şayet öğretmen iyi değilse; kötü bir öğretim programı ile de çalışılabilir, şayet öğretmen iyiye” (Becker, 1932).

Öğretmen, öğretim sürecinde yol gösterici olma özelliği ile öğretimin en önemli öğelerindedir. Öğretim sürecinde içeriğin sunumu, girişte kullanılacak etkinlikler, öğrencinin hazır bulunuşluğunu dikkate alma, yöntemin seçimi ve araç-gerecin seçimi vb. tüm boyutları planlayan, bir düzen içinde önceden programlayan kişidir. Eğitim- öğretim bir iletişimse kaynak öğretmendir. Kazandırılmaya çalışılan davranışın nasıl olacağını belirleyen kişi öğretmendir. Öğretmen bu temel görevinden dolayı sade, anlaşılır, akıcı ve net bir iletişim ile derslerini işlemelidir. Öğretmen her zaman tarafsız ve yapıcı olmalıdır (Çelik, 2009: 36).

Öğretmenlerin; öğrencilerin genel özelliklerini ve öğrenme ortamının koşullarını dikkate almaları, derslerine uygun araç-gereç seçerek anlaşılır ve kalıcı bir eğitim vermeleri öğrenme-öğretme sürecinde beklenen bir özelliktir. Öğrencilerin öğrenmeye karşı tutumları, öğretmenin öğretim sürecine karşı olan tutumundan etkilenecek ve öğrenme-öğretme sürecinin sonucunu da etkileyecektir.

Tablo 2.6: Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri

B2. ÖĞRENME ORTAMLARI OLUŞTURMA Bütün öğrenciler için etkili öğrenmenin gerçekleşebileceği sağlıklı ve güvenli öğrenme ortamları ile uygun öğretim materyalleri hazırlar.	B2.1. Sağlıklı, güvenli ve estetik öğrenme ortamları düzenler.
	B2.2. Kazanımlara uygun öğretim materyalleri hazırlar.
	B2.3. Öğrenme ortamlarını öğrencilerin bireysel farklılıklarını ve ihtiyaçlarını dikkate alarak düzenler.
	B2.4. Öğrenme ortamlarını dersin kazanımlarına göre düzenler.
	B2.5. Öğrencilerle etkili iletişim kurabileceği demokratik öğrenme ortamları hazırlar.
	B2.6. Öğrencilerin üst düzey bilişsel becerilerini geliştirici öğrenme ortamları oluşturur.
	B2.7. Öğrencilerin milli ve manevi değerleri içselleştirmesine katkıda bulunacak öğrenme ortamları oluşturur.
B3. ÖĞRETME VE ÖĞRENME SÜRECİNİ YÖNETME Öğretme ve öğrenme sürecini etkili bir şekilde yürütür.	B3.1. Alanının eğitim ve öğretimi için gerekli olan becerileri sergiler.
	B3.2. Öğretme ve öğrenme sürecinde zamanı etkin kullanır.
	B3.3. Öğrencilerin öğrenme süreçlerine aktif katılımlarını sağlar.
	B3.4. Derslerini öğrencilerin günlük yaşamlarıyla ilişkilendirir.
	B3.5. Öğretme ve öğrenme sürecini yürütürken, özel gereksinimleri olan öğrencileri dikkate alır.
	B3.6. Uygulamalarında, çalıştığı çevrenin doğal, kültürel ve sosyoekonomik özelliklerini dikkate alır.
	B3.7. Öğrencilerin derslerde analitik düşüncelerine yönelik etkinlikler hazırlar.
	B3.8. Eğitim öğretim faaliyetlerinde ilgili kişi, kurum, kuruluş ve meslektaşları ile iş birliği yapar.
	B3.9. Öğretim ve öğrenme sürecinde bilgi ve iletişim teknolojilerini etkin olarak kullanır.
	B3.10. Öğretim ve öğrenme sürecinde uygun strateji, yöntem ve teknikleri kullanarak etkili öğrenmeyi gerçekleştirir.
	B3.11. Öğretim ve öğrenme sürecinde uygun araç, gereç ve materyalleri etkin kullanır.
	B3.12. Sınıfta istenmeyen davranış ve durumlarla etkin ve yapıcı bir şekilde baş eder.

(MEB, 2018)

Türkiye’ de öğretmen niteliklerinin belirlenmesine ilişkin MEB Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü tarafından daha önceki çalışmaların revize edilmesiyle 2017 yılında Öğretmen Mesleği Genel Yeterlikleri isimli çalışma yapılmıştır. Çalışmada *mesleki bilgi, mesleki beceri, tutum ve değerler* ana başlıklarıyla öğretmen mesleği genel yeterlikleri belirlenmiştir. Bu bölümde ilgili çalışmadan; öğretmenin öğrenme ortamlarını düzenleme ile ilgili mesleki beceri genel yeterlilik başlığı altında *öğrenme ortamları oluşturma, öğretme ve öğrenme sürecini yönetme* yeterlikleri ile ilgili özellikler alınmıştır.

Çalışmanın maddeleri incelendiğinde öğretmenin eğitim-öğretimi kaliteli hale getirmesini etkileyen birçok etmenin olduğu ortaya çıkmıştır. Çalışmada öğretmenin öğrenme-öğretme sürecinde konuya uygun materyal geliştirmesi, öğrencilerin günlük yaşamlarından örnekler vermesi, uygun araç-gereç seçmesi, bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanması gerektiği kabul edilmiştir.

2.3.3. Sosyal Bilgiler Dersinde Araç-Gereç Kullanımı

Yapılandırmacı eğitim anlayışı ve gelişen teknoloji ile birlikte öğretmenin eğitimdeki görevi, *kılavuz olma* olarak değişime uğramıştır. Eski eğitim anlayışındaki ezberleme yönteminden uzaklaşıp, kalıcı öğrenmelerin gerçekleşmesi adına öğrencilerin etkin katılımları sağlanmaya çalışılmaktadır. Bu süreçte ise öğretmenler teknolojik gelişmeleri de takip ederek öğrencilerin kalıcı öğrenmelerini sağlayacak araç-gereçleri ders ortamlarına dâhil etmelidir.

Öğretmenlerin bir öğretim aracının ne kadar çok duyu organına hitap ederse o kadar etkili olabileceğini bilmesi gerekmektedir. İşlenecek dersin konusuna göre en fazla duyu organını çalıştırabilecek uygun bir araç-gereç ile ders işlenmelidir. Bu şekilde daha kaliteli ve kalıcı bir eğitim sağlanmış olacaktır. Öğrenilenlerin;

%83’nü görme,

%11’ini işitme,

%3,5’ini koklama,

%1,5’ini dokunma,

%1’ini tatma duyularımızla edindiğimiz yaşantılarımız sayesinde öğreniriz

(Aktaran: Çilenti, 1998: 35).

Phillips’e göre ise zaman sabit tutulmak koşulu ile insanlar; "okuduklarının %10’unu, işittiklerinin %20’sini, gördüklerinin %30’unu, hem görüp, hem

işittiklerinin %50'sini, söylediklerinin %70'ini, yapıp söyledikleri bir şeyin ise %90'nını" hatırlamaktadırlar (Aktaran: Çilenti, 1998: 35-36).

Görüldüğü üzere öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmeleri daha kaliteli bir eğitim için önemlidir. Sosyal bilgiler dersinin konuları araç-gereç kullanımına uygun yapıdadır. Yeri geldiğinde bir madeni para ile bile dersin öğrenilmesi sağlanabilir. Öğrenciler sosyal bilgiler dersinde gerçek eşyalar, maketler, görsel araçlar aracılığıyla daha kalıcı öğrenmeler yaşayabilirler. Ders kapsamından dolayı kullanılan araç-gereçlerin çoğunun görsel özellikte olduğu görülmektedir.

Sosyal bilgiler dersi konuları işlenirken farklı birçok araç-gereç kullanılabilir. Sosyal bilgiler derslerinde konulara uygun olarak kullanılacak araç ve gereçler şöyle sıralanmıştır:

- Gerçek eşya, giysi ve kalıntılar, anıtlar, süs eşyaları, silahlar, paralar vb.
- Yeryüzü şekilleri
- Çevredeki bitki ve orman örtüsü, yağışlar, sıcaklık
- Çevredeki kurum ve kuruluşlar, görevli, yetkili ve ilgili kişiler
- Üç boyutlu modeller, güneş sisteminin basit modeli, maketler
- Bilgisayarlar ve internet
- Televizyon, video, sinema, radyo, kasetçalar, ses bantları
- Tepegöz, epidiyaskop, projektör
- Kum masası, elektrikli dilsiz haritalar, plastik ya da kağıttan maketler
- oyuncaklar, bebekler, mankenler, küre
- Pusula, termometre, barometre, rüzgar fırlıdağı ve oku, saat, takvim
- Tarih ve coğrafya şeridi
- Haritalar, atlaslar, resimler, fotoğraflar, krokiler, planlar, grafikler, levhalar
- Kuklalar, birbirini izleyen resim seti, çizgi resimler, afişler, kitaplar, ansiklopediler, dergiler, gazete kupürleri, broşürler

- Karatahta, pazen tahta, manyetik tahta, bülten tahtası, cam ve beyaz tahta

Sosyal bilgiler dersinde kullanılması uygun olabilecek araç-gereçler daha çok görsel-işitsel boyuttadır. Birçok soyut konuyu kapsayan sosyal bilgiler dersi konularının somutlaştırılmasında görsel araçlar yardımcı olmaktadır. Öğretmenler ders kapsamındaki demokrasi, insan hakları, adalet, özgürlük gibi konuları araç-gereçlerle anlamlandırmaya özen gösterirse daha kalıcı öğrenmeler olabilir (Sözer, 1998).

2.3.4. Sosyal Bilgiler Dersinde Görsel Araç-Gereç Kullanımı

Sosyal bilgiler dersinde öğretmen için yaygın olarak kullanılan ders kitabı önemli bir araç olmakla beraber daha fazla duyu organlarına hitap edebilmek için özellikle görsel araç-gereçlere de ihtiyaç olmaktadır.

Sosyal bilgiler dersinde kullanılacak görsel araç-gereçler şöyledir:

➤ Fotoğraflar ve Resimler

Görsel araçlar içerisinde ders kitapları, kaynak kitaplar dâhil olmak üzere sosyal bilgiler dersindeki birçok konunun öğretilmesinde fotoğraflar ve resimler kullanılmaya uygundur. Anlaşılması güç olan soyut konuların öğrenilmesinde, anlamlandırılmasında önemli bir işlevi vardır. Yazılı ve sözlü olarak anlatılması zor olan bir konunun fotoğraflarla veya resimlerle desteklenmesi, öğrenmeye yardımcı olabilir.

Aşamalı olan olaylar ve durumlar, resim setleri aracılığıyla tüm aşamalar resimleştirilerek belli sıra dâhilinde bir set olarak hazırlanır. Ürünlerin üretimden ihracata kadar olan süreci, UNESCO Dünya Miras Listesi'ndeki tarihi bir varlığın geçmişten günümüze değişim aşamaları vb. konular bu görsel araçla kazandırılabilir. Her bir resimle bir durum gösterilir. Resim setleri asetat kâğıdına aktarılıp ekrana yansıtılabilir veya kartonlar ile de sunulabilir. Öğrencilerin daha iyi kavrayabilmesi adına karton ve resimlerin büyük boyutlarda tercih edilmesi önemlidir (Şahin ve Yıldırım, 1999: 43).

➤ *Döner Levha*

Birbiri ardına devam eden bilgilerin anlatılmasında tek levha işlevsel olmayacağı için döner levhalara ihtiyaç duyulmuştur. Döner levhalar; mukavva, tahta, demir gibi sert bir zemin üzerine yerleştirilen kâğıtların her bir bölümünde bir aşama gösterilmesiyle tasarlanır. Bu sert zemin ile kâğıt birleştirilip bağlanarak takvim görüntüsüne çevrilebilen bir görsel araç haline gelir. Bu levhalar bilim laboratuvarındaki deney aşamalarını göstermek için oldukça işlevseldir. Levhalar yukarıdan bağlanabilir, bir askıya asılabilir veya destek üzerine yerleştirilebilir. Bu şekilde levha üstten katlanır veya yana çevrilme özelliğine sahip olur (Nurses, 2014).

Örneğin, evrensel bir bilim insanının insanlığa yapmış olduğu katkıların kronolojik bir akışta gösterilmesi konusunda bu görsel araç kullanılabilir.

➤ *Poster*

Posterler eğitim-öğretimin araç gereci olarak, dikkat çekme ve vermek istediğimiz mesajı çabucak gönderme amacıyla kullanılmaktadır. Verimli posterler öğrencilerin daha çabuk öğrenmesini ve bilgilerin akılda kalıcılığını kolaylaştırır. Ayrıca öğrenciler posterleri hazırlama aşamasında içeriği daha iyi kavrayabilir. (Barth ve Demirtaş, 1997: 44).

Posterlere, resimlerin büyütülmüş hali denebilir. Turizm Bakanlığı tarafından sosyal bilgiler dersinde kullanılabilecek ülkemizin doğal ve tarihi güzelliklerini gösteren posterler hazırlanmıştır. Öğretmenlerin ilgili araştırmaları yaparak bu posterleri derslerinde kullanması, öğrencilerin ülkemizle ilgili kültürel, doğal vb. özellikleri tanımlarını ve akılda tutmalarını sağlayabilir (Erden, 1998).

Örneğin, UNESCO tarafından dünyada ve Türkiye’de koruma altına alınan doğal ve tarihi güzellikleri gösteren posterler de sosyal bilgiler dersi "Küresel bağlantılar" öğrenme alanı kapsamında kullanılabilir.

➤ *Pano*

Sert yapıdaki bir kumaştan zemini olan panolar, genel olarak tahtaya ya da duvar gibi sert bir yüzeye sabitlenmektedir. Resim, çizim, sembol vb. hazırlanan ürünler pano üzerine tutturulur. Öğrencilerin katılımı açısından faydalıdır ve daha da

önemlisi pano üzerine yapıştırılan materyaller kaldırılıp tekrar kullanılabilir, kullanışlıdır (Barth ve Demirtaş, 1997: 43).

Örneğin, Türk ve yabancı düşünürlerin isim ve eserlerinin olduğu bir pano çalışması yapılabilir.

➤ **Grafik ve Şekiller**

Grafik, sayısal verilerin görsel bir biçime dönüştürülmesini sağlayan “çizimle anlatım biçimidir” (Doğanay, 1993). Sosyal bilgiler dersinde kazandırılmaya çalışılan sayısal bir verinin öğrenciler tarafından grafikte anlaşılabilmesi için öncelikle öğrencilerin grafiği ya da tabloyu nasıl okuyabileceklerini öğrenmeleri gerekmektedir. Örneğin, öğrencilerin bir ürünün ithalat miktarına ilişkin bir grafiği okuyabilmeleri için öncelikle ithalat miktarı ile ilgili bilgilerin grafiğe nasıl dönüştürüldüğünü öğrenmiş olmaları gerekir.

Grafik ve şemaların eğitim-öğretimde kullanılmasının yararları ise şöyledir:

- Sayısal verilerin görsel bir biçime getirilmesi ve bu veriler arasında karşılaştırmalar yapılmasına yardımcı olur.
- Sayısal verileri daha rahat öğrenme, açıklayabilme ve algılama olanağı sunar.
- Sayısal verilere, görsel ve şekilsel biçim vererek öğrenmeyi daha eğlenceli bir hale taşırlar.
- Verilerdeki artma ya da eksilmelerin takip edilmesini hızlandırır (Doğanay, 2002: 260).

Grafikler ayrıca görsel olarak da ilgi çekicidir. Bar, sütun, resim, dilim ve çizgi olmak üzere beş ana grafik türü vardır. Bar, resim ve dilim grafikleri “ne kadar” olduğunu, çizgi ya da yüzey grafikleri de “eğilimler ve dalgalanmaları” gösterir. Sütun grafikleri ise “karşılaştırmalarda” kullanılır (Avşar, 2010: 30).

Grafikler, bir olayın durumunu, sosyal olarak göstermesi bakımından önemlidir. Grafikler merak uyandırıcı olmalıdır. Gerçek durumu yansıtmaya özelliği de önemlidir. Bilinen bilgilerden değişik, ayırıcı özellikte olması merakı artırabilir (Yanpar Şahin ve Yıldırım, 1999: 44).

➤ *Zaman ve Tarih Şeritleri*

Ortaokul çağındaki öğrencilerin geçmişin ne kadar eski dönemlere kadar uzandığını, kronolojik olarak tarihin bazen birbirinin devamı özelliğine sahip olduğunu, bazen aynı anda birçok tarihsel olayların yaşanabildiğini öğrenmelerine zaman ve tarih şeritleri yardımcı olur. Zaman şeridi, mevsimler ve önemli olayların tarihlerini öğretirken, tarih şeridi tarihsel süreç içerisinde insanlığın geçirdiği evrimi öğretir. Sosyal bilgiler dersinde zaman kavramının öğretiminde öğrencilerin zaman ve tarih şeridi ile karşılaşması doğru bir seçim olacaktır.

Tarih şeritleri, tarihsel akış içinde gerçekleşen olayları oluş sırası ile göstermeye yarayan bir araçtır. Genelde 3-4 metre boyunda ve 20 cm eninde olanları sınıf içinde kullanıma uygundur. Bu şerit üzerinde her sene, iki çizgi arasında işaretlenir. Yazıdan fazla fotoğraf ve resim tercih edilmesi tarih şeritlerinde daha uygundur. Şerit üzerine yapılacak kayıtlarda da aşırıya gitmemek önemlidir (Binbaşoğlu, 2003: 124).

Dünya’da ve ülkemizdeki birçok doğal, tarihi veya kültürel eserin tarihsel şerit aracılığıyla geçmişten günümüze hangi yıllarda hangi değişim aşamalarından geçtiğinin gösterilmesini zaman ve tarih şeritleri sağlayabilir.

➤ *Mevsim Diyagramı*

Sosyal bilgiler derslerinde coğrafya konuları işlenirken kullanılır. Kısmi yetersizlikleri olsa da zaman kavramının öğretimi açısından önemlidir (Sönmez, 2006: 47-53). Mevsimler mevsim diyagramında sonbahardan başlar ve ilkbahara kadar devam eder. Ancak çocuklarda zamanın devamlılığı durumu tam olarak verilmediğinde eksikler olabilir. Mevsim diyagramı üzerinde zamanı geldiğinde “belirli günler” resimle veya kısa bir yazıyla belirtilebilir (Nas, 2000: 191).

➤ *Haritalar*

Harita, yeryüzünün tamamının veya bir kısmının belli bir ölçek dâhilinde bir düzleme aktarılmasıdır (Nas, 2003: 249). Sosyal bilgiler dersinin içeriği ve amaçları düşünüldüğünde en çok kullanılan, öğrencilerin ve öğretmenlerin en kolay şekilde ulaşabilecekleri, genelde sınıflarda olabilecek bir araçtır. Sosyal bilgiler dersinin birçok içeriğinde farklı özelliklerdeki haritalara daha kalıcı, somut öğrenmeler için ihtiyaç duyulmaktadır.

Haritaların genelde sağ alt köşesinde lejant adı verilen, haritanın dili olarak yorumlanan çeşitli işaretler, çizgiler vardır ve öğrenciler buradaki işaretlerin anlamını bilerek harita yorumlama yapabilir.

Her konunun içeriğine uygun olarak farklı bir özellikteki haritaya ihtiyaç duyan öğrenciler ve öğretmenlerin yararlanacakları haritalar şu şekilde sınıflandırılmıştır (Vural, 2004: 94):

1. *Yeryüzü şekilleri öğretilirken, jeomorfoloji ve morfografya haritaları*
2. *İklim konusunu öğretirken, iklim ve iklim elemanları haritası*
3. *Doğal bitki örtüsü öğretilirken, doğal bitki örtüsü haritası*
4. *Hidrografya öğretilirken, hidrografya haritası*
5. *Toprak öğretilirken, toprak haritası*
6. *Orman haritası*
7. *Arazi kullanım haritası*
8. *Tarım ürünleri haritası*
9. *Madenlerin haritası*
10. *Sanayi tesislerinin haritası*
11. *Ulaşım haritası vb.*

Sosyal bilgiler dersi için kullanılan haritaların başka bir sınıflandırması ise şu şekildedir (Namal, 2011):

a. Genel Haritalar

- *Topografya Haritaları*
- *Fiziki Haritalar*
- *Siyasi ve İdari Haritalar*
- *Duvar ve Atlas Haritaları*

b. Özel Haritalar

- *Arazi Haritaları*
- *Ekonomi Haritaları*
- *Hidrografya Haritaları*
- *İzoterm Haritaları*
- *Jeomorfoloji Haritaları*
- *Nüfus Haritaları*
- *Toprak Haritaları*

c. Ölçeklerine Göre Haritalar

- *Büyük Ölçekli Haritalar*
- *Orta Ölçekli Haritalar*
- *Küçük Ölçekli Haritalar*

Her bir sosyal bilgiler dersi konusu için bir tane veya birden fazla harita kullanılabilir. Öğretmen ihtiyaç duyarsa aynı anda bir konuyu nüfus ve toprak haritasından yararlanarak anlatabilir. Haritaların kullanımı konuların daha somut ve kalıcı hale gelmesini sağlar.

UNESCO tarafından Dünya Miras Listesi' ne alınan 18 doğal ve tarihi güzelliğimizin nerede bulunduğu haritada gösterilebilir. Ulaşım yolları kara-hava-deniz vb. haritalar üzerinden öğrencilerin gözünde somutlaştırılabilir. Türkiye' de yer alan sanayi ürünlerinin bulunduğu yerler haritalar üzerinden gösterilebilir.

➤ *Küreler*

Dünyanın milyonlarca kez küçültülmüş bir modeli olan küre coğrafya konularının öğretiminde kullanılan başlıca materyallerdendir. Bugün okullarda kullanılan küreler fiziki ve siyasi küre olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Bu kürelerin ortak yönü, dünyanın güneş karşısındaki konumu dikkate alınarak hazırlanmış olmasıdır (Avşar, 2010).

Küre öğretim aracı olmasa ders öğretmenleri, konu ile ilgili şekilleri veya somut kavramları kendi yetenekleri kadarıyla öğretebilecektir. Ancak bu durum öğretmen açısından son derece zor olacaktır. Öğrenciler tarafından ise konunun anlaşılması bir o kadar güç olacaktır. Konuyla ilgili kavramların öğretiminde küre kullanmak bu güçlüğü büyük oranda giderecektir (Güngördü, 2002: 122-123).

➤ *Model ve Numuneler*

Öğrencilerin gerçek dünyayı anlamalarının en kolay yollarından biri gerçek dünyaya ait olan nesnelere ya da modellerin öğretim amaçlı olarak kullanılmasıdır. Bu yöntem oldukça etkili, gerçek yaşam deneyimi sağlayan bir yöntemdir. Öğrencilerin sınıf içinde gerçek nesnelere ve modeller üzerinde çalışma yapması, onları hem motive edecek hem de daha somut şekilde algılamalarını sağlayacaktır. Örneğin; sosyal bilgiler dersinde, Türkiye'nin ithalat ve ihracat bilgilerini kitaptan okumak yerine ekonomi uzmanı ya da sanayi alanındaki bir iş adamı sınıfa davet edilip konu üzerine bilgilendirme yapılabilir, öğrencilerin konu ile ilgili merak ettiklerini sormaları sağlanabilir. Bu durum öğrenciler için hem kalıcı bir tecrübe olacak hem de istenilen bilgilerin öğrencilere etkili bir şekilde kazandırılmasına olanak tanıyacaktır (Halis, 2002: 60).

Sosyal bilgiler dersi kapsamında UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi'nde yer alan Türk kahvesi, keşkek, ebru sanatı veya lavaşın sınıfa getirilmesi ve sınıfta tanıtımlarının yapılması öğrencilerin birebir bu nesnelere inceleyip öğrenebilmesini sağlayacaktır. Bu yöntem uygun bir okul ortamı sayesinde sergi ya da tanıtım günleri şeklinde tüm eğitim-öğretim alanına yayılacak bir etkinlik haline de getirilebilir. Daha iyi ve doğrudan deneyime dayalı kazandırılmış bir öğrenme olması mümkün olabilir.

Model ve Numunelerin Eğitim Yönünden Faydaları:

- Anlaşılması güç durumları basit ve daha rahat kavranabilir duruma getirir.
- Duyu organlarının algı sınırlarını aşan büyüklük ya da küçüklükte materyallerin algılanmasına yardımcı olur.
- Yanına yaklaşılmayan ya da zaman ve uzaklık yönünden ulaşılması zor olan araç, isim, olgu ve olayların denetlenmesini sağlar.
- Soyut düşünce, tasarı ve kavramların ifade edilmesine yardımcı olur (Çilenti, 1988: 64).

➤ *Üç Boyutlu Modeller, Maketler*

Sosyal bilgiler dersinin içinde yer alan coğrafya konuları için; kabartma haritaları ile birlikte ada, yarımada, akarsu, dağ, plato, ova, göl, deniz gibi yeryüzü şekillerini, tarih konuları için ise; tarihi eser veya mekânların alçıdan, mukavvadan modelleri ve maketleri örnek olarak verilebilir. Bu tür çalışmalara öğrencileri de dahil ederek öğrencilerin konuyu daha çabuk ve etkili bir şekilde anlayabilmeleri sağlanabilir. Öğrencilerin yapım aşamasında katılım gösterdikleri ve ürettikleri model veya maketlerin okul bünyesinde sergilenmesi de motive edici olacaktır. (Meydan, 2001: 55).

Türkiye'nin doğal ve kültürel varlıklarından olan Pamukkale Travertenleri, Anıtkabir, Çanakkale Şehitliği, Safranbolu Evleri, Kız Kulesi, Galata Kulesi gibi eserlerin maketlerinin öğrenciler tarafından tasarlanması kalıcı öğrenme ve güdülenme açısından etkili bir öğretim aracı olacaktır.

➤ *Karikatürler*

Karikatürler; gazete, dergi, ders kitapları, internet ortamında rastladığımız günlük olaylarla ilgili ve aynı zamanda ilgi çekici bir eğitim aracıdır. Öğrenciler için özel bir ilgi çekiciliği söz konusudur ve herhangi bir hususu çizgilerle belirtmek veya hikâye etmek için yapılırlar. Resimler gibi karikatürler de öğrenciyi düşündürmelidir. Karikatürler akıllı tahtalardan, ders kitaplarında öğrencilere gösterilebilir. Yerinde

kullanılan bir karikatür öğrenciyi yaratıcı düşünmeye sevk ettiği gibi onları uyarma konusunda da önemli bir yardımcıdır (Oran, 1957: 241).

Türk düşünürlerinden Mevlana'nın anlamlı sözleri veya UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirasının Listesi'ndeki Karagöz ve Hacivat arasındaki nükteli konuşmalar karikatür aracılığıyla kazandırılmaya çalışılabilir.

➤ *Videolar*

"Video bir kameradan aldığı görüntü ve sesi manyetik bir bant ya da disk üzerine kaydederek gerektiğinde bir alıcıya ileten araçtır" (Alkan, 1988). Öğrencinin hem görsel hem de işitsel duyularına hitap etmesi öğrenimde verimliliği artırır. Günümüzde videolar çoğunlukla akılla tahtalar aracılığıyla kolay bir şekilde öğrencilere izlettirilebilmektedir. Sosyal bilgiler öğretiminde video filmler etkili eğitim araçlarıdır. Örneğin Türkiye'nin UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde ve Geçici Listesi'nde yer alan varlıklarının videoda gösterilmesi öğretim sürecine görsel açıdan zenginlik katabilir. Türkiye'nin ihracat ve ithalatı ile Türkiye'de ulaşım konularına ait videoların da gösterilmesi öğretim sürecine yarar sağlayabilir. Güncel olaylar, geçmiş zamanlar ve uzak ülkeler sınıfa videolar eşliğinde getirilebilir.

Ayrıca filmler ilgiyle seyredilebilir ve davranışlar üzerinde büyük etki eder. "Video filmlerin etkili olarak kullanılabilmesi için, ünitelerdeki ihtiyaçlar ve problemler göz önünde tutularak seçilmesi ve önceden öğretmen tarafından seyredilmesi gerekir" (Sağlamer, 1983: 140). Video filmler hedef davranışları desteklemeli, öğrencinin düzeyine uygun, kısa, renkli, açık ve anlaşılır olmalıdır (MEB Komisyon, 2000: 247).

2.3.5. Küresel Bağlantılar Öğrenme Alanında Görsel -Araç Gereç Kullanımı

Öğrencilerin sosyal yönünün gelişmesine doğrudan katkı sağlayan sosyal bilgiler dersinin öğrencilerde kalıcı bir öğrenme oluşturması için araç gereç kullanımı oldukça önemlidir. Öğrenme alanlarına göre kullanılacak araç gereçler değişiklik gösterebilir. Örneğin; beşinci sınıf üçüncü öğrenme alanı olan "İnsanlar, Yerler ve Çevreler" temasında kullanılacak en önemli araç gereç "küre" olurken

aynı araç gerecin birinci öğrenme alanı olan "Birey ve Toplum" temasında kullanılması beklenmez.

Beşinci sınıf yedinci öğrenme alanı olan "Küresel Bağlantılar" temasında kullanılabilen en önemli görsel araç gereçler olarak fotoğraflar, videolar, resimler, maketler, model ve numuneler, posterler, grafikler, haritalar sayılabilir. Öğrenciler "Küresel Bağlantılar" öğrenme alanında kullandıkları görsel materyaller sayesinde çeşitli ülkelerde bulunan ortak miras eserlerine daha kolay bir şekilde örnek verebileceklerdir. Kullanılan görsel materyaller sayesinde ülkeler arasındaki ekonomik ilişkileri kalıcı olarak öğrenebilecek öğrenci, ekonomik ilişkilerdeki iletişim ve ulaşımın rolü de kolayca kavrayabilecektir. Ayrıca öğrenciler görsel araç-gereç desteği sayesinde farklı ülkeleri daha yakından tanıma fırsatı yakalarken, farklı kültürlerle ait zenginlikleri ve kültürel benzerlikleri de keşfederek ön yargılarını kırabileceklerdir.

"Küresel Bağlantılar" öğrenme alanının öğrencilere kazandırmak istediği en önemli amaçlardan biri de öğrencilerde araştırma ve yaratıcılık becerisini ortaya çıkarmaktır. Öğrenciler bu tema içeriği ile ilgili sınıfa getirebilecekleri model ve maket araç-gereçleri araştırma fırsatı yakalarlar. Ayrıca öğrenciler kendi tasarlayacakları maketler ile yaratıcılık becerilerini de geliştirebileceklerdir.

2.4. İlgili Araştırmalar

Geçmişten günümüze kadar sosyal bilgiler öğretimi ve materyal kullanımı ile ilgili birçok kitap yazılmış, makale ve tez araştırmaları yapılmıştır. Ortaokul 5.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Alan "Küresel Bağlantılar" Öğrenme Alanının Öğretiminde Görsel Materyallerden Yararlanmanın Öğrenci Başarısı Üzerine Etkisi adlı çalışma ile doğrudan ya da dolaylı olarak ilgili olan araştırma ve literatürden bir kısmı aşağıda sunulmuştur.

2.4.1. Kitaplar

Sosyal bilgiler öğretimi ve materyal kullanımı konusunda Türkiye'de günümüze kadar birçok kitap yayınlanmıştır.

Bu kitaplardan biri Cemil Öztürk (2010) tarafından yazılmış olan "Sosyal Bilgiler Öğretimi" adlı eserdir. Bu kitabın Bahri Ata tarafından yazılmış "Sosyal Bilgiler Öğretim Programı" bölümü sosyal bilgiler kazanımları ve sosyal bilgiler çıktıları açısından önemli bilgiler sunmaktadır. Aynı kitabın içinde Şefik Yaşar ve Mehmet Gültekin tarafından yazılan "Sosyal Bilgiler Öğretiminde Araç Gereç Kullanımı" bölümünde ise sosyal bilgiler dersi içeriğinde kullanılacak ders materyalleri hakkında açıklayıcı bilgiler verilmektedir.

Cemil Öztürk, Sevgi Coşkun Keskin, Rahmi Otluoğlu (2012) tarafından yazılmış olan "Sosyal Bilgiler Öğretiminde Edebi Ürünler ve Yazılı Materyaller" eserinde ise sosyal bilgiler öğretmeni mesleki açıdan yeterli, eğitim ortamı gerekli öğretim araç gereç ve teknolojileriyle donanmış olmalıdır fikrine yönelik bilgiler sunulmaktadır.

Cemil Öztürk (2005) "Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi" eserinde Ahmet Doğanay tarafından yazılmış "Öğretim Stratejileri" bölümü sosyal bilgiler dersinde etkili öğretimin nasıl sağlanabileceği konusunda bilgileri ortaya koymaktadır.

Halil İbrahim Yalın (2000) "Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme" eserinde öğretim yöntemleri, ders araç gereçlerinin kullanımı ve tasarımı hakkında bilgiler sunmaktadır.

Yücel Kabapınar (2007) "İlköğretimde Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi" eserinde sosyal bilgiler dersinde öğretim yöntemleri, öğretmen ve öğrenci rolleri ile sosyal bilgiler dersinde materyal kullanımı üzerine bilgiler ele alınmaktadır.

Recep Nas (2003) "Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi" eserinde sosyal bilgiler dersinde kullanılacak materyaller hakkında ayrıntılı bilgilere yer vermiş ve bu materyallerin özellikleri ile kullanım alanlarını açıklamıştır.

Ersin Güngördü (2002) "İlköğretimde Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi" kitabında sosyal bilgiler dersinin öğretiminde uygulanılacak yöntem ve teknikler ile kullanılacak materyallerin neler olduğu konusunda açıklayıcı bilgilere yer verilmiştir.

2.4.2 Makaleler

Turgut İleri ve Asım Çoban (2013) Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğretim Teknolojileri ve Materyalleri Kullanma Düzeyleri ve Kullanamama Sebepleri

Eğitim öğretim sürecinin temel öğelerinden birisi de araç gereçlerdir. Ders araç ve gereçleri ile öğretim materyalleri, öğretme-öğrenme sürecini destekleyen, öğretimi daha aktif ve kalıcı duruma getiren yardımcılarıdır. Sosyal bilgiler derslerinde konu ve kazanımlarla uyumlu, tercih edilen yöntem ve teknikleri destekleyen birçok araç gereçten faydalanmak olasıdır. Sosyal bilgiler derslerinde tarih, coğrafya ve vatandaşlık konuları işlenirken, derslerin yalnızca düz anlatımla yeterli olamayacağı herkes tarafından kabul edilmektedir. Bu durumda öğretmenler birçok öğretim araç gereçlerinden yararlanarak dersi akıcı hale getirebilmelidir. Öğretmenler derslerinde faydalanacakları materyalleri etkili kullanmayı bilmelidir.

Hakan Önal, Busenur Cemre Kılıç, İrem Çolak, Alaattin Kızılcıoğlu (2017) Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Etkinlik Yaptırma ve Materyal Kullanımına Yatkinlıkları

Bu çalışma, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının materyal oluşturma ve etkinlik yaptırmaya dair yatkinlıklarını ortaya çıkarmak sebebiyle gerçekleştirilmiştir. Yapılan sayısal değerlendirmeler ışığında, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, derslerinde etkinlik yapma ve materyal kullanma açısından cinsiyet bağımsız değişkeni açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ancak yapılan Anova testi sonucunda sınıflar düzeyinde materyal kullanma açısından anlamlı bir fark bulunmuştur. Son sınıf öğrencilerinin materyal kullanma tutumları yüksek çıkmıştır. Fakat hem materyal kullanımı hem de etkinlik hazırlama ve kullanma tutumları açısından tüm sınıf düzeylerinde düşük düzeyde tutum puanları

hesaplanmıştır. Öğretmen adaylarının öğretim sürecinde materyal kullanımı ve etkinlik yaptırma tutumlarının biçimlenmesinde lisans programındaki derslerin dağılımının etkili olduğu düşünülmektedir.

Tekin Çelikkaya (2013) Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğretim Araç Gereç ve Materyallerini Kullanma Düzeyi

Öğretim sürecinde araç-gereçlerin kullanılması, öğretmenlerin dersleri etkili bir şekilde işleyebilmesini sağladığı kadar öğretici işini de basitleştirmektedir. İyi bir eğitici öğretim sürecinde farklı materyaller ve kaynaklardan yararlanarak öğrencilerin genelini etkileyebilmelidir. Bu araştırmada ilköğretim sosyal bilgiler öğretmenlerinin araç-gereç ve materyal kullanımına yönelik durumları tespit edilmeye çalışılmıştır. Sonuç olarak okullar bünyesinde temin edilmesi en kolay olan haritaların ve yer kürenin sosyal bilgiler dersinde vazgeçilmez materyal olarak kullanıldığını görülmektedir. Bazı katılımcılar tarafından konu ile ilgili sunum, film, resim vb. içeren CD'ler ve projeksiyonun öğretim sürecinde kullanıldığı ancak bu materyallerden faydalanan öğretmen sayısının çok düşük olduğu gözlemlenmiştir.

Ahmet Nalçacı ve M.Hanifi Ercoskun (2005) İlköğretim Sosyal Derslerinde Kullanılan Materyaller

Bu çalışmanın temel amacı, ilköğretim sosyal bilgiler derslerinde sıklıkla kullanılacak öğretim araç ve materyallerinin temel özellikleri konusunda bilgi aktarmaktır. Bu amaçla sosyal bilgiler ders içeriğinde kullanılan materyallerin tanıtımı yapılmakta ve materyal kullanımının önemi anlatılmaktadır. Öğrenmeyi meydana getirmek için tercih edilen öğretim yöntemleri, öğretim materyalleri ile desteklenmelidir. İlköğretim sosyal bilgiler dersinin işleme sürecinde araç-gereçleri etkili bir şekilde kullanabilen öğretmen; öğretim sürecini zenginleştirir, basitleştirir, somut ve kalıcı hale getirir.

Kadir Ulusoy ve Kamile Gülüm (2009) Sosyal Bilgiler Dersinde Tarih ve Coğrafya Konuları İşlenirken Öğretmenlerin Materyal Kullanma Durumları

Sosyal bilgiler dersi öğretim sürecinde tarih ve coğrafya konularının yalnızca okunarak işlenmesinin yetersiz olacağı artık bilinmektedir. Bu nedenle öğretmenlerimiz çeşitli öğretim materyallerinden faydalanarak öğretim ortamını zenginleştirebilmelidir. Bu çalışmada öğretmenlerin tarih ve coğrafya konularının öğretiminde materyal kullanım düzeyleri ve materyallere ulaşabilme durumları incelenmiştir. Söz konusu çalışmada; öğretmenlerin materyal kullanmada istekli olduğu ancak istenilen materyallerin tedarik edilmesinin zor olması, bilgi teknolojisi sınıflarının yokluğu, zaman ve maddi imkânın yetersiz olması gibi nedenlerden dolayı araç-gereç kullanımında beklenen seviyede olmadıkları görülmüştür. Tarih ve coğrafya konularının öğretim sürecinde öğretmenlerin en çok faydalandıkları araç-gereçlerin başında harita, fotoğraf ve resimler gelmektedir.

Okan Yaşar (2004) İlköğretim Sosyal Bilgiler Derslerinde Görsel Materyal Kullanımı ile Coğrafya Konularının Eğitim ve Öğretimi

Bu çalışma ilköğretim sosyal bilgiler derslerinde görsel materyal kullanımı ile coğrafya konularının etkili işlenmesini değerlendirmektedir. Araştırmada ilk olarak görsel materyaller tanıtılmakta ve bu materyallerin coğrafya konularının işlenmesi sırasındaki kullanımı örneklerle açıklanmaktadır. Ayrıca bir görsel materyal grubunun sorularla çözümlenmesi üzerine örnek bir çalışma yaparak bunların öğretme-öğrenme sürecine katkısı üzerinde saptamalarda bulunmaktadır. Böylece öğretme-öğrenme sürecinde görsel materyal kullanımının öğrenmeyi somutlaştırarak kalıcı hale getirdiği görülmektedir.

2.4.3. Tezler

Süheyla Nurses (2014) 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Alan "Türkiye'de İklim Bölgeleri" Konusunun Öğretiminde Görsel Materyalleri Kullanmanın Öğrenci Başarısına Etkileri

Bu çalışma ortaokullarda sosyal bilgiler dersi coğrafya konularının öğretiminde, öğretim teknolojileri ve araç-gereçlerle desteklenen ilerlemeci öğretim

yönteminin uygulandığı deney grubu ile klasik öğretim yöntemlerinin uygulandığı kontrol grubunun arasındaki başarı puanlarının farkını ortaya çıkarmak için gerçekleştirilmiştir. Sonuç olarak ortaokul 6. sınıf sosyal bilgiler dersinde işlenen coğrafya konularının öğretiminde materyal kullanımının öğrencilerin başarıları üzerindeki etkisinin ne seviyede olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır.

Remzi Namal (2011) İlköğretim 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Derslerinde Yer Alan "Ülkemizde Nüfus" Ünitesinin Öğretiminde Görsel Materyallerden Yararlanmanın Öğrenci Başarısı Üzerine Etkisi

Bu araştırmada ortaokullarda sosyal bilgiler dersinde görsel materyal yardımı ile yürütülen öğretim sürecinin geleneksel öğretim sürecinden üstün olduğu kanıtlanmaya çalışılmıştır. Sosyal bilgiler dersi öğretiminde kullanılacak görsel materyaller ve bu materyallerin faydaları incelenmiştir.

Serkan Avşar (2010) İlköğretim İkinci Kademe Sosyal Bilgiler Derslerinde Coğrafya Konularının Öğretiminde Materyal Kullanımının Öğrenci Başarısına Etkisi

Bu araştırma ortaokul sosyal bilgiler dersi coğrafya konularının öğretiminde yararlanılabilecek materyallerin belirlenmesi ve bu materyallerin öğrencilerin ders başarılarına etkisinin belirtilmesi sebebiyle yapılmıştır. Sosyal bilgiler dersi konularının kalıcı ve öğrencilere sevdirilerek yürütülebilmesi için araç gereç kullanımı çok önemlidir. Bu çalışmada var olan materyaller ve kullanım alanları incelenmiştir. Elde edilen bilgiler ışığında yapılması gereken etkinlikler sıralanmıştır.

Ümit Çiftçi (2002) Sosyal Bilgiler 6. 7. ve 8. Sınıf Derslerinde Materyal Kullanımının Öğrenci Başarısı ve Tutumlarına Etkisi

Bu araştırma altıncı, yedinci ve sekizinci sınıf sosyal bilgiler derslerinde materyal kullanımının öğrenci başarıları ve tutumlarına etkisini ölçmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmadan geleneksel yöntem ile materyal destekli çağdaş yöntem karşılaştırılmıştır.

Melek K r kc  (2015) Sosyal Bilgiler  ğretmenlerinin,  ğretmen Adaylarının, İlkokul ve Ortaokul  ğrencilerinin Sosyal Bilgiler  ğretim Programı Küresel Bağlantılar  ğrenme Alanına Yönelik Tutumlarının İncelenmesi (Çeşitli Değişkenler Açısından)

Bu araştırmanın amacı; sosyal bilgiler öğretmenleri, sosyal bilgiler öğretmen adayları ve ilkokul 4. sınıf, ortaokul 5, 6, 7, ve 8. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Küresel Bağlantılar Öğrenme Alanına yönelik tutumlarını birçok faktör dâhilinde incelemektir. İlkokul ve ortaokul öğrencilerinden elde edilen bulgulara göre Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Küresel Bağlantılar Öğrenme Alanının etkilerinin az ve zayıf olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin küreselleşme, vatandaşlık olgusu, çoklu bakış açısı gibi kavramları tanımadıkları görülmüştür. Sosyal bilgiler öğretmenleri ve öğretmen adaylarının; insan hakları, sosyal adalet, eşitlik, dünyanın ortak yaşam olduğu algısı, yeryüzü kaynaklarının verimli kullanılması konularının Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda daha fazla bulundurulması yönünde bir tutum içerisinde oldukları belirlenmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları, verilerin toplanması ile verilerin çözümlenmesi ve yorumu açıklanmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, "Küresel Bağlantılar" öğrenme alanının öğretiminde görsel materyallerin kullanılmasının ortaokul 5.sınıf öğrencilerinin akademik başarıları üzerine etkisini ölçmeyi amaçlamaktadır. Başka bir ifadeyle görsel materyal ile ders işlemenin (bağımsız değişken) öğrencilerin akademik başarıları (bağımlı değişken) üzerinde anlamlı bir fark oluşturup oluşturmadığı sorusuna cevap aranacaktır. Bu sebeple araştırmada ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel desen uygulanmıştır.

Görsel materyal ile ders anlatım uygulaması, araştırmanın bağımsız değişkenini, öğrencilerin akademik başarıları ise bağımlı değişkenini oluşturmaktadır. Katılımcılar, tarafsız olarak belirlendiği için öteki kontrol değişkenleri açısından eşit sayılmıştır.

Tablo 3.1. : *Araştırma Modeli*

Gruplar	Öntest	Küresel Bağlantılar Öğrenme Alanı	Sontest
Deney Grubu (GD)	O1	Görsel materyallerle desteklenen öğretim	O3
Kontrol Grubu (GK)	O2	Klasik yöntem (düz anlatım) ile öğretim	O4

GD: Deney Grubu

GK: Kontrol Grubu

O1: Deney grubu ön test ölçümü

O2: Kontrol grubu ön test ölçümü

O3: Deney grubu son test ölçümü

O4: Kontrol grubu son test ölçümü (Avşar, 2010: 43).

Araştırmada ilk olarak deney ve kontrol grubuna başarı testi (ön test) uygulanmıştır. Araştırma çerçevesinde, kontrol grubuna klasik yöntem (düz anlatım) ile öğretim uygulanırken deney grubuna ise görsel materyaller ile desteklenen öğretim uygulanmıştır. Buradaki amaç "Küresel Bağlantılar" öğrenme alanının öğretiminde ortaokul 5. sınıf öğrencilerine uygulanan görsel materyal destekli öğretim ile klasik düz anlatım yöntemi öğretim uygulamalarının arasında anlamlı bir fark olup olmadığını ortaya çıkarmaktır.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili, Esenler İlçesi, 125.Yıl Ortaokulu'nda öğrenim görmekte olan toplam 70 kişiden oluşan 5. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırma kapsamında 125.Yıl Ortaokulu 5. sınıf öğrencilerinden deney ve kontrol grubu olmak üzere iki grup oluşturulmuştur. İki grupta da 35 öğrenci bulunmaktadır. Gruplar oluşturulurken, araştırmacının kendisinin derse girdiği ve hazırbulunuşluk düzeyleri yakın seviyelerde olan iki sınıf seçilmiştir. Kontrol grubu olarak seçilen 5/A sınıfı öğrencileri ile deney grubu olarak seçilen 5/B sınıfı öğrencilerinin okuldaki başarı durumları, hazırbulunuşluk düzeyleri, sınıf mevcutları birbirine yakın seviyededir. Bu açıdan bakıldığında ve tüm etkenler göze alındığında kontrol ve deney grupları arasında araştırmaya etki edecek bir farkın olmadığı gözlemlenmiştir.

Tablo 3.2.:

Çalışma Grubu

Cinsiyet	Deney Grubu (5/A)	Kontrol Grubu (5/B)
Kız	20	19
Erkek	15	16
Toplam	35	35

Deney ve kontrol grubunu belirlemek için okul puanları ve öğretmen görüşleri dâhilinde başarı seviyeleri birbirine denk olan 5/A ve 5/B sınıfları öne çıkmıştır. Grupları belirlemek amacıyla ön test uygulaması yapılmış ve elde edilen sonuçların birbirine yakın olması sebebiyle 5/A sınıfı deney grubunu, 5/B sınıfı ise kontrol grubunu oluşturmuştur. Cinsiyet durumu incelendiğinde hem kontrol grubunda hem de deney grubunda kız öğrencilerin mevcudunun daha fazla olduğu gözlemlenmiştir.

Deney ve kontrol grubu olarak seçilen 5/A ve 5/B sınıfları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olup olmadığını kontrol etmek için araştırmanın başında iki gruba da başarı testi (ön test) uygulanmıştır. Öğrencilerin başarı testinden aldıkları puanların aritmetik ortalamaları arasındaki farklar t-testi ile kontrol edilmiştir. Araştırmanın güvenilirliği ve sonuçların denekleri tesir etmemesi açısından başarı testi sonuçları öğrencilerden gizli tutulmuştur.

Tablo 3.3:

Deney ve Kontrol Gruplarının Ön Test Puanları

Gruplar	n	\bar{X}	SS	Sd	t	p
Deney Grubu	35	52,57	12,51	68	,333	,740
Kontrol Grubu	35	53,57	12,62			

P<0.05

Tablo incelendiğinde deney ve kontrol grubu aritmetik ortalama değerlerinin birbirine yakın olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca $p>0.05$ olduğundan iki grup arasında ön test puanları açısından anlamlı bir farkın olmadığı ve çalışmaya başlayabilmek için herhangi bir sakıncanın bulunmadığı tespit edilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Bu araştırmada ilk olarak kaynak taraması yapılmıştır. Kaynak araştırması yapılmasının sebebi daha önce bu alanda yapılan çalışmaları izleyerek o çalışmaların eksik yönlerini belirlemek ve benzerlikleri en aza indirgeyerek özgün bir çalışma hazırlamaktır.

Çalışmanın hedefine uygun olarak elde edilen veriler, olgusal nitelikte verilerdir. Bu veriler, şahsi düşüncelerden bağımsız olarak mevcut, her kişinin üzerinde fikir birliğine ulaşabileceği cinsten gözlenebilir ölçütleri olan gerçeklerdir (Karasar, 2003: 132).

Araştırma verileri Ortaokul 5.sınıf sosyal bilgiler dersinde işlenen “Küresel Bağlantılar” öğrenme alanını kapsayan konularla ilgili başarı testiyle toplanmıştır. Başarı testinde, öğrencilerin "Küresel Bağlantılar” öğrenme alanına dair bilgilerini ölçmek amacıyla çağdaş anlayış paralelinde 20 adet soru sorulmuştur.

Araştırmanın uygulanması ve verilerin toplanması sırasında şu aşamalar takip edilmiştir:

1. "Küresel Bağlantılar" öğrenme alanını kapsayan kazanımlar için ders saati ve konuları gösteren bir plan hazırlanmıştır. Ders işleme süresi olarak dört haftalık bir zaman dilimi ayrılmıştır.

2. Ön test ve son test olarak kullanılmak üzere "Küresel Bağlantılar" öğrenme alanını kapsayan ve hedeflenen kazanımları kazandıracak şekilde seçilen 20 adet soru hazırlanmıştır. Sorular Milli Eğitim Bakanlığı'nın yayınladığı 2015-2016 ve 2016-2017 kazanım testleri ile geçmiş yıllarda Parasız Yatılılık ve Bursluluk Sınavı (PYBS) 'nda çıkmış sorulardan seçilmiştir. Sorular "Yaşadığı yer ve çevresinin ülkemiz ile diğer ülkeler arasındaki ekonomik ilişkilerindeki rolünü araştırır", "Ülkeler arasındaki ekonomik ilişkilerde iletişim ve ulaşım teknolojisinin etkisini tartışır", "Turizmin uluslararası ilişkilerdeki önemini açıklar", "Çeşitli ülkelerde bulunan ortak miras öğelerine örnekler verir" kazanımlarına uygun olarak seçilmiştir.

3. Araştırma 2018-2019 eğitim-öğretim yılının ikinci yarısında uygulanmıştır. Araştırma uygulanırken araştırmanın gerçekleştirildiği 5/A ve 5/B sınıflarının yıllık planında değişiklik yapılmıştır. Yedinci öğrenme alanı olarak öğretilmesi gereken "Küresel Bağlantılar" öğrenme alanı araştırmanın sağlıklı bir şekilde yürütülmesi ve uygun şartların sağlanması açısından dördüncü öğrenme alanı olarak işlenmiştir.

4. Öğrencilerin olumlu ya da olumsuz etkilenmemesi için ve güvenilirlik açısından ön testin sonuçları öğrenciler ile paylaşılmamıştır.

5. Hazırlanan plan göz önünde bulundurularak deney ve kontrol grubuna araştırmacı tarafından "Küresel Bağlantılar" konuları hedeflenen kazanımlar dâhilinde anlatılmıştır.

6. Kontrol grubuna klasik yöntem (düz anlatım) ile ders anlatılırken deney grubuna görsel materyal (akıllı tahta, maket, harita, tablo, resim, grafik, fotoğraf) destekli ders anlatılmıştır. Kontrol grubunda daha çok ders kitabından faydalanılırken deney grubunda ise öncelikle akıllı tahta aracılığıyla fotoğraflardan yararlanılmıştır. Deney grubunda araştırmacı bazı konuları (ihracat, ithalat) grafik yardımıyla anlatmış, modeller, maketler, fotoğraflar, resimler, tablolar, haritalar (kültür ve turizm) yardımı

ile de desteklemiştir. Kontrol grubunda öğretmen, deney grubunda ise öğrenci merkezli ders anlatımı uygulanmıştır.

7. "Küresel Bağlantılar" öğrenme alanı öğretimi bittikten ve hedeflenen kazanımlar öğrencilere kazandırıldıktan sonra deney ve kontrol grubuna başarı testi son test olarak uygulanmıştır. Buradaki amaç farklı yöntem ile öğretim yapılan iki grup arasındaki akademik farklılığı ortaya çıkarmaktır.

3.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Başarı testi (ölçme aracı) deney ve kontrol gruplarına uygulamanın başında ders anlatımı yapılmadan önce ön test, uygulamanın sonunda ders anlatımı gerçekleştirildikten sonra son test olarak verilmiştir.

Verilerin analizinde SPSS paket istatistik programından yararlanılmıştır. Ölçme aracından elde edilen puanların aritmetik ortalamaları bulunarak standart sapmaları hesaplanmıştır. Gruplar arasındaki puan farkının farklı öğretim metotlarından ve görsel materyallerden kaynaklanıp kaynaklanmadığının belirlenmesinde "t" testinden faydalanılmıştır. "t" testi ölçme aracından elde edilen verilerin yorumlanmasında anlamlılık düzeyi 0.05 alınmıştır.

İki grubun ön test verilerinin karşılaştırılmasında "ilişkisiz örneklem için t testi (independent samples t-test)" kullanılmıştır. Kontrol grubunun ön test ve son test verilerinin karşılaştırılmasında ise "ilişkili örneklem için t testi (paired samples t-test)" tercih edilmiştir. Ayrıca iki grubun son test verilerinin kıyaslanmasında ilişkisiz örneklem için t testi (independent samples t-test)", deney grubunun ön test ve son test verilerinin kıyaslanmasında "ilişkili örneklem için t testi (paired samples t-test)" tercih edilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde problem durumu ve alt problemlere ait bulgu sonuçlarına ve yorumlara yer verilmiştir. Hazırlanan başarı testi deney ve kontrol grubu öğrencilerine öğretim sürecine başlamadan hemen önce ön test ve öğretim sürecinin bitişinde son test olarak uygulanmıştır.

Eğitim ile ilgili uygulamalarda ön test ve son test kontrol gruplu deneysel desen çalışmanın verimliliğini analiz etmede kullanılan, hesaplama ve yorumlama açısından en kolay sayılan teknik "ilişkisiz gruplar için t-testi"dir. Bu test kontrol ve deney grubunun ön test-son test puanlarına ait ortalamalarında anlamlı bir farkın olup olmadığını test etmek amacıyla kullanılır (Kaptan, 1998: 38).

Deneysel ya da tarama çalışmalarında birbirleriyle bağlantılı iki ölçüm ya da puanın elde edildiği "ilişkili gruplar için t testi" kullanılabilir. Bir deneysel işlemin aynı denekler üzerine uygulama öncesi ve sonrası bağımlı değişkenine ait ölçmeleri hesaplandığında, deneklerin zamana bağlı tekrar eden ölçümleri ilişkilidir (Büyüköztürk, 2002: 67).

Alt Problem 1: Görsel materyal kullanılmayan kontrol grubu ve görsel materyal kullanılan deney grubu ön test sonuçları birbirine yakın mıdır?

Deney ve kontrol gruplarının ön test puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını tespit etmek üzere bağımsız örneklem için t testi uygulanmıştır. İki grup öğrencilerinin ön test akademik başarılarına ait t testi sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4.1: *Deney ve Kontrol Gruplarının Ön Test Puanlarına İlişkin t Testi Sonuçları*

Gruplar	n	\bar{X}	SS	Sd	t	p
Deney Grubu	35	52,57	12,51	68	,333	,740
Kontrol Grubu	35	53,57	12,62			

P<0.05

Tablo 4.1. incelendiğinde standart sapma değerleri arasında önemli bir farkın olmadığı gözlemlenmiştir. Öğrenci sayıları eşit olan iki gruptan deney grubunun aritmetik ortalaması $\bar{X}=52,57$ iken, kontrol grubunun aritmetik ortalaması $\bar{X}=53,57$ olarak hesaplanmıştır. Aritmetik ortalama bakımından yakın olan iki gruba ait t-testi incelendiğinde $t=0,333$ ve $p=0,740$ olarak ölçülmüştür. Ölçülen p değeri, $p>0.05$ olduğundan deney ve kontrol grubu arasında ön test sonucuna göre anlamlı bir farkın olmadığı görülmüştür.

Alt Problem 2: Görsel materyal kullanılan deney grubunun ön test ile son test sonuçları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Deney grubunun ön testten aldığı puanlar ile son testten aldığı puanlar arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını tespit etmek üzere bağımlı örneklem için t testi uygulanmıştır. Deney grubu öğrencilerinin ön test ve son test akademik başarılarına ait t testi sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4.2: *Deney Grubunun Ön Test ve Son Test Puanlara Ait t Testi Sonuçlarının Karşılaştırılması*

Test	n	\bar{X}	SS	Sd	t	p
Deney Grubu Ön Test	35	52,57	12,62	34	-20,083	,000*
Deney Grubu Son Test	35	88,71	9,65			

P<0.05

Tablo 4.2. incelendiğinde ve istatistiksel analiz sonuçlarına bakıldığında deney grubunun ön test ile son test puanları arasında son test puanlarının lehine anlamlı bir farkın olduğu tespit edilmiştir. Deney grubunda görsel materyaller yardımı ile ders anlatılmadan önceki aritmetik ortalama $\bar{X}=52,57$ iken, görsel materyaller yardımı ile ders anlatıldıktan sonraki aritmetik ortalama $\bar{X}=88,71$ 'e yükselmiştir. Ulaşılan bulgulara göre görsel materyaller yardımı ile ders anlatımı yapılan deney grubunda başarı yaklaşık olarak %70 artış göstermiştir.

Tabloya bakıldığında t değeri -20,083 olarak ölçülmüşken, p değeri ise 0,000 olarak hesaplanmıştır. Bu durumda $p<0,05$ olduğundan t testi sonucu da deney grubunun ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farkın bulunduğunu desteklemiştir.

Görsel araç gereçlerin tercih edilmediği öğretim sürecinde daha çok öğretmen merkezli ve tekdüze bir öğretim tercih edilir. Görsel materyal ile desteklenen öğretimde ise merkezde öğrenci vardır ve öğrenciler tüm duyu organları ile hissettikleri, etkin katılım gösterdikleri öğretim sürecinde daha verimli olabilmektedir. Öğrenciler görsel araç gereçler sayesinde sadece dinlemek yerine aktif olarak ve daha fazla güdülenerek öğretim sürecine dâhil olmaktadır. Görsel materyal kullanılarak yapılan eğitimin "Küresel Bağlantılar" öğrenme alanının öğretiminde ve sosyal bilgiler dersinde akademik başarıyı arttırdığı gözlemlenmiştir.

Alt Problem 3: Görsel materyal kullanılmayan kontrol grubunun ön test ile son test sonuçları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Kontrol grubunun ön testten aldığı puanlar ile son testten aldığı puanlar arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını tespit etmek üzere bağımlı örneklem için t testi uygulanmıştır. Kontrol grubu öğrencilerinin ön test ve son test akademik başarılarına ait t testi sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4.3: *Kontrol Grubunun Ön Test ve Son Test Puanlarına Ait t Testi Sonuçlarının Karşılaştırılması*

Test	n	\bar{X}	SS	Sd	t	p
Kontrol Grubu Ön Test	35	53,57	12,51	34	-9,620	,000*
Kontrol Grubu Son Test	35	70,42	11,27			

P<0.05

Tablo 4.3. incelendiğinde ve istatistiksel analiz sonuçlarına bakıldığında deney grubunun ön test ile son test puanları arasında anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir. Hangi öğretim yöntemi ile ders anlatımı yapılmış olursa olsun öğretim sürecinden sonra uygulanan son testteki sonucun öğretim sürecinden önce uygulanan ön test sonucundan fazla çıkması doğaldır. Ancak bu sonuçlardaki anlamlı farkın deney grubundaki görsel materyal destekli öğretim kadar yüksek olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo analiz edildiğinde t değeri -9,620 olarak ölçülmüşken, p değeri ise 0,000 olarak hesaplanmıştır. Bu durumda p<0,05 olduğundan t testi sonucu da kontrol grubunun ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farkın bulunduğunu desteklemiştir. Kontrol grubunda klasik yöntem ile ders anlatılmadan önceki aritmetik ortalama $\bar{X}=53,57$ iken, klasik yöntem ile ders anlatıldıktan sonraki aritmetik ortalama $\bar{X}=70,42$ olarak hesaplanmıştır. Ulaşılan bulgulara göre klasik yöntem ile ders anlatımı yapılan kontrol grubunda başarı yaklaşık olarak %50 artış

göstermiştir. Bu bulgular görsel materyal kullanılmadan yapılan öğretimin de başarıyı arttırdığını ancak bu başarının görsel materyal destekli öğretim kadar yüksek olmadığını göstermiştir.

Alt Problem: Görsel materyal kullanılmayan kontrol grubu ve görsel materyal kullanılan deney grubu son test sonuçları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Deney ve kontrol gruplarının son test puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını tespit etmek üzere bağımsız örneklem için t testi uygulanmıştır. İki grup öğrencilerinin son test akademik başarılarına ait t testi sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4.4: *Deney ve Kontrol Gruplarının Son Test Puanlarına İlişkin t Testi Sonuçları*

Gruplar	n	\bar{X}	SS	Sd	t	p
Deney Grubu	35	70,42	11,27	68	-7,291	,000*
Kontrol Grubu	35	88,71	9,65			

P<0.05

Tabloda klasik yöntem (düz anlatım) ile öğretim yapılan kontrol grubu ile görsel materyal destekli öğretim yapılan deney grubu öğrencilerinin son testten aldıkları puanlar karşılaştırılmıştır. Son testin uygulanmasındaki amaç kontrol ve deney grubu öğrencilerine uygulanan öğretim yöntemlerine göre öğrencilerin öğrenme seviyelerinde meydana gelebilecek değişimi saptamaktır.

Tablo 4.4.'te deney ve kontrol gruplarının son test puan karşılaştırılması incelendiğinde t değeri -7,291 olarak ölçülmüştür. P değeri ise 0,000 olarak hesaplanmıştır ve bu durumda p<0,05 olduğundan deney ve kontrol grupları son test puanları arasında anlamlı bir farkın olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.1'de kontrol grubu öğrencilerinin ön test aritmetik ortalamalarının $\bar{X}=53,57$ olduğu tespit edilmişti. Tablo 4.4.'teki sonuçlar analiz edildiğinde kontrol

grubunun son test aritmetik ortalamasının $\bar{X}=70,42$ olduğu görülmektedir. Buna göre klasik yöntem (düz anlatım) ile öğretim uygulaması yapılan kontrol grubu öğrencilerinin öğrenme seviyesinde yüzde %50'lik bir artış görülmektedir. Uygulama öncesi Tablo 4.1'de ön test aritmetik ortalaması $\bar{X}=52,57$ olarak ölçülen deney grubunun uygulama sonrası Tablo 4.4'te son test aritmetik ortalaması $\bar{X}=88,71$ olarak ölçülmüştür. Buna göre görsel materyal destekli yöntem ile öğretim uygulaması yapılan deney grubu öğrencilerinin öğrenme seviyesinde yüzde %70'lik bir yükselme görülmektedir. Son test aritmetik ortalama sonuçları incelendiğinde görsel materyal destekli öğretim uygulaması yapılan deney grubunun görsel materyal kullanılmadan öğretim uygulaması yapılan kontrol grubuna göre daha başarılı olduğu ortaya çıkmıştır. Bağımsız değişken olarak uygulanan görsel araç gereçlerin "Küresel Bağlantılar" öğrenme alanında bağımlı değişken olarak ölçülmek istenen akademik başarıya doğrudan katkı sağladığı görülmektedir.

Alt Problem 5: Sosyal bilgiler dersinde yer alan "Küresel Bağlantılar" öğrenme alanının öğretiminde kullanılan etkili materyaller nelerdir?

Görsel materyal desteği olmadan öğretim uygulaması yapılan kontrol grubunda düz anlatımın yanında daha çok okul ders kitabı materyal olarak kullanılmıştır. Görsel materyal destekli öğretim uygulaması yapılan deney grubunda ise birçok görsel araç-gereç kullanılarak öğrenciler öğrenme sürecine daha aktif ve istekli olarak *dâhil* olmuşlardır. Deney grubundaki öğretim sürecinde akıllı tahta etkin bir şekilde kullanılarak birçok grafik, tablo, resim, fotoğraf, video öğrencilerle paylaşılmıştır. Akıllı tahtada açılan ya da sınıfa asılan haritalar, kullanılan küreler de öğrencilerin ilgisini çekmiştir. Deney grubundaki öğrencilerin kendilerinin tasarladığı veya evlerinden getirdikleri maketler derse daha istekli ve meraklı bir şekilde katılımlarını sağlarken aynı zamanda yaratıcı becerilerini de ortaya çıkarmıştır. Deney grubu öğrencilerinin dünyanın çeşitli ülkelerinde ve ülkemizde yaşamış ortak miras olarak anılan bilim insanları, düşünürler ve yazarlar hakkında hazırladığı poster, afiş ve sınıfa getirdikleri kitaplar kalıcı öğrenme açısından öğrenme ortamını zenginleştirmiştir. Öğrencilerin günlük hayatta kullandıkları eşyaların hangi ülkede üretildiğini öğrenmek için evlerinden getirdikleri eşyalar da görsel açıdan zengin bir ortam oluşmasını sağlamıştır.

Görsel materyal destekli öğretim yapılan deney grubu öğrencilerinin ilgisini en çok çeken materyaller aşağıdaki resimlerde gösterilmiştir.

Öğrencilerin Evlerinden Getirdikleri Hazır Maket Süs Eşyaları

Görüntü 4.1: *Truva Atı, Kapadokya, Safranbolu Evleri, Eyfel Kulesi, Kız Kulesi, İshakpaşa Sarayı*

Öğrenciler evlerinde mevcut olan "Küresel Bağlantılar" öğrenme alanı içeriğinde işlemiş oldukları tarihi eser ve mekânlardan bazılarının maketlerini sınıfa getirmişlerdir. Maketler tüm sınıfın konuya ilgisini canlı tutmuş ve öğrencilerin güdülenme düzeyini arttırmıştır. Böylece daha kalıcı bir öğrenme sağlanmıştır.

Görüntü 4.2: Safranbolu Evleri, Kapadokya

Öğrencilerin Farklı Ülkelerdeki Miras Eserlerinden Yaptıkları Maketler

Görüntü 4.3: Avustralya Pembe Göl, Pisa Kulesi, Eyfel Kulesi, Babil'in Asma Bahçeleri, Mısır Piramitleri

Öğrencilerin en çok ilgisini çeken, dikkatlerini canlı tutan ve "yaparak yaşayarak" öğrenmelerine katkı sağlayan maket tasarımları çok etkili olmuştur. Öğrenciler gerek eğlenceli bir şekilde derse katılım gösterirken gerekse süreç içerisinde yaratıcılık becerilerini de geliştirmişlerdir. Öğrencilerin gidip görebilme ihtimali Türkiye'de bulunan eserlere göre daha uzak ihtimal olan yabancı eserlerin maketlerini yapmaları o kültürleri yakından tanıyabilmesi açısından da önemlidir.

Öğrencilerin Türkiye'deki Miras Eserlerinden Yaptıkları Maketler

Görüntü 4.4: Çanakkale Şehitleri Anıtı, Pamukkale Travertenleri, Anıtkabir, Safranbolu Evleri, Kız Kulesi, 15 Temmuz Şehitler Köprüsü, Truva Atı, Nemrut Harabeleri, Divriği Ulu Camii, Düden Şelalesi, Galata Kulesi

Öğrencilerin yaratıcılık becerilerini geliştirmede büyük paya sahip olan, kalıcı öğrenmelerini sağlayan ve "yaparak yaşayarak" öğrenmelerine fırsat tanıyan maket tasarımı aynı zamanda öğrencilerin motivasyonlarını arttırmada da çok etkilidir. Türkiye'de daha önce gittikleri veya gitmek istedikleri mekânların maketlerini birlikte tasarlayan öğrenciler derse etkin bir şekilde katılmış ve yaratıcı özelliklerini geliştirmişlerdir.

Öğrencilerin Yaptıkları 15 Temmuz Şehitler Köprüsü (İstanbul) Maketleri

Görüntü 4.5: 15 Temmuz Şehitler Köprüsü

Öğrencilerin Yaptıkları Galata Kulesi (İstanbul) Maketleri

Görüntü 4.6: Galata Kulesi

Öğrencileri Yaptıkları Safranbolu Evleri (Karabük) Maketleri

Görüntü 4.7: Safranbolu Evleri

Öğrencileri Yaptıkları Kız Kulesi (İstanbul) Maketleri

Görüntü 4.8: Kız Kulesi

Öğrencilerin Yaptıkları Divriği Ulu Camii (Sivas) Maketleri

Görüntü 4.9: Divriği Ulu Camii

Öğrencilerin Yaptıkları Pamukkale Travertenleri (Denizli) Maketleri

Görüntü 4.10: Pamukkale Travertenleri

Öğrencilerin Yaptıkları Truva Atı (Çanakkale) Maketleri

Görüntü 4.11: Truva Atı

Öğrencilerin Yaptıkları Çanakkale Şehitleri Anıtı Maketleri

Görüntü 4.12: Çanakkale Şehitleri Anıtı

Öğrencilerin Yaptıkları Anıtkabir (Ankara) Maketleri

Görüntü 4.13: Anıtkabir

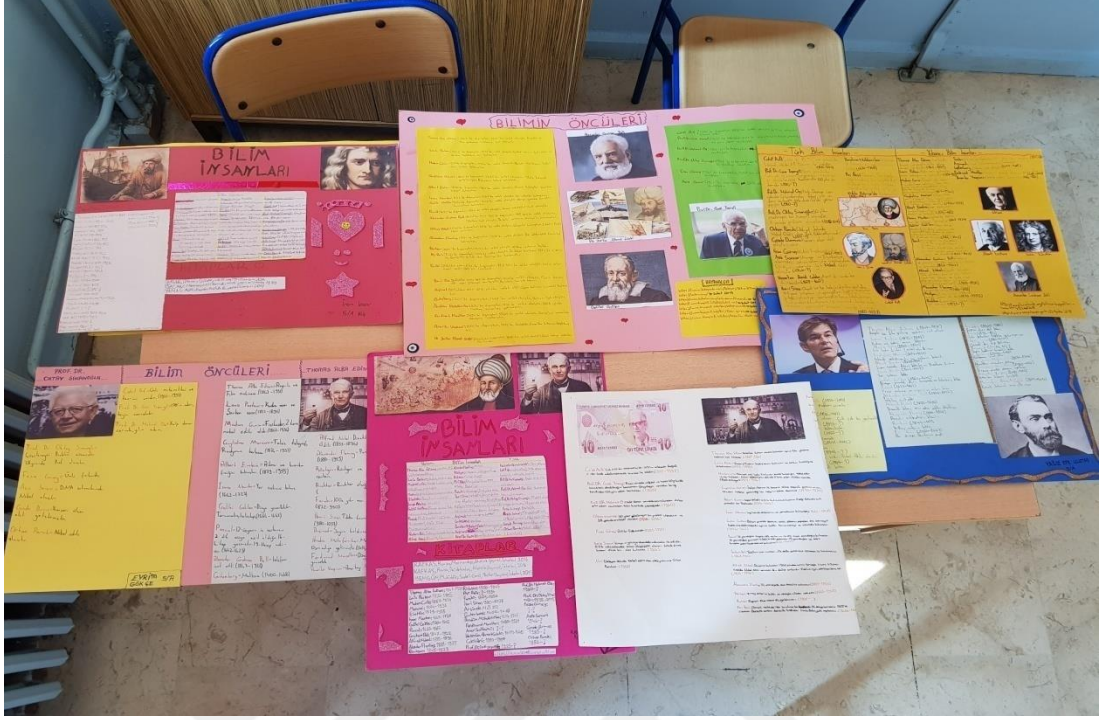
Öğrencilerin Yaptıkları Mısır Piramitleri Maketleri

Görüntü 4.14: Mısır Piramitleri

Öğrencilerin Hazırladıkları Bilim İnsanları Posterleri

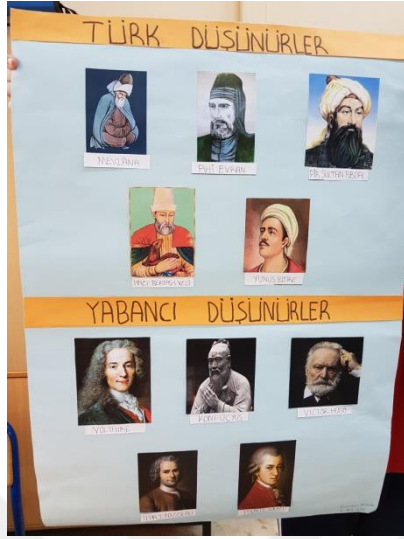
Görüntü 4.15: Türk ve Yabancı Bilim İnsanları

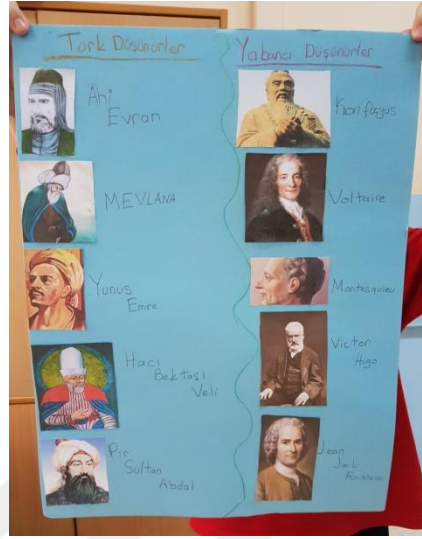
Öğrencilerin dünyaca bilinen önemli Türk ve yabancı bilim insanları ve düşünürler hakkında hazırlamış oldukları posterler ile Türk ve yabancı yazarlara ait getirdikleri romanlar "ortak miras" konusunu daha etkili bir şekilde kavramalarını sağlamıştır. Ayrıca öğrenciler bu posterler ve kitaplar sayesinde "ülkeler arası dostluk", "dünya barışı" gibi konularda kalıcı öğrenme gerçekleştirmişlerdir. Öğrenciler Türk ve yabancı bilim adamları, düşünürler ve yazarları karşılaştırarak analiz yapabilme fırsatı da yakalamışlardır.

Öğrencilerin Yaptıkları Türk ve Yabancı Düşünür Posterleri

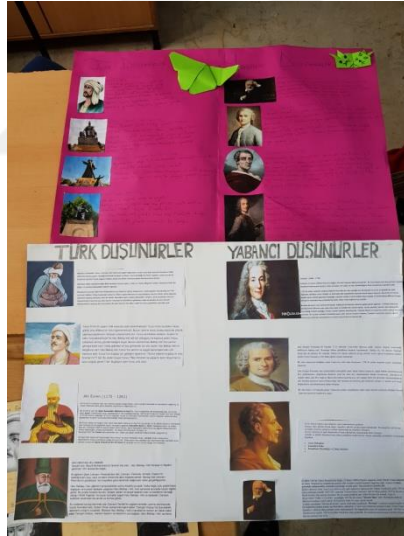
Görüntü 4.16: Düşünürler 1

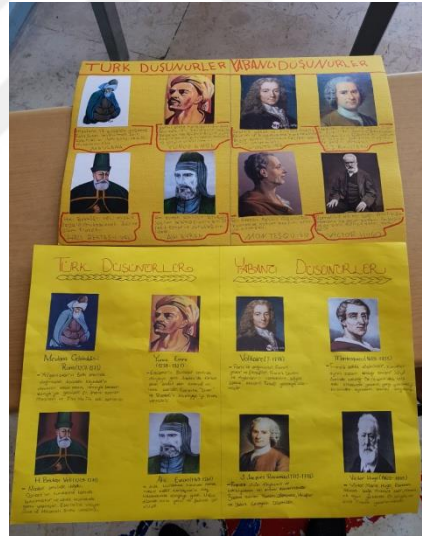
Görüntü 4.17: Düşünürler 2

Görüntü 4.18: Düşünürler 3

Görüntü 4.19: Düşünürler 4

Görüntü 4.20: Düşünürler 5

Öğrenme Ortamına Getirilen Türk ve Dünya Klasiklerinden Seçmeler

Görüntü 4.21: Yabancı Yazarlar

Görüntü 4.22: Türk Yazarlar

Ülkeler Arası Alışverişte (İthalat-İhracat) Ulaşımın Önemi Kavratabilmek İçin Öğrenme Ortamına Getirilen Ulaşım Aracı Maketleri

Görüntü 4.23: Ulaşım Araçları

Öğrenciler sınıfa getirdikleri maketler sayesinde "ithalat-ihracat" konusunda yük taşımada en hızlı ulaşım aracının "uçak", en fazla yük taşıyan ve fazla yük taşımada en maliyetsiz olan ulaşım aracının "gemi", maliyeti en düşük ulaşım aracının "tren", en fazla tercih edilen ulaşım aracının "tır" olduğunu daha iyi kavramıştır. Ayrıca ulaşım araçları öğrencilerin sınıfta içerisinde eğlenceli ve daha etkin öğrenmelerine katkı sağlamıştır.

Ürünlerin Üretim Yerlerini İncelemek İçin Öğrenme Ortamına Getirilen Çeşitli Eşyalar

Görüntü 4.24: Üretim Yerleri

Öğrencilerin üretilen çeşitli malların hangi ülkelere ait olduğunu, bu ürünlerin dış satım ya da dış alım ürünü anlamaları açısından sınıfa çeşitli eşyalar getirilmiştir. Bu sayede öğrenciler eşyaların ithalat ya da ihracat ürünü olduğunu kavramış ve ithalat ürünlerinin hangi ülkelerde üretildiğini gözlemlemiştir. Eşyaların sınıfa getirilmesi ve üretildiği yerlerin incelenmesi öğrencilerin dikkatlerini canlı tutmuştur.

*Anadolu ve Mezopotamya Medeniyetlerine (2.ünite ile de bağlantılı) Ait Eserlerin
İstanbul Arkeoloji Müzesinde Çekilmiş Fotoğrafları*

Görüntü 4.25: *Papirüs*

Görüntü 4.26: *Fibula ve diğer aletler*

Görüntü 4.27: *Kadeş
Antlaşması*

Görüntü 4.28: *Hammurabi
Yasası*

Görüntü 4.29: *Fibula*

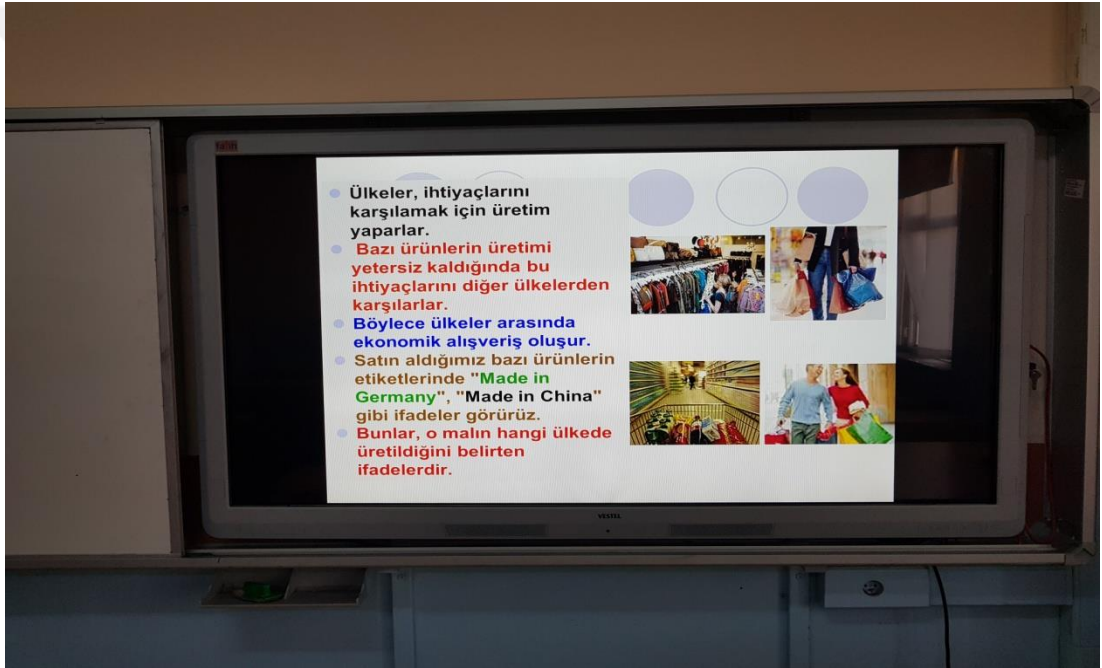
Görüntü 4.30: *Eski Paralar*

Anadolu ve Mezopotamya topraklarında yaşamış geçmiş kültürlere ait eserlerin fotoğrafları araştırmacı tarafından İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde çekilip sınıfa getirilmiştir. Öğrencilerin ikinci öğrenme alanında işlemiş oldukları konuların fotoğraflarını "ortak miras" eseri olarak değerlendirerek incelemeleri sağlanmıştır. Öğrenciler özellikle "Kadeş Antlaşması" ve "fibula" resimlerine yoğun ilgi göstermişlerdir.

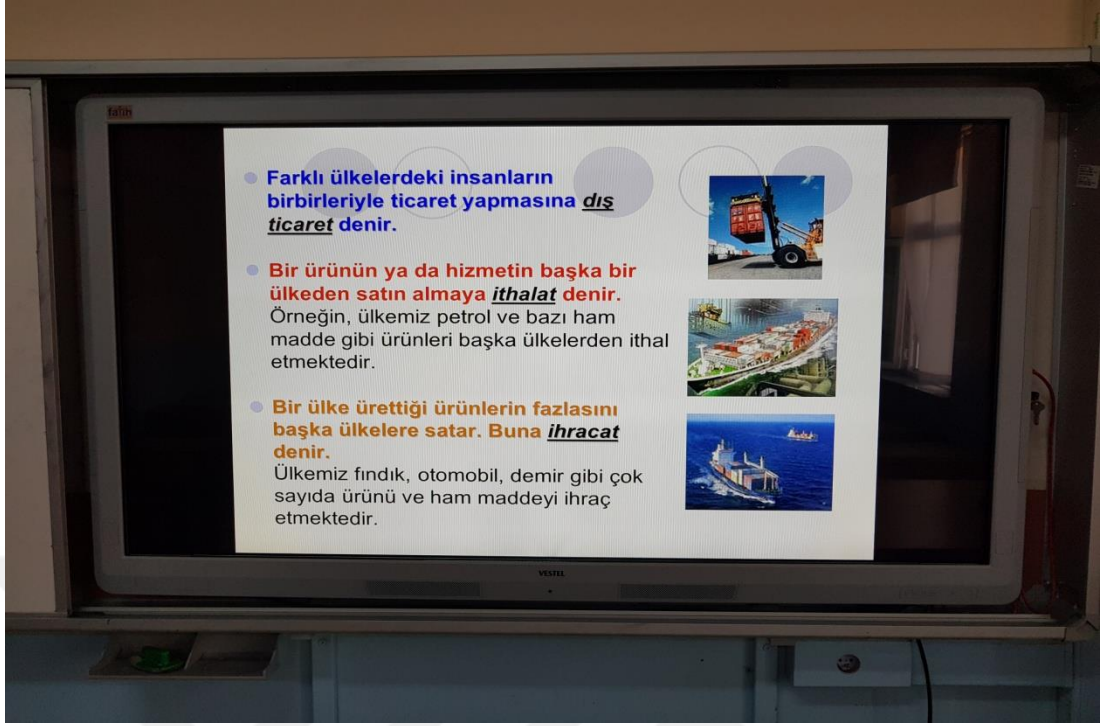
Akıllı Tahta Sunuları İle Paylaşılan Bilgi Yazıları, Harita, Resim, Grafik ve Fotoğraflar

Görüntü 4.31: *Sunu 1*

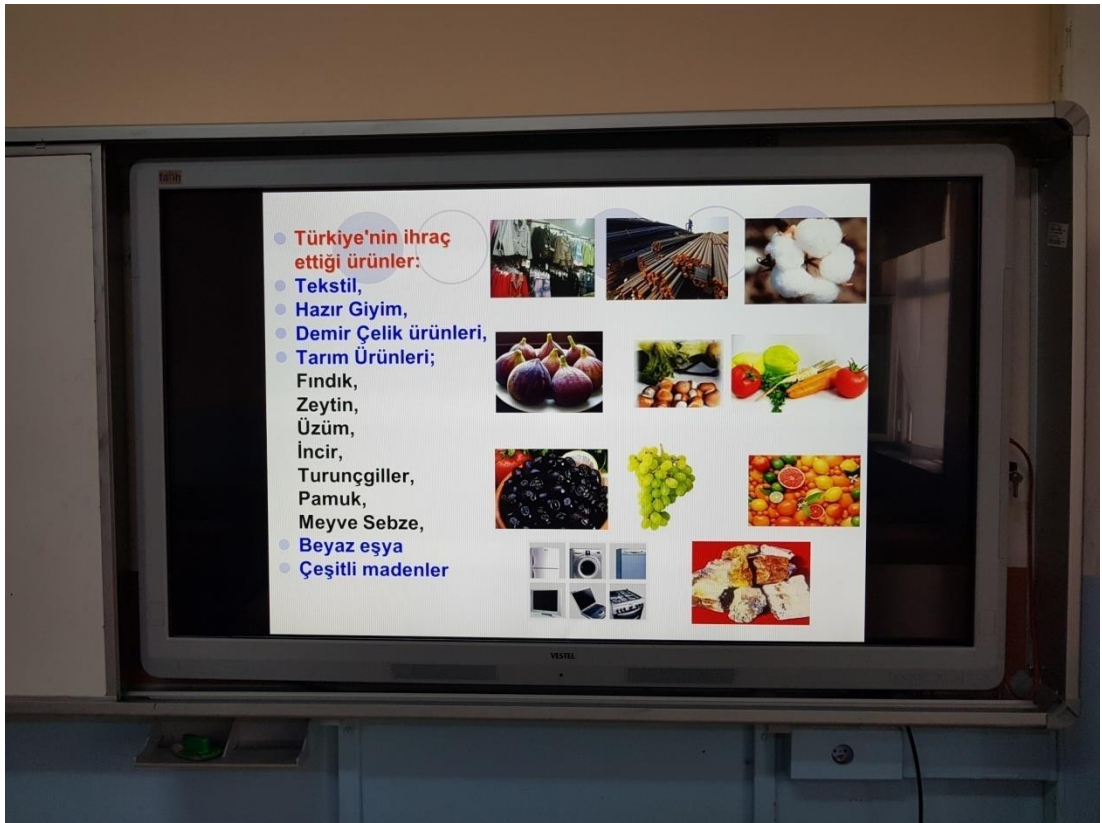

Son yıllarda öğrencilerin en çok etkisini çeken görsel materyallerin başında akıllı tahtalar gelmektedir. Gelişen teknoloji sayesinde öğrenciler akıllı tahtadan birçok bilgi yazısı, harita, resim, video, grafik, tablo ve fotoğları inceleme fırsatı yakalamıştır. Genelde "Power Point" sunusu şeklinde öğrenciye aktarılan bu veriler öğrencinin ilgisini derse çekme ve merak uyandırma açısından başarılı olmaktadır. Sunular sayesinde öğrenciler güdülenmiş ve derse daha etkili bir şekilde katılım göstermiştir. Akıllı tahtada gösterilen videolar sayesinde öğrenciler birçok doğal veya tarihi güzelliği yakından ve ayrıntılı inceleme olanağı bulmuştur.

Görüntü 4.32: *Sunu 2*

Görüntü 4.33: *Sunu 3*

Görüntü 4.34: Sunu 4

Ülkemizin ithal ettiği başlıca ürünler:

Yurt dışından;

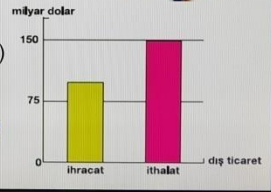

- Petrol ve doğalgaz
- Çeşitli makineler ve kimyasal maddeler,
- Motorlu taşıtlar,
- Kahve, Kakao, Baharat
- Eczacılık ürünleri (ilaç)

ithal ederiz, yani alırız.

Görüntü 4.35: Sunu 5

- **En çok ihracat yaptığımız ülke Almanya'dır.**
- Bunda Almanya'da yaşayan Türk insanının fazla olması etkilidir.
- Bu ülkeden başka; Rusya, İtalya, Fransa, Amerika, İngiltere ve Çin ile ticaretimiz gelişmiştir.
- Günümüzde **ithalatımız**(aldığımız) **ihracatımızdan**(sattığımızdan) maalesef fazladır.
- **Ülkeler için önemli olan ihracat yapıp mal satmak ve para kazanmaktır.**

Kategori	Miktar (milyar dolar)
ihracat	~90
ithalat	~150
diş ticaret	~60

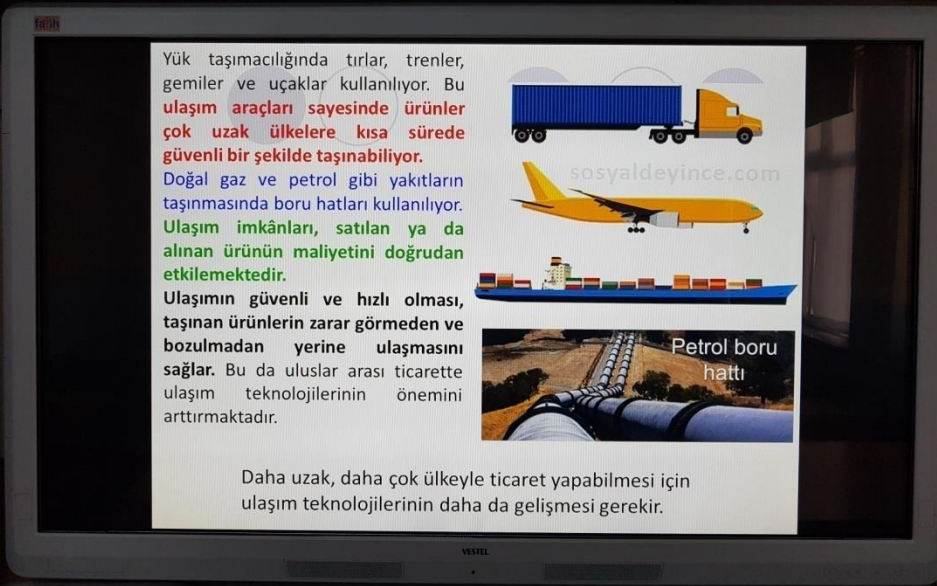
Görüntü 4.36: Sunu 6

Yük taşımacılığında tırlar, trenler, gemiler ve uçaklar kullanılıyor. Bu ulaşım araçları sayesinde ürünler çok uzak ülkelere kısa sürede güvenli bir şekilde taşınabiliyor.

Doğal gaz ve petrol gibi yakıtların taşınmasında boru hatları kullanılıyor. Ulaşım imkânları, satılan ya da alınan ürünün maliyetini doğrudan etkilemektedir.

Ulaşımın güvenli ve hızlı olması, taşınan ürünlerin zarar görmeden ve bozulmadan yerine ulaşmasını sağlar. Bu da uluslar arası ticarete ulaşım teknolojilerinin önemini arttırmaktadır.

Daha uzak, daha çok ülkeyle ticaret yapabilmesi için ulaşım teknolojilerinin daha da gelişmesi gerekir.

Görüntü 4.37: Sunu 7

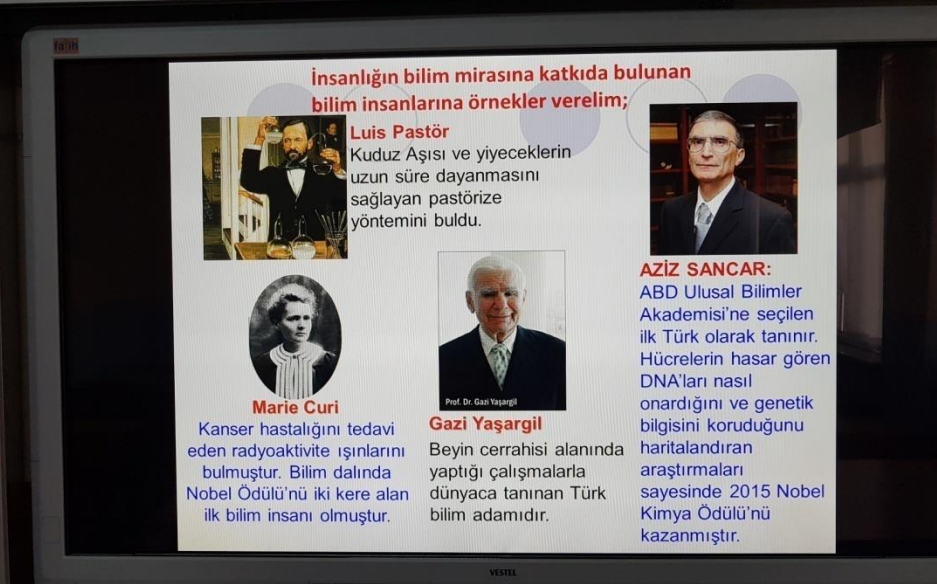
İnsanlığın bilim mirasına katkıda bulunan bilim insanlarına örnekler verelim;

Luis Pastör
Kuduz Aşısı ve yiyeceklerin uzun süre dayanmasını sağlayan pastörize yöntemini buldu.

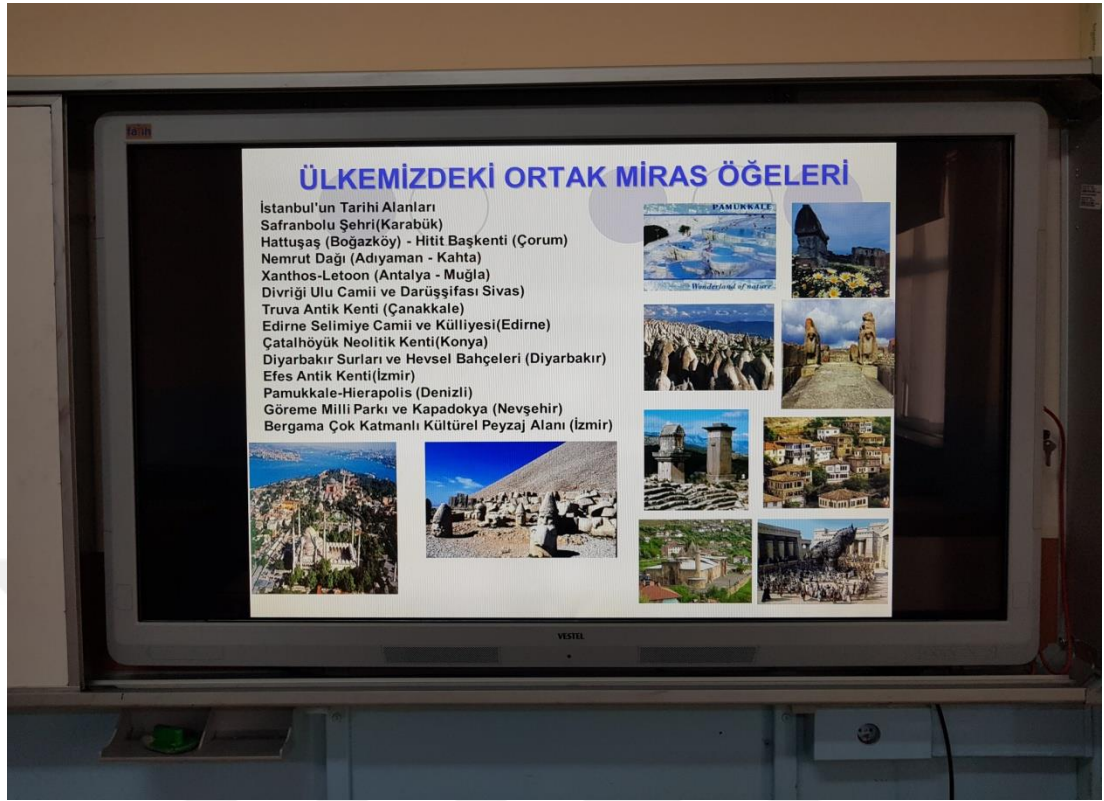
Marie Curi
Kanser hastalığını tedavi eden radyoaktivite ışınlarını bulmuştur. Bilim dalında Nobel Ödülü'nü iki kere alan ilk bilim insanı olmuştur.

Gazi Yaşargil
Beyin cerrahisi alanında yaptığı çalışmalarla dünyaca tanınan Türk bilim adamıdır.

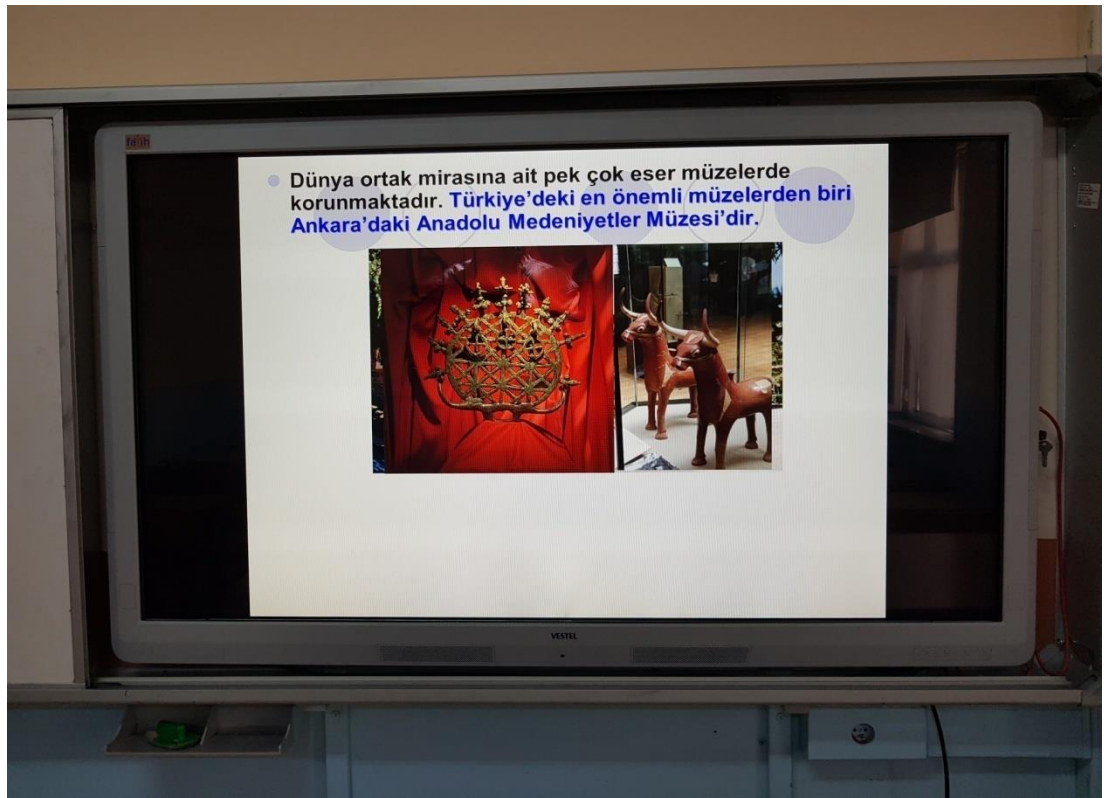
AZİZ SANCAR:
ABD Ulusal Bilimler Akademisi'ne seçilen ilk Türk olarak tanınır. Hücrelerin hasar gören DNA'ları nasıl onardığını ve genetik bilgisini koruduğunu haritalandıran araştırmaları sayesinde 2015 Nobel Kimya Ödülü'nü kazanmıştır.

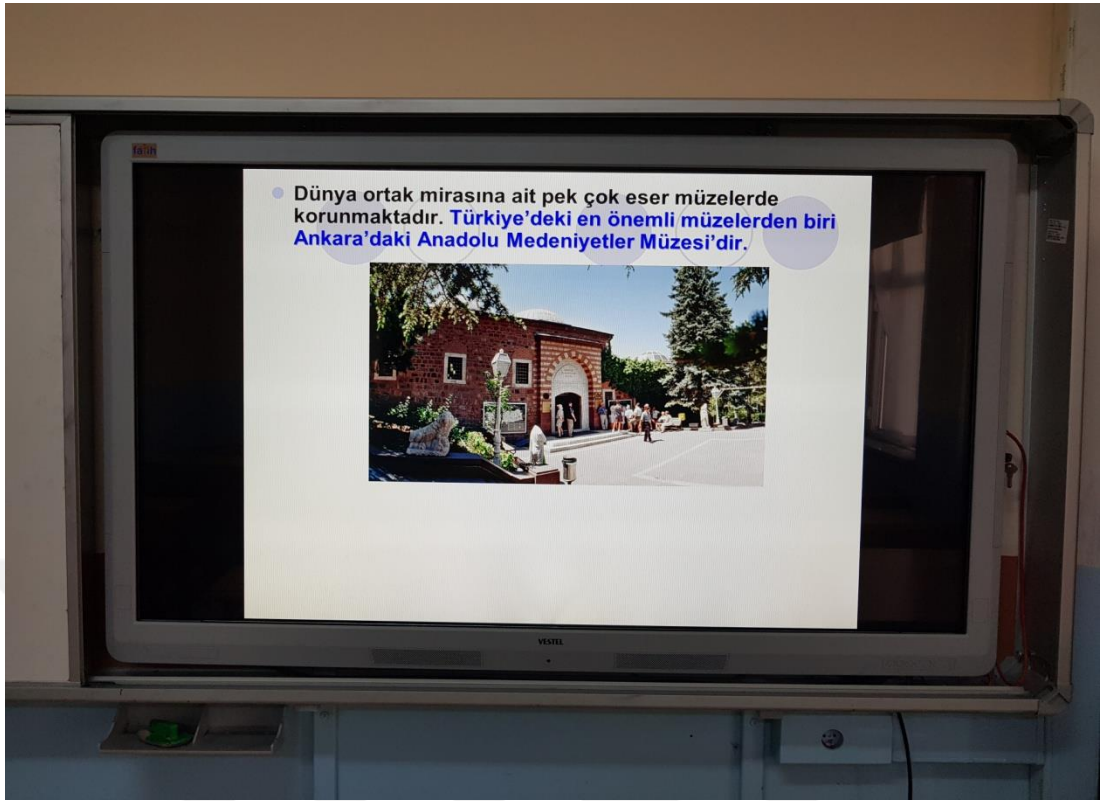
Görüntü 4.38: *Sunu 8*

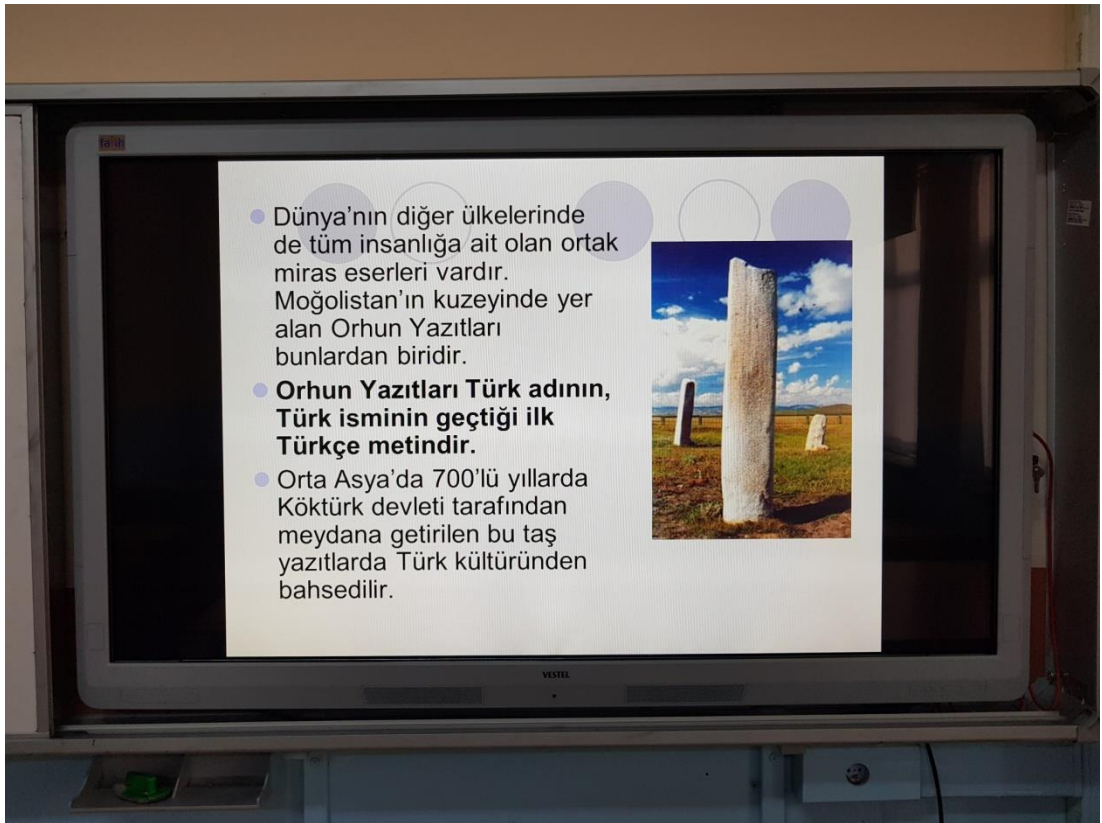
Görüntü 4.39: *Sunu 9*

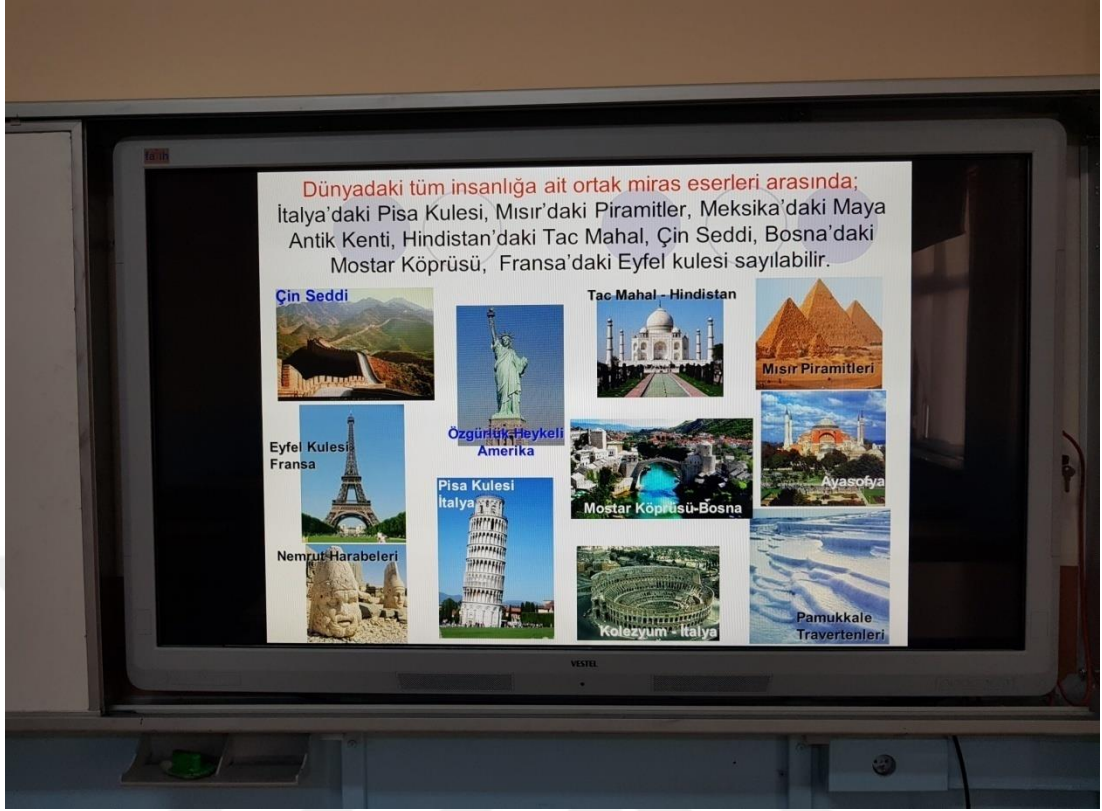
Görüntü 4.40: *Sunu 10*

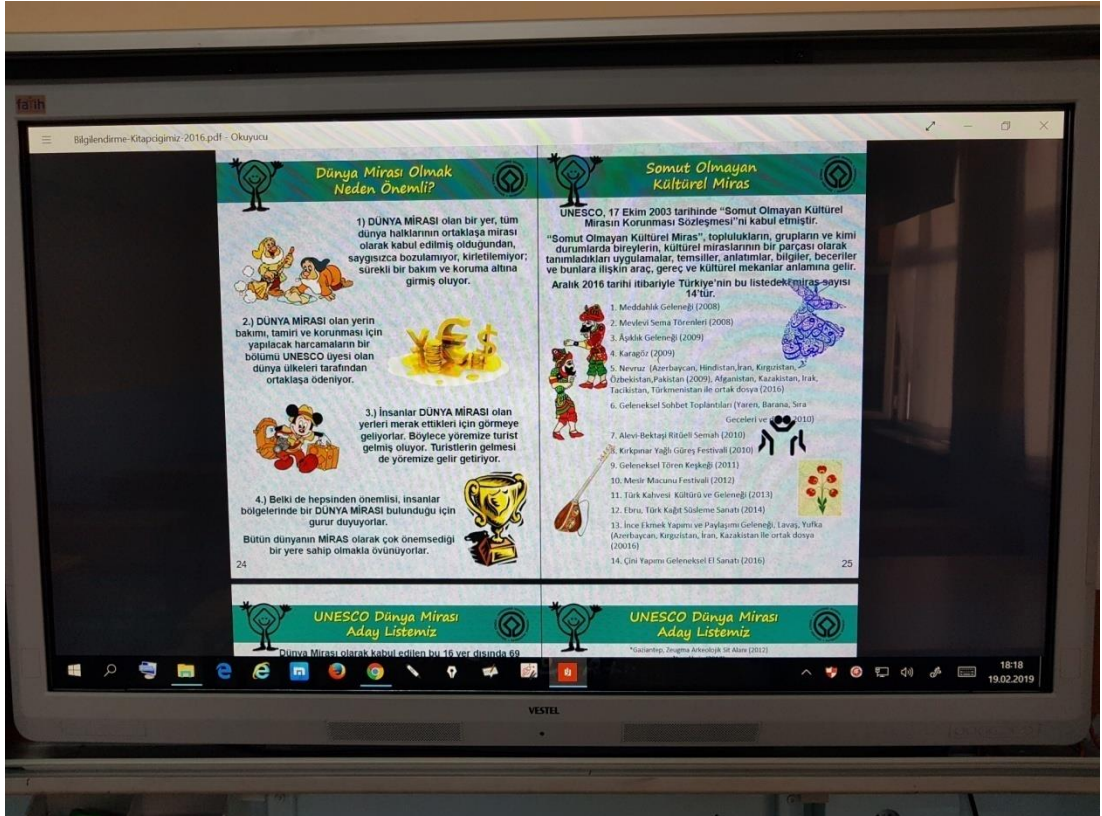
Görüntü 4.41: *Sunu 11*

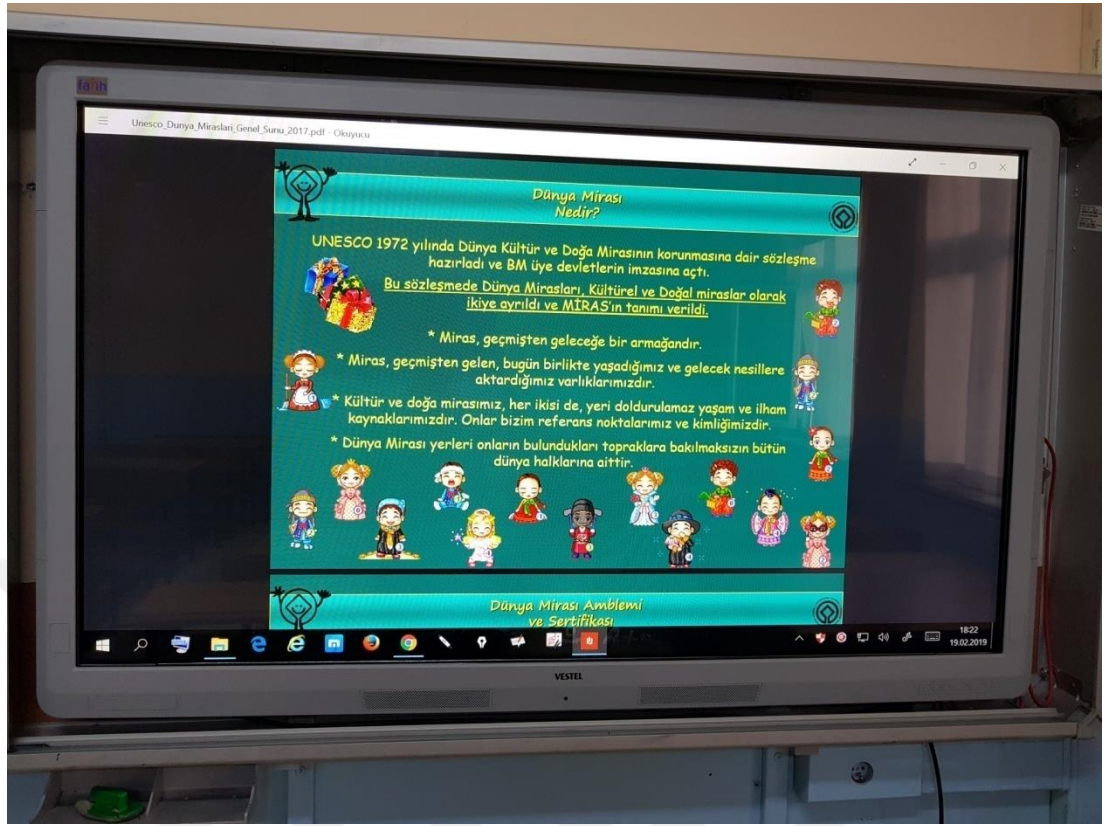
Görüntü 4.42: Sunu 12

Görüntü 4.43: Sunu 13

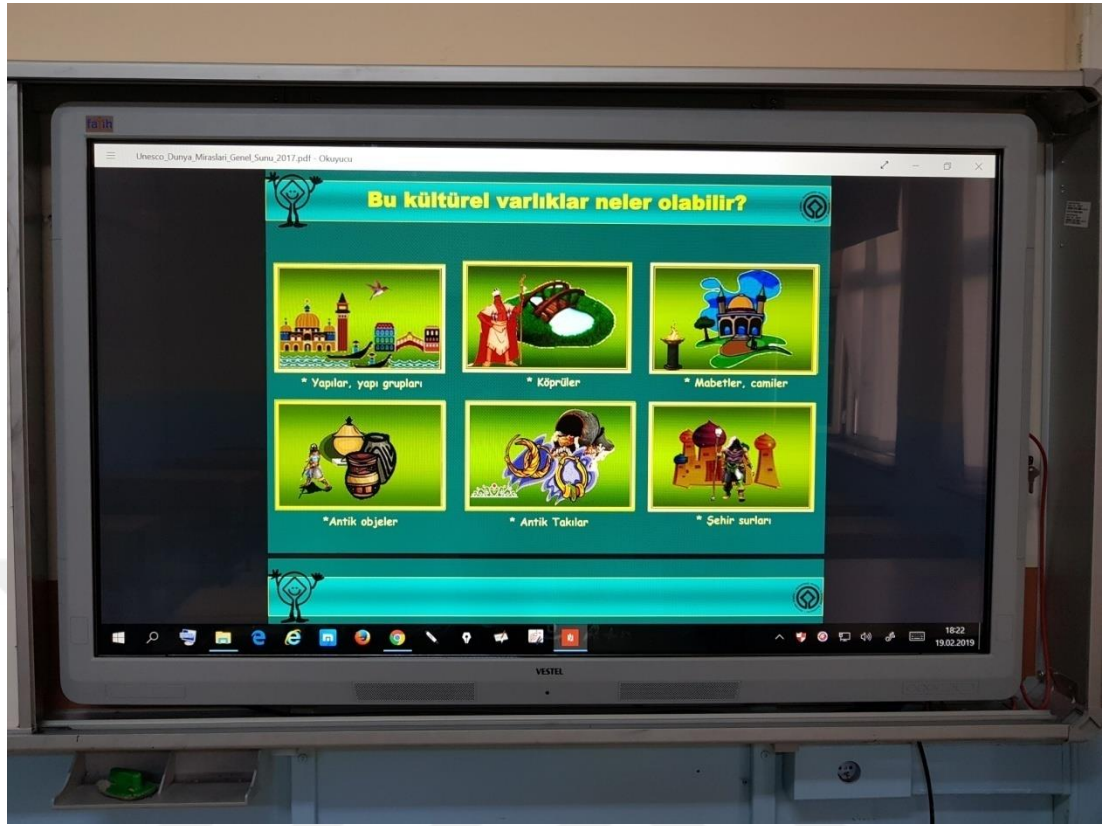
Görüntü 4.44: Sunu 14

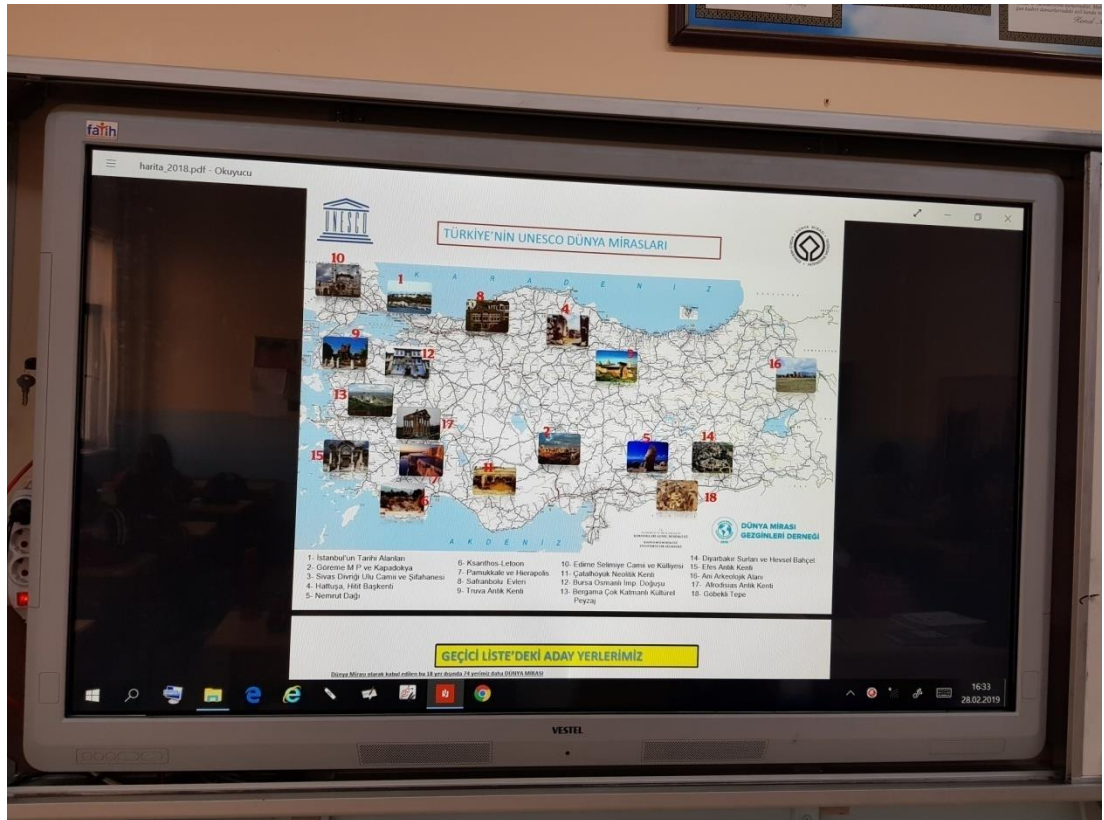
Görüntü 4.45: Sunu 15

Görüntü 4.46: Sunu 16

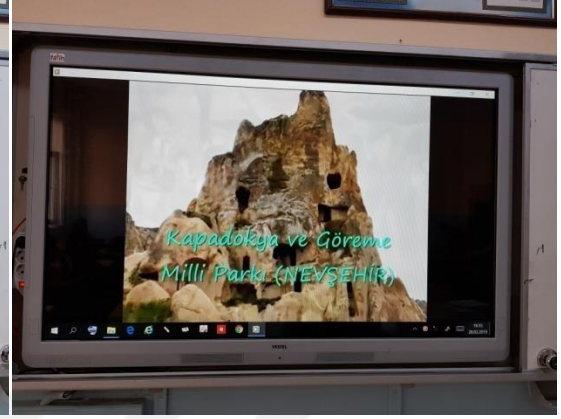

Görüntü 4.47: Sunu 17

UNESCO Tarafından Koruma Altına Alınan Dünya Miras Listesi'ndeki 18 Eserimize İlişkin Video Gösterimi

Görüntü 4.49: *İstanbul'daki Tarihi Alanlar* Görüntü 4.50: *Kapadokya ve Göreme Milli Parkı*

Görüntü 4.51: *Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası*

Görüntü 4.52: *Hattuşa*

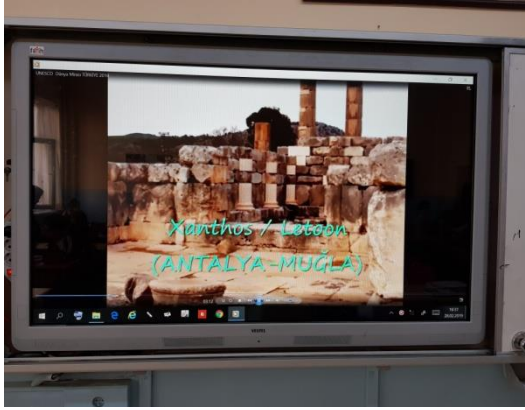

Görüntü 4.53: *Nemrut Dağı*

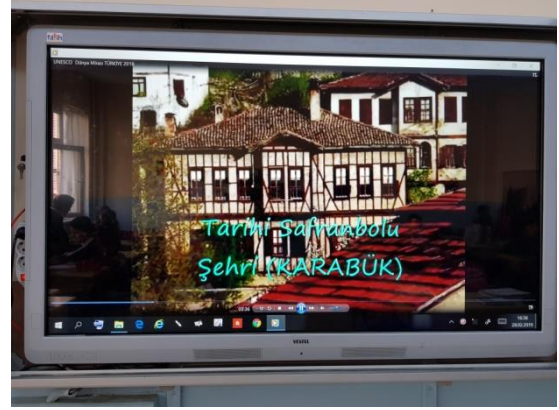
Görüntü 4.54: *Pamukkale Travertenleri ve Hierapolis*

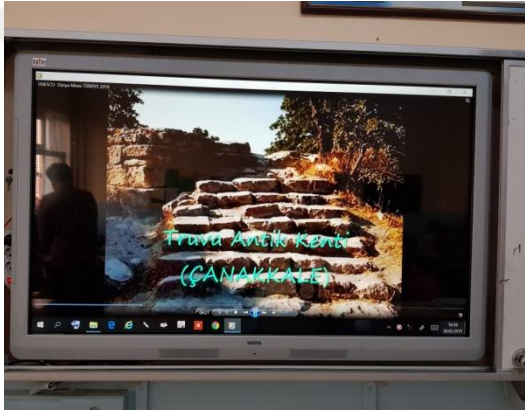
Görüntü 4.55: *Xanthos- Letoon*

Görüntü 4.56: *Tarihi Safranbolu Şehri*

Görüntü 4.57: *Truva Antik Kenti*

Görüntü 4.58: *Edirne Selimiye Camii ve Kütüphanesi*

Görüntü 4.59: *Çatalhöyük Neolitik Kenti*

Görüntü 4.60: *Bursa ve Cumalıkızık Erken Osmanlı Yerleşimleri*

Görüntü 4.61: *Bergama Çok Katmanlı Kültürel Peyzaj Alanı*

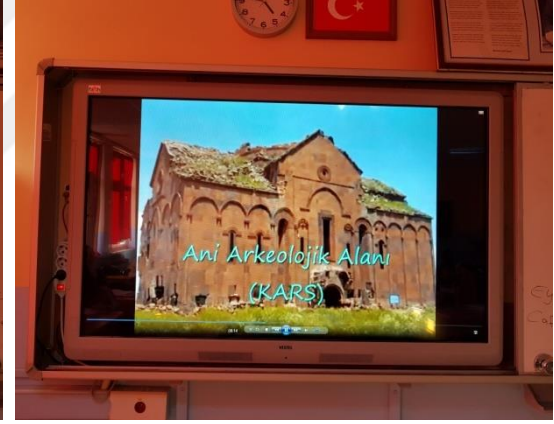
Görüntü 4.62: *Efes Antik Kenti*

Görüntü 4.63: *Diyarbakır Surları ve Hevsel Bahçeleri Kültürel Peyzaj Alanı*

Görüntü 4.64: *Ani Arkeolojik Alanı*

Görüntü 4.65: *Afrodisias Antik Kenti*

Görüntü 4.65: *Göbeklitepe Arkeolojik Alanı*

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde sosyal bilgiler dersi "Küresel Bağlantılar" öğrenme alanı öğretim sürecinde görsel materyal destekli öğretimin öğrencilerin akademik başarısına katkısını ortaya çıkarmak amacıyla yürütülen çalışma bulgularına dayalı sonuçlar ve bu sonuçlar ışığında geliştirilen öneriler sunulmuştur.

5.1.Sonuç

Son yıllarda özellikle teknolojik gelişmeler ile birlikte ülkeler bilim, teknoloji, edebiyat, girişimcilik, sermaye gibi konularda başka ülkelerle yardımlaşma ve dayanışma politikaları yürütürken bir yandan da birbirleriyle yarışmaya devam etmektedir. Sosyal bilgiler dersi "Kültürel Bağlantılar" öğrenme alanı öğrencilere kültürel işbirliği, ortak miras gibi konularda dayanışma ve yardımlaşmayı öğretirken bir yandan da ihracat, ithalat, alışveriş gibi konularda rekabeti anlatmaktadır. Öğrenciler "Kültürel Bağlantılar" öğrenme alanı öğrenim sürecinde bu iki ayrı konuyu derinlemesine kavramalıdır. Öğrencilerin birbirine zıt olan bu iki kutbu derin bir şekilde kavraması için ise kalıcı öğrenme ortamı gerekmektedir. Öğrencilere bu konular öğretilirken kalıcı öğrenmenin oluşması için görsel materyallere olan ihtiyaç yadsınmamaktadır. Görsel materyal desteği olmayan öğretim sürecinde öğrenci, yardımlaşma ve rekabet gibi iki farklı durumun analizini yapmakta yetersiz kalmakta ve kendini ezbere dayalı bir sürecin içinde bulmaktadır. Bu da kalıcı öğrenmenin oluşmasına engel olmaktadır. Görsel materyaller yardımı ile yapılan öğretim sürecinde ise öğrenci aktif bir şekilde bu sürece dâhil olup yaparak yaşayarak öğrenirken hem öğrenme kalıcı olmakta hem de öğrenci güdülenerek daha istekli bir şekilde derse katılabilmektedir.

Görsel materyal desteği olmayan öğretimde öğrenci pasif kalırken tüm sorumluluk ve yetkiler öğretmenin elinde olduğundan öğrenciler sıkılgan ve isteksiz davranmaktadır. Görsel materyal destekli öğretimde ise öğrenciler kendi tasarladıkları materyaller, getirdikleri eşyalar, analiz etmeye çalıştıkları tablo ve

grafikler, kalıcı öğrenme sağlayan ve merak uyandırıcı fotoğraflar, haritalar sayesinde sürece etkin bir şekilde dâhil olmaktadır. Görsel materyal destekli öğretimde, görsel materyal kullanılmayan öğretime göre daha fazla güdülenen, aktif katılım sağlayan öğrenci grubu sosyal bilgiler dersine ve “Küresel Bağlantılar” öğrenme alanına karşı olumlu tutum göstermiş, bu durum kalıcı öğrenmelerine olanak sağlamıştır. Oluşan ortam görsel materyal destekli öğretim uygulaması yapılan deney grubu öğrencilerinin daha başarılı olmasını sağlamıştır. Görsel materyal destekli öğretim uygulaması yapılan deney grubu öğrencilerinin görsel materyal kullanılmayan öğretim uygulaması yapılan kontrol grubu öğrencilerine karşı akademik olarak daha başarılı oldukları bulgularda yer alan sonuçlardan anlaşılmaktadır.

1- Uygulamanın başında dört haftalık ders işleme süreci başlamadan yapılan ön testlerde deney ve kontrol grubu sonuçları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Burada öğrencilerin “Küresel Bağlantılar” öğrenme alanına dair ön bilgilerinin birbirine yakın olduğu anlaşılmaktadır. Bu sonuç araştırmanın güvenilirliği bakımından önem arz etmektedir.

2- Deney grubunun ön test ve son test sonuçları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Son test sonuçları ön test sonuçlarına göre %70’lik bir yükseliş göstermiştir. Bu durum “Küresel Bağlantılar” öğrenme alanının öğretiminde görsel materyallerden yararlanmanın öğrenciler üzerinde olumlu bir etki gösterdiğini desteklemektedir.

3- Kontrol grubunun ön test ve son test sonuçları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Ancak bu fark deney grubundaki kadar fazla değildir. Kontrol grubu son test sonuçları ön test sonuçlarına göre %50’lik bir artış göstermiştir. Herhangi bir öğretim sürecinin sonucunda başarı seviyesinin artması doğaldır. Ancak görsel materyal desteksiz öğretim gerçekleştirilen kontrol grubundaki öğrencilerin başarı seviyesi görsel materyaller yardımıyla öğretim gören deney grubundaki öğrenciler kadar yüksek değildir.

4- Deney ve kontrol gruplarının son test puanları arasında anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır. Bu anlamlı fark araştırmanın varmak istediği sonuç olan deney

grubu lehine bir farktır. Ön test sonuçlarının birbirine yakın olduğu Tablo 4.1’de görülmüştü. Son test sonuçlarına göre deney grubunun aritmetik ortalaması $\bar{X}=88,71$ olarak ölçülürken kontrol grubunun aritmetik ortalaması ise $\bar{X}=70,42$ olarak ölçülmüştür. Aradaki fark görsel materyaller yardımı ile öğretim yapılan deney grubunun, görsel materyal destekli öğretim yapılan kontrol grubundan daha başarılı olduğunu göstermektedir.

İstatistiksel analiz sonuçları görsel materyal destekli öğretim uygulamasının görsel materyal kullanılmayan öğretim uygulamasından daha başarılı olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Dört haftalık uygulama süreci incelendiğinde şu sonuçlara varılmıştır:

- ❖ Dört haftalık uygulama sürecinde deney grubu öğrencileri görsel araç gereçlere, maket ve eşyalara yoğun ilgi gösterirken kontrol grubu öğrencileri monoton bir yapıda geçen derse karşı sıkılğan ve ilgisiz bir yaklaşım göstermiştir.
- ❖ Süreç içerisinde deney grubu öğrencileri birlik ve beraberlik gibi soyut konuları görsel materyaller sayesinde daha iyi kavrarırken, kontrol grubu öğrencileri bilgileri ezberleme yolunu seçmiştir.
- ❖ Öğrenme sürecine aktif olarak katılan deney grubu öğrencileri “yaparak yaşayarak” öğrenme fırsatı bulmuş ve birbirleri ile daha fazla etkileşim içerisinde olmuşlardır. Kontrol grubu öğrencileri ise öğretmen merkezli öğrenme sürecinde pasif bir tutum sergiledikleri için birbirleri ile de iletişim kuramamışlardır.
- ❖ Deney grubunda görsel materyaller ve maketler sıklıkla kullanılmıştır. Bu durum öğrencilerin görsel, işitsel, bedensel gibi çoklu zekâ alanlarına da hitap etmiştir.

- ❖ Deney grubundaki öğrenciler görsel araç gereçlerin yardımı sayesinde ülkemiz ile diğer ülkelerin kültürlerini somut bir şekilde karşılaştırma fırsatı bulmuşlardır.
- ❖ Görsel materyaller sayesinde güdülenen ve derse daha istekli bir şekilde katılan deney grubu öğrencileri bu materyaller sayesinde bilgileri hafızalarında daha iyi tutmuş ve kalıcı öğrenme sağlayabilmiştir.
- ❖ Görsel materyal destekli öğretim yapılan deney grubu öğrencileri karşlarına çıkan tablo ve grafikleri daha iyi analiz edip yorumlamışlardır.
- ❖ Deney grubu öğrencileri görsel içerikli soruları kontrol grubu öğrencilerine göre daha yüksek bir oranla doğru olarak yanıtlamışlardır. Son testteki görsel içerikli sorulara verilen cevaplar da bu sonucu kanıtlar niteliktedir.
- ❖ Deney grubu öğrencileri sınıf içerisinde inceledikleri eşyalar sayesinde üretilen malların hangi ülkeye ait olduğunu eşyaların üzerindeki "üretim yeri" yazılarından rahatça okuma fırsatı yakalamışlardır. Bu fırsat "yaparak yaşayarak" öğrenen öğrenci grubu için çok önemlidir ve kalıcı öğrenmelerine büyük katkı sağlamıştır.

Sonuçlar göstermektedir ki sosyal bilgiler dersi “Küresel Bağlantılar” öğrenme alanı öğretim sürecinde görsel araç gereçleri kullanmak daha anlaşılır, kalıcı ve etkili bir öğretim sağlamaktadır. Bu da öğrencilerin akademik başarısını doğrudan arttırmaktadır.

5.2. Öneriler

Sosyal bilgiler dersi "Küresel Bağlantılar" öğrenme alanında görsel materyal kullanımının öğrenci başarısını arttırdığı bulgu ve sonuç kısımlarında ortaya çıkmıştır. Araştırmanın bu kısmında bulguların ve araştırma sonuçlarının ışığında gerekli öneriler sunulmuştur.

- "Küresel Bağlantılar" öğrenme alanında öğretmenler mümkün olduğu kadar görsel araç-gereç kullanmalıdır. Kullanılan araç-gereç sayıları arttırılmalıdır. Seçilen materyaller konuyu uygun olmalıdır.
- Görsel materyaller sadece "Küresel Bağlantılar" öğrenme alanında değil diğer altı öğrenme alanı ve her sınıf düzeyinde kullanılabilir.
- Görsel materyaller diğer derslerde de faydalı olabileceği için sadece sosyal bilgiler değil her derste kullanılabilir.
- Öğrencilerin derste kullanabilecekleri görsel araç gereçleri hazırlayabilecek seviyede olmaları sağlanmalı ve bu konuda bilgi aktarımı yapılmalıdır.
- Öğretmenlerin talimatları ile öğrenciler materyal tasarlamalı ve oluşturdukları maketleri ders içinde aktif bir şekilde kullanılmalıdır. Öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmelerine fırsat verilmelidir.
- Hazır kullanılan veya oluşturulan materyaller günümüz teknolojilerine uyumlu ve geliştirilebilir özellikte olmalıdır.
- Ders sürecinde faydalanılacak tablo, grafik gibi görsellerin güncel olmasına özen gösterilmelidir.
- Ders içerisinde kullanılacak görsel materyaller birden fazla duyu organına hitap etmelidir.
- Kullanılacak görsel araç gereçler soyut bir konuyu olabildiğince somut hale getirmelidir.
- Ders içinde tasarlanan görsel materyallerin eğitimde yaygınlaşması için EBA (Eğitim Bilişim Ağı) 'da paylaşımı ve tanıtımı yapılmalıdır.

- Üniversitelerde okuyan öğretmen adayları konulara göre nasıl ve ne çeşit materyal kullanacaklarına dâhil gerekli eğitimi almalıdır. Ayrıca öğretmen adaylarının üniversite derslerinde tasarladıkları materyalleri gittikleri staj okullarında öğrenciler ve ders öğretmeni ile paylaşması için bir çalışma yapılmalıdır.
- Günümüzde akıllı tahta en önemli görsel materyal konumundadır. Gösterilmek istenilen birçok grafik, tablo, harita ve fotoğraf akıllı tahtalar sayesinde aktarılabilir. Son yıllarda ülkemizde gittikçe artan akıllı tahta kullanımına dair İl Millî Eğitim, İlçe Millî Eğitim veya okul bünyesinde öğretmen ve öğrenci seminerleri düzenlenebilir.
- "Küresel Bağlantılar" öğrenme alanında kullanılacak kısa film, belgesel, görsel sunular zenginleştirilmeli ve yaygınlaştırılmalıdır.
- Görsel açıdan zengin olmayan sosyal bilgiler ders kitabı öğrencilerin daha çok ilgisini çekecek görsellikler ile zenginleştirilmelidir.
- MEB tarafından görsel etkinliklerin bol olduğu öğrenci çalışma kitabı hazırlanabilir.
- Okulun imkânları dâhilinde "Sosyal Bilgiler Sınıfı (Laboratuvarı)" oluşturularak dersle ilgili araç-gereçler burada muhafaza edilmeli ve gerektiğinde dersler burada işlenmelidir.
- Sınıf düzeylerine ve öğrenme alanlarına göre görsel materyal tasarımı ve kullanımını için hizmet içi eğitim verilebilir.
- Araştırma sırasında ve sonucunda ortaya çıkan gözlem ile verilere dayanarak dersler öğretmen merkezli yerine öğrenci merkezli işlenmelidir.

KAYNAKÇA

- Akçay, R. (2003). *Küreselleşme, eğitimsel yoksulluk ve yetişkin eğitimi*. Milli Eğitim Dergisi, 159: 67-78.
- Aktan, C. C. (2002). *Yoksullukla mücadele stratejileri*. Ankara. Hak İş Konfederasyonu.
- Akyüz, Y. (2005). *Türk eğitim tarihi "M.Ö. 1000-M.S. 2004"*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Alkan, C. (2005). *Eğitim Teknolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ata, B. (2007). *Yeni sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programının ilköğretim 2005 sosyal bilgiler dersi (6, 7. sınıflar) öğretim programı açısından değerlendirilmesi*. I. Uluslararası Bilim Çalıştayı (Prof. Dr. Suzan ERBAŞ Anısına), 08-09.
- Ata, B. (2010). *Sosyal Bilgiler Öğretimi - Demokratik Vatandaşlık Eğitimi*. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı içinde. Öztürk, C. (Ed.). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 33-48.
- Avşar, S. (2010). *İlköğretim İkinci Kademe Sosyal Bilgiler Derslerinde Coğrafya Konularının Öğretiminde Materyal Kullanımının Öğrenci Başarısına Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Barr, R. D.; Barth, S. L. & Shermis, S. S. (1977). *Defining the social studies*. Bulletin 51. Washington DC.: National Council for the Social Studies.
- Barth, James L. (1991). *Elementary and Junior High/Middle School Social Studies Curriculum, Activities and Materials*. Third Edition. Lanham: University Press of America, Inc.
- Barth, James L.; Demirtaş A. (1997). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretimi Öğretmen Kılavuzu*, Ankara, YÖK / Dünya Bankası, Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Yayınları.
- Büyükkaragöz, S., Çivi, C. (1999). *Genel Öğretim Metotları*. (10.Baskı). İstanbul: Beta Basın Yayın Dağıtım.

- Büyüköztürk, Ş. (2002). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, Ankara; Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çallı, İ., vd. (2010). *Sakarya Üniversitesi'nde Uzaktan Eğitimin Dünü Bugünü ve Geleceği*. http://www.ef.sakarya.edu.tr/dergi/efdergi_sayi3-1f.pdf, [Erişim:17 Nisan 2010].
- Çelik, L. (2007). *Öğretim Materyallerinin Hazırlanması ve Seçimi. Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. (Ed. Ö.Demirel ve E. Altun), Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çelik, L. (2009). *Öğretim Materyallerinin Hazırlanması ve Seçimi. Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı* (Ed. Ö.Demirel ve E. Altun), Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çelik, M. (2012). *Boyutları Ve Farklı Algılarıyla Küreselleşme*. Kütahya, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çelikkaya, T. (2013). *Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğretim Araç-Gereç ve Materyallerini Kullanma Durumları*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 32 (1).
- Çiftçi, Ü. (2002). *Sosyal Bilgiler 6. 7. ve 8. Sınıf Derslerinde Materyal Kullanımının Öğrenci Başarısı ve Tutumlarına Etkisi*, Konya, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çilenti, K. (1988). *Eğitim Teknolojisi ve Öğretim*, Ankara.
- Çoban, A., İleri, T. (2013). *Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğretim Teknolojileri ve Materyalleri Kullanma Düzeyleri ve Kullanamama Sebepleri*. Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2 (1): 194-213.
- Demirel, Ö., vd. (2002). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara; Pegem Akademi Yayıncılık.
- Demirel, Ö., Seferoğlu, S. ve Yağcı, E. (2001). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Doğan, E. (2002). *Eğitimde küreselleşme*. Eğitim Araştırmaları. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Doğanay, A. (2005). *Öğretim Stratejileri*. Öztürk, C., ve Dilek, D. (Editörler). Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi içinde. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

- Doğanay, H. (2002). *Coğrafya Öğretim Yöntemleri*. İstanbul: Akif Yayınevi.
- Dostoyevski, F. M. (2003). *Budala*. çev. Elanur Bahar. İstanbul: Kumsaati Yayınları.
- Dostoyevski, F. M. (2013). *Suç ve Ceza*. çev. Mahir Aydın. İstanbul: Nilüfer Yayınları.
- Dünya Mirası Gezginler Derneği. (2016). "UNESCO Dünya Mirasları Bilgilendirme Kitapçığı". <http://www.worldheritagetravellers.com/wp-content/uploads/2018/07/Bilgilendirme-Kitapcigimiz.pdf> [Erişim:09.01.2019].
- Dünya Mirası Gezginler Derneği. (2018). "Türkiye'nin UNESCO Dünya Mirasları Haritası". http://www.worldheritagetravellers.com/wp-content/uploads/2018/07/harita_2018.pdf [Erişim:11.01.2019].
- Dünya Mirası Gezginler Derneği. (2018). "UNESCO Dünya Mirası Türkiye 2018". <http://www.worldheritagetravellers.com/egitim/egitim-materyalleri/> [Erişim:11.01.2019].
- Dünya Mirası Gezginler Derneği. (2018). "UNESCO Dünya Mirasları Genel Sunu". http://www.worldheritagetravellers.com/wp-content/uploads/2018/07/Unesco_Dunya_Miraslari_Genel_Sunu_2018.pdf [Erişim:11.01.2019].
- Erden, M. (2000). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara; Alkım Yayınevi.
- Erden, M. (1998). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. İstanbul: Alkım Kitabevi.
- Giddens, A. (2004). *Castells'in Ağ Toplumunun Yükseliş Üzerine*. M. Armağan (Haz.), Küresel Kuşatma Karşısında İnsan içinde (Ş. Yalçın Çev.). İstanbul: Ufuk: 175-182.
- Giddens,; A. (2010). *Modernliğin Sonuçları*. (E. Kuşdil, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Gökkaya, K. (2003). *Konu alanı ders kitabı inceleme kılavuzu sosyal bilgiler*. Sosyal Bilgilere Giriş içinde. Şahin C. (Ed.). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık: 9-29.

- Güngördü, E. (2002). *Eğitim Fakülteleri için Coğrafyada Öğretim Yöntemleri İlkeler ve Uygulamalar*, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Güngördü, E. (2002). *İlköğretimde Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Halis, İ. (2002). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Held, D., McGrew, A., Goldblatt, D. & Perraton, J. (2006). *Küresel Dönüşümler, Siyaset, Ekonomi ve Kültür. Küreselleşme Okumaları içinde* (Aktar, İ. Çev.). Ankara: Kadim: 161-207.
- Hicks, D. (2008). *Network Inaugural Conference on Education on Sustainable Development Global Citizenship, Ways of Seeing: The Origins of Global Education in the UK*. ITE: London.
- Kaptan, S. (1998). *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri*. Ankara: Tekışık WEB ofset.
- Kabapınar, Y. (2007). *İlköğretimde Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Maya Akademi.
- Karasar, N. (2003). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kemal, N. (2009). *Cezmi*, İstanbul: Parıltı Yayıncılık.
- Keskin, Y. (2008). *Türkiye’de Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarında Değerler Eğitimi: Tarihsel Gelişim, 1998 ve 2004 Programlarının Etkililiğinin Araştırılması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Kirkwood, T. F. (2001). *Our Global Age Requires Global Education: Clarifying Definitional Ambiguities*. Social Studies, (92): 10-15.
- Körükçü, M. (2015). *Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Öğretmen Adaylarının, İlkokul Ve Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Küresel Bağlantılar Öğrenme Alanına Yönelik Tutumlarının İncelenmesi (Çeşitli Değişkenler Açısından)*. Yayınlanmamış Doktora Tezi , Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Küresel Bağlantılar Birinci Sunu. <https://www.sosyaldeyince.com/kuresel-baglantilar-tema-unite-sunu-slayt/kuresel-baglantilar-tema-unite-sunu-slayt-t5181.0.html> [Erişim:09.01.2019].

Küresel Bağlantılar İkinci Sunu. <https://www.sosyaldeyince.com/kuresel-baglantilar-tema-unite-sunu-slayt/kuresel-baglantilar-unitesi-ortak-miras-toplum-icin-calisiyorum-sunu-t5185.0.html> [Erişim:09.01.2019].

MEB Komisyon, (2000). *İlköğretim Birleştirilmiş Sınıflar Fen Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretmen Kılavuzu.* Ankara: MEB Yayınları.

MEB, (2005). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu.* Ankara.

MEB, (2005). *Sosyal Bilgiler Öğretim Programı.*

MEB, (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar).* <http://mufredat.meb.gov.tr> [Erişim:01.02.2019].

Meydan, A. (2001). *İlköğretim Birinci Kademe Sosyal Bilgiler Öğretimi Coğrafya Ünitelerinin İşlenişinde Laboratuvar ve Görsel - İşitsel Materyal Kullanımının Öğrencilerin Niteliksel Gelişimine Etkisinin Değerlendirilmesi.* Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler.

Modelski, G., T. Devezas, & W. R. Thompson (2008). *Globalization as Evolutionary Process: Modeling Global Change.* London and Newyork: Routledge.

Morgül, M. (2010). *Eğitim Küresel Piyasaya Teslim, Milli Eğitimde Emperyalist Kuşatma (2004-2010),* Ankara: Özdoğan.

Nalçacı, A., Ercoşkun, M. (2010). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Derslerinde Kullanılan Materyaller.* Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, 0 (11), 141-154.

Nalçacı, A. (2006). *İlköğretim 6. ve 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Programındaki Coğrafya Konularının Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi.* Yayımlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Namal, Remzi. (2011). *İlköğretim 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Alan ‘‘Ülkemizde Nüfus’’ Ünitesinin Öğretiminde Görsel Materyallerden Yararlanmanın Öğrenci Başarısı Üzerine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

Nas, R. (2000). *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Bursa: Ezgi Kitabevi.

Nas, R. (2003). *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*. (2. Basım). Bursa: Ezgi Kitabevi.

NCSS (2004). *‘‘Teacher Standards’’*. www.socialstudies.org/teacherstandards [Erişim:02.02.2019].

Nurses, S. (2014). *6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Alan ‘‘Türkiye’de İklim Bölgeleri’’ Konusunun Öğretiminde Görsel Materyalleri Kullanmanın Öğrenci Başarısına Etkileri*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

Oğuzkan, F. (1993). *Eğitim Terimleri Sözlüğü*. (3.Basım). Ankara: Emel Matbaacılık.

Oran, N. (1957). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*, İstanbul: Maarif Basımevi.

Önal, H., Kılıç, B., Çolak, İ., Kızılçaoğlu, A. (2017). *Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Etkinlik Yaptırma Ve Materyal Kullanımına Yatkınlıkları*. Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi, 2 (2), 11-19.

Öztürk, C. ve Dilek, D. (2005). *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretim Programları*. Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi içinde. Öztürk, C. ve Dilek, D. (Ed.). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 53–96.

Öztürk, C. ve Otluoğlu, R. (2005). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Edebi Ürünler ve Yazılı Materyaller*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Öztürk, C., Coskun Keskin, S., Otluoğlu, R. (2012). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Edebî Ürünler ve Yazılı Materyaller*, (5. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Parmaksız, R. Ş. ve Şahin, T. Y. *Aktif Öğrenme Yaklaşımlarının Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullanılabilirliği*. www.pegema.net/dosya/dokuman/pdf [Erişim:08 Nisan 2011].

- Recaizade Mahmut Ekrem. (2009). *Araba Sevdası*. İstanbul: Parıltı Yayıncılık.
- Robertson, R. (1999). *Küreselleşme*, (Ü. H. Yolsal, Çev), Ankara: Bilim ve Sanat.
- Saavedra, Miguel de Cervantes. (2015). *Don Kişot*. çev. Reşat Nuri Güntekin. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Sagay, N. (2007). *İlköğretim II. Kademe Sosyal Bilgiler Derslerinde Coğrafya Konularının Öğretimi: Problemler – Öneriler*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Sağlamer, E. (1983). *İlkokullarda Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Ankara, Tekışık Matbaası.
- Samipaşazade Sezai. (2009). *Küçük Şeyler*, İstanbul: Parıltı Yayıncılık.
- Shug, M. ve Berry R. (1987). *Teaching Social Studies in Elementary School*. Glenview, Illinois: Scott, Foresman and Company.
- Sönmez, Ö. F. (2005). *İlköğretim Sosyal Bilgiler 7.Sınıf Karadeniz Bölgesi Konusunun Görsel Araç-Gereçlerle Öğretiminin Öğrencilerin Akademik Başarısına Etkisinin Değerlendirilmesi*. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı.
- Sönmez, V. (2005). *Hayat ve Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2014). *"Dünya Mirasında Türkiye"*. <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/Eklenti/27153,dunyamirasindaturkiye.pdf?0> [Erişim:09.01.2019].
- Tay, B. (2011). *Sosyal Bilgiler Öğretiminin Dünyü, Bugünü ve Yarını*. Sosyal Bilgilerin Temelleri içinde. Turan, R. ve Ulusoy, K. (Ed.). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık: 1-18.
- Tay, B. (2017). *2005 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ile 2017 Sosyal Bilgiler Dersi Taslak Öğretim Programının Karşılaştırması*. International Journal Of Eurasia Social Sciences, Vol: 8, Issue: 27. 461-487.
- Türkiye'nin UNESCO Dünya Mirasları Listesi.*

<https://www.tatilana.com/2014/08/turkiyedeki-dunya-miraslari.html>
[Erişim:04.01.2019].

Ulusoy, K, Gülüm, K. (2009). *Sosyal Bilgiler Dersinde Tarih ve Coğrafya Konuları İşlenirken Ğretmenlerin Materyal Kullanma Durumları*. Ahi Evran Üniversitesi EĞitim Fakültesi Dergisi, 10 (2): 85-99.

Uşun, S. (2006). *Ğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. Ankara; Nobel Yayın Dağıtım.

Waters, M. (2001). *Globalization: Key Ideas*. London: Routledge.

Wesley, E. B. (1978). "Foreword". In R. Barr, J. L. Barth ve S. S. Shermis. *The Nature of Social Studies*. California: ETC Publications.

Yalın, H.İ. (2000). *Ğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*, Ankara: Nobel Yayınları.

Yanpar şahin, T. ve Yıldırım, S. (1999), *Ğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*, Ankara: Anı Yayıncılık.

Yaşar ř. ve Gültekin M. (2010), *Sosyal Bilgiler Ğretimi - Demokratik Vatandaşlık EĞitimi*. Sosyal Bilgiler Ğretiminde Araç Gereç Kullanımı içinde. Öztürk, C. (Ed.). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık: 309-342.

Yaşar, O. (2004). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Derslerinde Görsel Materyal Kullanımı ile Coğrafya Konularının EĞitim ve Ğretimi*. Milli EĞitim Dergisi: 163.

Yiğit, Nevzat vd. (2005). *Ğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*, Trabzon.

EKLER

EK 1. MEB Uygulama İzin Belgesi

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-20-E.725211
Konu : Anket ve Araştırma İzin Talebi

10/01/2019

VALİLİK MAKAMINA

İlgi: a) İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesinin 17.12.2018 tarih ve 3522 sayılı yazısı.
b) MEB. Yen. ve Eğ. Tk. Gn. Md. 22.08.2017 tarih ve 12607291/20 7/25 No'lu Gen.
c) Millî Eğitim Araştırma ve Anket Komisyonunun 28.12.2018 tarihli tutanağı.

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Ali ÇAKIR'ın "Ortaokul 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Alan Küresel Bağlantılar Öğrenme Alanının Öğretiminde Görsel Materyallerinden Yararlanmanın Öğrenci Başarısı Üzerine Etkisi" konulu tezi kapsamında, ilimiz Esenler ilçesinde bulunan ortaokullarda öğrenim gören öğrencilere; anket ve sosyal bilgiler soru formunu uygulama istemi hakkındaki ilgi (a) yazı ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Araştırmacının söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarımıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılmaması koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Bakanlık emri esasları dâhilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarımızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Levent YAZICI
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek:
1- Genelge.
2- Komisyon Tutanağı.

OLUR
10/01/2019

Ahmet Hamdi USTA
Vai a.
Vali Yardımcısı

Millî Eğitim Müdürlüğü Binbirdirek M. İnceci Cad.
No:1 Eski Adliye Binası Sultanzade Sokak/İstanbul
E-Posta: sgb24@meb.gov.tr

A. BALTA VEKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212) 455 06 52

Bu e-zarfla gönderilen elektronik imzalı belgelerin için: <https://resim.belge.net.gov.tr/adresizler> 7c18-d810-35fa-99c5-4971 kodu ile teyit edilebilir.

EK 2. BAŞARI TESTİ ÖLÇEĞİ

1. Ülkemizin Dünya Miras Listesi'nde yer alan varlıklarını merak eden bir turiste vereceğimiz listede aşağıdakilerden hangisi yer almaz? (PYBS 2014)

- A. Pamukkale
- B. Kapadokya
- C. Beypazarı evleri
- D. Truva Antik Kenti

Altın sarısı kumsalıyla caretta caretta (karetta karettta) kaplumbağalarına yaşam alanı olan belde, Kaunos Antik Kenti'ni gezmek isteyen turistlere de ev sahipliği yapıyor.

2. Doğal ve tarihi yapısı hakkında kısa bilgi verilen mekân, aşağıdaki illerimizden hangisinin sınırları içerisindedir? (PYBS 2014)

- A. Çanakkale
- B. Mersin
- C. Antalya
- D. Muğla

20. yüzyılın en ünlü yapılarından biri olan Sydney (Sidney) Opera Evi, ilginç mimarisiyle ilgi duymayanları bile kendisine çekmeyi başarmıştır.

3. Hakkında bilgi verilerek tanıtılan ortak miras ögesi, aşağıdaki ülkelerin hangisindedir? (PYBS 2014)

- A. Avustralya
- B. İtalya
- C. Almanya
- D. Hindistan

4. Aşağıda verilen ortak miras eserlerinden hangisi ülkemizde yer alır? (PYBS 2011)

- A. İskenderiye Feneri
- B. Artemis Tapınağı
- C. Orhun Abideleri
- D. Tac Mahal

5. Yanda resmi verilen Orhun Anıtları, günümüzde hangi ülkededir? (DPY 2009)

- A. İran
- B. Çin
- C. Türkmenistan
- D. Moğalistan

- I- İskendireye Feneri
- II- Artemis Tapınağı
- III- Rodos Heykeli
- IV- Mausoleum (Mozole)

6. Yukarıda verilen ve "Dünyanın Yedi Harikası" olarak kabul edilen eserlerden hangileri bugün Türkiye'de bulunmaktadır? (DPY 2008)

- A. Yalnız IV
- B. I - II
- C. II - IV
- D. I - III - IV

7. Konya'da her yıl 17 Aralık'ta Şeb-i Arus törenleri düzenlenerek anılan büyük düşünür ve şair aşağıdakilerden hangisidir? (DPY 2007)

- A. Hacı Bektaş Veli
- B. Yunus Emre
- C. Mevlana Celaleddin Rumi
- D. Şems-i Tebrizi

8. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin ihraç ettiği tarım ürünlerinden değildir?

A.

Muz

B.

Fındık

C.

İncir

D.

Üzüm

Babür Devleti'nde Şah Cihan tarafından eşi Ercümen Banu'nun ölümü üzerine bu eser yaptırılmıştır. 4 minareli olan bu eserin kubbesinin yerden yüksekliği 82 metredir. Yapımında Osmanlı Devleti'nden de mimarların katıldığı bu binanın yapımında zümrüt, yakut, pırlanta gibi değerli taşlar kullanılmıştır.

9. Yukarıda özellikleri verilen eser aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Keops Piramidi
- B. Eyfel Kulesi
- C. Tac Mahal
- D. Çin Seddi

10. Aşağıda verilen kültürel öge ve bulunduğu il eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

Kültürel Öge **Bulunduğu İl**

A. Galata Kulesi	Ankara
B. Yivli Minare	Antalya
C. Saat Kulesi	İzmir
D. Selimiye Camii	Edirne

Dünya Turizm Örgütü'nün yayınlamış olduğu rakamlara göre en fazla turistin gittiği ülke Fransa'dır.

11. Aşağıdakilerden hangisi Fransa'ya giden turistlerin görebileceği kültürel öğelerden biridir?

A.

Pisa Kulesi

B.

Piramitler

C.

Truva Atı

D.

Eyfel Kulesi

Geçmişte yaşamış bütün insanlığın hem geçmişini hem de geleceği içerisine alan maddi ve manevi değerlerin bütününe adı verilir.

12. Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yere aşağıda verilen ifadelerden hangisi getirilmelidir?

- A. Tarihi nesnelere
- B. Doğal güzellikler
- C. Milli değerler
- D. Ortak miras

Ayasofya Müzesi ve Süleymaniye Camii ülkemize gelen yabancı turistlerin en çok ziyaret ettikleri yerler arasındadır.

13. Yabancı turistlerin bu yerleri ziyaret etmelerindeki temel sebep aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Dünya ortak mirasları arasında yer alan eserler olmaları
- B. Hıristiyanların eski ibadethaneleri olmaları
- C. Ziyaret edebilecek başka yer olmaması
- D. Ülkemizin gezilip, ziyaret edilebilecek ve en güzel yerlerin İstanbul'da bulunması

Yapımında kullanılan çeşitli bitkisel yağlar Uzak Doğu ülkelerinden, kakao Brezilya'dan, fındık ise Türkiye'den satın alınmakta ve üretildikten sonra başta Avrupa ülkeleri olmak üzere birçok ülkeye pazarlanmaktadır.

14. Yukarıda bilgileri verilen ürün aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Lokum
- B. Çikolata
- C. Hurma
- D. Kahve

Dünya motorlu taşıtları üretimi 2015'te bir önceki yıla göre yüzde 1 artarak 90 milyon 683 bin 72'ye ulaştı. Türkiye, 1 milyon 358 bin 796 adetlik taşıt üretimiyle 15'inci sıraya yükseldi. Otomotiv Sanayi Derneği (OSD) verilerine göre sektörün ihracatı ise yüzde 12 artışla 992,000 adete yükseldi. (kaynak: AA)

15. Ülkeler arasındaki ekonomik ilişkilerden, iletişim ve ulaşım teknolojisinin etkisi göze alındığında, ülkemizin bu araçların dış pazarlara ulaştırılmasında en çok hangi taşıma yöntemini izlediği söylenebilir?

- A. Deniz taşımacılığı
- B. Hava taşımacılığı
- C. Kara taşımacılığı
- D. Demir yolu taşımacılığı

Dünyanın farklı yerlerinde yaşasalar, değişik kültürlere sahip olsalar da bütün çocukların ortak özellikleri vardır.

16. Aşağıdakilerden hangisi tüm dünya çocuklarının ortak ilgi alanlarından biri olmayabilir?

- A. Oyun oynamak
- B. Çizgi film izlemek
- C. Tatil yapmak
- D. Halay çekmek

17. Türkiye'den ihraç edilen ürünlerle ilgili olarak aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A. İhracat Türkiye ekonomisini geliştirir.
- B. En fazla elektronik ürün ihraç ederiz.
- C. Fındık ve incir ihraç ettiğimiz ürünlerdendir.
- D. Bor madeni önemli ihraç ürünlerimizdendir.

18. Türkiye farklı ülkelerden farklı ürünler ithal etmektedir. İran, Rusya ve Azerbaycan'dan daha çok aşağıdakilerden hangisi ithal edilmektedir?

- A. Otomobil
- B. Cep telefonu
- C. Bilgisayar
- D. Doğalgaz

19. Aşağıda verilen kuruluşlardan hangisi dünya ortak mirasını korumak amacıyla kurulmuştur?

- A. LÖSEV
- B. NATO
- C. UNESCO
- D. TEMA

20. Ülkemize deniz turizmi için gelmiş bir turist grubunun hangi şehrimize gitmesi daha uygundur?

- A. Antalya
- B. İstanbul
- C. Tekirdağ
- D. Rize

NOT: Her soru 5 puan değerindedir.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Ali ÇAKIR

İletişim: alicakir_1907@hotmail.com.tr

A. EĞİTİM

Yüksek Lisans: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Eğitim Yönetimi, 2017, İstanbul

Lisans: Marmara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, 2007

Lise: Bayrampaşa Tuna Lisesi, 2004, İstanbul

İlköğretim: Nail Reşit İlköğretim Okulu, 1997, İstanbul

B. MESLEKİ DENEYİM

2014- : 125 Yıl Ortaokulu (Esenler/İSTANBUL)

2012-2014: Ressam Şevket Dağ İlköğretim Okulu (Esenler/İSTANBUL)